BIBLIOTEKA UNIW. W POZNANIU
Inc. 256
INKUNABUŁY

Senece
episto
larum
liber

Senece
liber
93

1948. D. A. 660

Lucij Annei Senece cordubẽſis mari-mi Latinoꝝ Magiſtri et inſtitutoris honeſte vite ad Lucilliũ epiſtolaꝝ liber de viuendi ratione pͤclarus et auro precioſior.

annus et officina ad finem stant.

Ex Biblioth. Universitatis Frider. Guil. Berolin.

Ernst.

5466 f

Wö 60910 4°

BIBLIOTEKA
VNIWERSYTECKA
W POZNANIV

= Hain 14603

w/ Seneca Lucius Annaeus

Bibliothecae

Universitatis Friderico - Guilelmae

Berolinensis

ddd.

Berolini,
d. XXIV m. Jun.
a. MDCCCXLII.

Fridericus Ernst,
iuris studiosus.

1415125 w1

1948.D.A.660

Lucij Annei Senece cordubēſis mari/mi Latinoꝝ Magiſtri et inſtitutoris ho neſte vite ad Lucilliū epiſtolaꝝ liber de viuendi ratione p̄clarus et auro precioſior.

annus et officina ad finem ſtant.

Ex Biblioth. Universitatis Frider. Guil. Berolin.

Trnet.

De vita et morte Senece.

Lucius Anneus Seneca natione hiſpanus. genere cordubenſis. ꝓfeſſione ꝓo ſtoicus fuit. non minus vita cōſpicuus. q̄m ſcientia preclarus. et vir catholicus extitit. quē in ſcōꝝ cathalogo diuus Hieronimus ponit ꝓpter frequentes ep̄las pauli ad ipm̄. et ipſius ad paulū: maximus vite mgr̄ et actionū quas a bono viro expoſcimus inſtitutor. Neroniſq₃ p̄ceptor ⁊ diu apd̄ eū potētiſſimus fuit ita vt q̄zdiu Nero pietatē ſimulauit et optimi principis officio viſus fungi. nihil ſine Senece cōſilio ab imperatore tranſigeretur. poſtea vero cū Nero octauiā vxorē ſub ſterilitatis nomine abdicaſſet et pompeiam ſabinam q̄ſtorio patre natam in matrimoniū accepiſſet. creditū eſt ab hac muliere conſpiratum in mortē eius: ſiue q₂ Neronē ab huius mulieꝝ amore retrahere conatus eſt. cum octauia ſupſtite illā concubinam haberet. ſiue q₂ ſciebat non placere Senece que cū Narone diceret ac faceret. qua recognita ſapientiſſimus vir Seneca ſtatuit a Nerone ociū et quietē impetrare. et a curia abſtinere quo tutior eius ſenectus foret. Exhortato igit̄ Nerone vt oēs ſuas opes tolleret. et honores ſuos ad alteꝝ trāſferret. fretus excuſatione aduerſe valitudinis ⁊ ſenectutis. cāpanie rura ꝑuagabatur. in qua peregrinatione magnā ep̄laꝝ ꝑtem ad luciliū conſcripſit. deinde in villā ſuā diuerſo Nero Sillanū tribunū pictorie cohortis cū iam aduesperaſceret miſit. q̄ villam militibus cricūdedit. domū Senece intrauit ⁊ impatoꝝ mādata expoſuit vt vel ſpōtaneam mortē ſibi cōſciret. vel q̄d ipſe ſibi mortis genus conſtituerat. ſubiret. Cauſa ꝓo mortis afferebat̄ q̄ ipſe odio Neronis ſe ab vrbe abduxerat. neq₃ amicis ſuis laborātibus aderat. Accepto Senece reſpōſo Sillanus ad Neronem rediit. at ſcd̄o miſſus veritus in Senece cōſpectū ꝓdire vnū ex cēturionibus ſuis miſit q̄ extremā neceſſitatis horā nunciaret. Quo audito ſapiētiſſimus vir cōſtāti vultu hortatis amicis (qui tū aderāt) ad ſui veſtigia. iuſſit venas brachioꝝ et cruꝝ incidi. venenū p̄paratum dari. et balneū ꝯſilio Stacij medici plus q̄z mediocriter calidū fieri. in quo poſitus. extinctus eſt anno etatis ſue centeſimo quartodecimo aut vltra.

Epithaphium Senece.

Cura. labor. meritum: ſumpti pro munere honores

Ite. alias poſt hac ſollicitate animas.

Me procul a vobis deus euocat. illicet actis

Rebus terrenis. hoſpita terra vale

Corpus auara tamē ſolemnibus accipe ſaxis

Namq₃ animam celo reddimus. oſſa tibi

Lucij Annei Senece cordubẽſis ad Lucillium epiſtolaꝝ liber. ¶De tempore epiſtola prima.

ITa fac mi lucilli. vendica te tibi. et tempus qđ reſtat collige et ſerua. Quedã ei tpa eripiunt a nob. quedã ſubducunt. et quedã effluunt. Turpiſſima tñ eſt iactura que ꝑnegligentiã fit. Quẽ mihi dabis. qui aliqđ preciũ tempori ponat. qui diẽ extimet. qui intelligat ſe quottidie mori. In hoc eñ oẽs fallimur. ꝙ mortẽ qſi ꝓcul eẽ conſpicimus. Magna ps eius iã preterijt. qcqđ etatꝭ retro ẽ mors tenet fac ergo mi lucilli quod facere te ſcribis. omnes horas cõplectere. ſicqꝫ fiet vt minus decraſtino pendeas. ſi hodierno manus inieceris. dum differt vita diſcurrit. Omnia lucilli aliena ſtꝫ tempus tm̃ noſtrũ eſt. Interrogabis fortaſſe quid ego faciã qui tibi iſta precipio Fatebor ingenue nõ poſſum dicere me nihil perdere. ſꝫ euenit mihi qđ pleriſqꝫ non ſuo vicio ad inopiã redactis oẽs ignoſcãt nemo ſuccurrit. Quid ergo ẽ non puto pauperẽ cui quãtulũcunqꝫ ſupeſt ſatis ẽ. Tu tñ (malo) ſerues tua et bono tpe incipias. nã (vt viſum eſt maioribus nris) maxima parſimonia in fundo eſt. Non eñ tm̃ minimũ in ymo. ſed peſſimum remanet. Uale)

De modo ſtudendi Epiſtola ſecunda.

Ex his que ſcribis mihi. et que audio. bonã ſpem de te ꝯcipio. nõ diſcurris. nec locoꝝ mutationibus inquietaris. Egri animi iſta iactatio eſt. primũ argumentũ cõpoſite mẽtis eſtimo poſſe cõſiſtere in loco et ſecũ morari. Illud aũt vide ne iſta lectio multoꝝ autoꝝ et omnis generꝭ voluminum habeat aliquod vagum et inſtabile. certis ingenijs immorari et innutriri oportet. ſi velis aliqđ trahere. qđ in animo fideliter ſedeat. Nuſqꝫ eſt ꝗ vbiqꝫ eſt. vitã in peregrinatione agẽtibus hoc euenit vt multa hoſpicia hebeant nullas amicitias. Idem accidat neceſſe eſt hijs qui nullius ingenio familialiter ſe applicant. ſed oĩa curſim et ꝓperantes tranſmittũt. Non ꝓdeſt cibus nec corpori accidit qui ſtatim ſumptus egerit. Nihil eqꝫ ſanitatẽ impedit qm̃ remedioꝝ crebra mutatio. Non venit vulnus ad cicatricem. in quo medicamenta

Inc. 256

temptantur. Non cōualeſcit plāta que ſepe tranſfertur. Nihil tam vtile eſt vt intrāſitu
pſit. Diſtrahit libroꝝ multitudo. itaqꝫ cum legere non poſſis quātum habueris ſatis
eſt habere quātum legas. Sed modo (inquis) hunc librum euoluere volo modo illū.
faſtidientis ſtomachi eſt multa deguſtare cibaria. que vbi varia ſunt inquinant non
alūt. Probatos itaqꝫ ſemꝑ lege. et ſi quādoqꝫ ad alios diuerti libuerit ad priores redi.
Aliquid quottidie aduerſus pauꝑtatem. aliquid aduerſus mortem auxilij cōpara. nec
minus aduerſus ceteras peſtes. Et cū multa percurreris vnum excerpe quod illo die
excoquas. hoc ipſe quoqꝫ facio ex pluribus q̄ legi aliq̄d hodiernū cōprehendo. quod
apud epicurꝝ nactus ſum. Soleo eīn in aliena caſtra tranſire. non tanq̄ꝫ tranſfuga ſed
tanq̄ꝫ explorator. Honeſta eīn (inquit) res eſt leta paupertas. illa vero non eſt pauper
tas ſi leta non eſt. Qui cū pauꝑtate bn̄ cōuenit pauꝑ non eſt. Non eīn qui pax habet ſꝫ
qui plus cupit pauꝑ eſt. Quid eīn refert quātum illi in archa. quātum illi in horreis iace
at. quātum paſcat aut fenoret. ſi alieno inminet et non acquiſita cōputat ſꝫ acquirēda.
Quis ſit modus diuiciaꝝ queris. primus habere qđ neceſſe ē. proximus qđ ſat ē. Uale)

De vera amicicia Epiſtola tertia.

Epiſtolas ad me ꝑferendas tradidiſti. vt ſcribas amico tuo. deinde admones
me. ne oīa cū eo ad te ꝑtinentia communicem. quia non ſoleas ⁊ ipe quidem hoc
facere. Ita eadē epl'a. et dixiſti illū amicū et negaſti. itaqꝫ ſic priore illo v̄bo q̄ſi publico
vſus ē et illū amicū vocaſti quo mō obuios (ſi nomē nō ſuccurrit) dominos vocitam⁹.
Sꝫ ſi aliquē amicū exiſtimas cui nō tantūdē credis q̄ntū tibi vehemēter erras ⁊ nō ſa
tis noſti vim vere amicicie. Errat et ille q̄ amicū q̄rit in atrio. in cōuiuio ꝓbat. nullū hꝫ
maius ꝑiculū homo occupatus ⁊ bonis ſuis obſeſſus. q̄ꝫ ꝙ amicus ſibi reputat q̄bus
ipſe non ē. Tu vero oīa cū amico delibera ſꝫ de ipſo prius. poſt amiciciā credendū eſt
ante amiciciā iudicandum. Diu cogita an in amiciciā tibi aliq̄s recipiendus ſit. cū pla
cuerit fieri toto illū pectore admitte. Tam audacter cū illo q̄ꝫ tecum loquere. tu quidē
ita viue vt tibi nihil cōmittas niſi ꝙ etiam amico tuo cōmittere poſſis. Sꝫ q̄ꝛ interue
niunt quedam que cōſuetudo fecit archana. cū amico omnes curas. oēs tuas cogita
tiones miſce. fidelem ſi putaueris facies. Nam quidam fallere docuerunt. dum

timent falli. et illius vim peccandi ſuſpicando fecerũt. q̃d eſt ergo. quare vlla ꝟba corã amico meo retrabam. quid eſt quare me coꝛam illo non putem ſolum. Quidam (que amicis tm̃ cõmittenda ſunt) obuijs narrant. et in quaſlibet aures quicquid illos vrit exonerãt. Quidam rurſus cariſſimoꝝ cõſcientiam refoꝛmidant. et ſi poſſent. nec ſibi quidem credituri. interius pꝛemunt omne ſecretum. neutrum faciendum eſt. vtrũqꝫ em̃ viciũ eſt. et omni credere et nulli. ſed alterũ boneſtius dixerim vicium. alterum tutius. Inter ſe iſta miſcenda ſunt. et quieſcenti agendum. et agenti quieſcendum eſt. Cũ rerum natura delibera. illa dicet tibi et diem ſe feciſſe et noctem. Uale)

De cõtemptu moꝛtis Epiſtola quarta.

PErſeuera vt cepiſti. et quãtum potes ꝓpera quo diucius frui emẽdato animo et ꝯpoſito poſſis. Frueris etiam dum emendas. quidem et dum cõponis. Alia tamẽ eſt voluptas que ꝑcipitur ex ꝯtemplatione mentis ab omni labe pure et ſplendide. Tenes vtiqꝫ memoꝛia quãtum ſenſeras gaudiũ cum te in virũ philoſophia tranſſcripſerat. Nibil em̃ peius eſt q̃m q̇ autoꝛitatẽ babemus ſenũ vicia. pueroꝝ. nec pueroꝝ tm̃. ſꝫ infantiũ attingẽtes. Nõ intelliges quedã ideo minus timẽda qꝛ multũ metus afferũt moꝛs ad te venit timẽda eſſꝫ. ſi tecũ eſſe poſſet. Neceſſe ẽ aut non ꝑueniat. aut tranſeat. difficile (inq̇s) animũ ꝑducere ad cõtemptionem aĩe. non vides quã ex friuolis cauſis cõtemnat̃ alius añ foꝛes amice laqueo pependit alius ſe pꝛecipitauit e tecto ne dñm ſtomachantem diutius audiret. alius ne reduceretur e fuga ferrũ adegit in viſcera. Non putes boc virtutem effecturam quod effecit nimia foꝛmido. Hoc quottidie meditare vt poſſis animo equo vitam relinquere. Fac itaqꝫ tibi iocundam vitam. omnem ꝑ illa ſollicitudinem deponendo. Nullum bonum iuuat babentem niſi ad cuius amiſſionẽ p̃paratus eſt animus. nullius aũt rei facilioꝛ eſt amiſſio q̃m que amiſſa deſiderari non poteſt. Noli buic trãquillitati confidere. memento mare euertit̃. eodẽ die vbi luſerunt nauigia ſoꝛbent̃. Cogita poſſe latronem et boſtem admouere iugulo gladium. vt poteſtas maioꝛ abſit. Quiſquis vitam ſuam cõtempſit tue dñs eſt. Quid ad te q̃m potẽs ſit quẽ times. cũ id ꝓpter quod times nõ nemo poſſit. bec et buiuſmodi verſanda in animo ſtꝫ. ſi vulumus vltimã illã boꝛã placidi

expectare. cuius metus omnes alias inquietas facit. Magne diuitie ſunt lege natu-
re cōpoſita paupertas. Lex autem illa nature ſcis quos nobis terminos ſtatuat. non
eſurire. non ſitire. non algere. vt ſitim famē& depellas nō eſt neceſſe maria temptare. nec
ſequi caſtra. parabile eſt qđ natura deſiderat et appoſitum parus cōſtat et ad ſuper va
cua ſudatur. illa ſunt que togam conterunt. que nos ſeneſtere ſub tentorio cogunt que
in aliena littora impungunt. ad manum eſt quod ſat eſt qui cum paupertatem bene con
uenit diues eſt. Vale.)

De mediocri habitu in ſtudio Epiſto-la quinta.

Quod vehementer ſtudes ex omnibus omiſſis hoc vnū agis vt te quo
tidie meliorē facias. et pbo et gaudeo. nec tm̄ hortor vt pſeueres. ſed eti
am rogo. Id agamus vt meliorē vitam q̄ vulgus ſequamur nō vt con-
trariā. alioquin quos emēdari volumus fugamus a nobis et auertimus. Illud quo&
efficimus vt nihil imitari velint noſtri dum timēt ne imitāda ſint omnia. Nempe ppo
ſitū noſtrꝝ ē ſecundū naturā viuere. hoc ꝯtra naturā eſt torquere corpus ſuū. ⁊ faciles
odiſſe mūdicias et ſqualorē appetere et cibis nō tm̄ vilibus vti ſed tetris et ſordidis.
quēadmodū deſiderare delicatas res luxurie eſt. ita vſitatas ⁊ nō magno pabiles fuge
re dementie eſt. frugalitatem exigit phia. non penam. poteſt autem eſſe nō incompta
frugalitas. Hic mihi modus placet. tempereť vita nrā inter bonos et publicos mores.
ſuſpiciant omnes nrām vitā ſed non agnoſcant. Quid igitur. eadē faciemus que ceteri.
nihil inter nos et illos intererit. plurimuū nos eē diſſimiles vulgo ſciat. qui inſpexerit
ppius. quod domum intrauerit nos potius qm̄ ſuppellectilem noſtram miretur.
magnus ille ē. qui fictilibus vtitur quēadmodum argento. nec ille minor qui ſic vtitur
argento quēadmodū fictilibus. Infirmi āt animi eſt non poſſe pati diuicias. apud
Catbonem noſtrum in veni cupiditatum finem. etiam ad timoris remedia proficere.
deſines (inquit) timere ſi ſperare deſieris. Spem metus ſequiť et fere pericula que
vident fugiunt. cum effugere ſecute ſunt. Nos et venturo torquemur. et preterito. mul
ta bona noſtra nobis nocent. Timoris em̄ tormentum memoria reducit. prouidens

cia anticipat. nemo tm̄ preſentibus miſer eſt. Uale)

De communicāda ſcientia cum amicis Epiſtola ſexta.

Intelligo lucilli mi non emendari me tm̄ ſed transfigurari. argumentum enim eſt in melius tranſlati animi. q̄ vicia ſua que adhuc ignorabat. videt. Ego cupio in te omnia transfundere. et in hoc aliquid gaudeo diſcere vt doceam. Nec me vlla res delectabit(licet ſit eximia et ſalutaris(quā mihi vni ſciturus ſum. Si cū hac exceptione detur ſapientia. vt illā incluſam teneam nec enunciem. reijciam. nullius boni ſine ſocio iucunda eſt poſſeſſio. Mittam tibi itaq̄ ipſos libros et ne multū ope impendas. dum paſſim pro futura ſectaris. imponam notas vt ad ipſa ptinus(que probo et miror)accedas. plus tamen tibi et viua vox et cōuictus. q̄m oratio proderit. quia homines amplius oculis q̄m auribus credunt. Deinde. quia longum iter eſt per precepta. breue et efficax p exempla. Plato et Areſtotiles et omnis in diuerſum itura ſapientum turba. plus ex moribus. q̄ ex verbis ſocratis traxit. Queris. quid hodie profecerim. Amicus eſſe mihi. multum proficit. que nuūq̄ erit ſolus. Uale.)

De euitanda turba Epiſtola ſeptima.

Quid tibi vitandum precipue exiſtime queris turbam nondum illi tute cōmitteris. Ego certe confiteor imbecillitatem meam. nunq̄ mores quos extuli refero. Turbatur aliquid ex eo quod compoſui aliquid ex hijs que fugaui redijt. Inimica eſt multorꝫ conuerſatio. Nemo nō aliq̄d nob̄ viciū. aut cōmodat. aut imprimit. aut neſciētibus allinit. vtiq̄ quo maior ē populus cui cū miſcemur. hoc periculi plus ē. Quid me exiſtimas dicere. auarior redeo ambitioſior. luxurioſior. immo crudelior et inhumanior. q̄ inter homines vnū exemplū luxurie aut auaritie multum mali facit. Utrūq̄ tñ deuitandū eſt. ne vel ſimilis malis fias. quia multi ſunt. ne ve inimicus multis quia diſſimiles ſūt. Recede in te ipſo quātum potes. cum hijs conuerſare qui te meliorem facturi ſunt. Il

los ad mitte quos tu facere potes meliores mutuo iſta fiunt.et homines dum docent
diſcunt et ꝓficiunt. De mocritus ait.vnus mihi pro ꝑplo eſt.et populus pro vno. Bñ
et ille.quiſqs fuerit.ambigit̃ ei de autore.ſatꝫ ſtꝫ(inqͭ)mihi pauci.ſatis ē vnus ſatꝫ eſt
nullus. Egregie hoc tertium Epicurus inquit. Satꝫ magnum alter alteri theatꝝ ſu
meus. Uale)

De bonis fortune Epiſtola octaua.

Tu me inqs vitare turbã.iubes ſecedere.et ꝯſcientia eſſe cõtentũ.vbi illa
veſtra precepta. que imꝑant in actu mori.quid ego tibi ſuadere videor.
in hoc me recõdi fores clauſi vt pluribus prodeſſe poſſem.nullus mihi
per ocium dies exit ꝑtē noctiũ ſtudijs vendico.non vaco ſomno.ſed ſuccũbo et oculos
vigilia fatigatos cadenteſqꝫ in oꝑe detineo. Seceſſi nõ tm̃. ab hoībus ſꝫ etiã a rebus.
Et in primis a meis rebus.poſterorꝝ negocium ago. Illis aliq̃ que pñt ꝓdeſſe ſcribo.
rectũ iter(qđ ſero cognoui ꝛ laſſus)errãdo alijs mõſtro. Clamo vitate quecũqꝫ vulgo
placẽt.que caſus attribuit ad oẽ fortuitum bonũ ſuſpicioſi pauidiqꝫ ſubſiſtite.et fera et
piſcis ſpe aliqua oblectante decipit̃. Munera iſta fortune putatꝫ.inſidie ſtꝫ. Hãc ergo
ſanã et ſalubrẽ formã vite tenete.et corꝑi tantũ indulgeatis. quantũ bone valitudini
ſatis eſt. Durius tractãdum eſt ne animo male pareat.cibus famẽ ſedat pocio ſitim ex
tiguat.veſtis arceat frigus.domus munimentũ ſit ad verſus infeſta corꝑis. Scitote
tam bene hominem culmo.qꝫ auro tegi. Contemnite oīa que ſuꝑuacuus labor velit
ornamentum ac decus ponit. Cogitate nihil preter animum eſſe mirabile.cui magno
nihil magnum eſt.mihi crede qui nihil agere videntur maiora agunt.diuina humana
qꝫ ſimul tractant. Hanc vocẽ Epicuri hodierna die legi.phie ſeruias oportet vt tibi
contingat vera libertas.hoc ipſum enim ſeruire phie libertas eſt. Poteſt fieri vt me in
terroges.quare ab Epicuro tã multa benedicta referã potius qꝫ noſtrorꝝ.qđ eſt.qre
tu iſtas Epicuri voces putas eſſe non publicas. Uale)

Quomodo ſapiens ſe ipſo ſit contentus Epiſtola nona.

N[on] merito repĥendat in quadã ep̃la Epicurus eos q̃ dicũt ſapientẽ ſe ipſo eſſe
ↄtentum ac ꝓpter hoc amico nõ indigere. deſideras ſcire. illud ſcias ſapientẽ ſe
ipſo eẽ cõtentum. ſʒ tñ amicũ habere vult et vicinũ et cõtubernalẽ. q̃uis ſibi ipſi ſuffi
ciat. Vide q̃ꝫ ſit ſe cõtentus. aliqñ ſui pꝫte ↄtentus eſt. ſi illi manum morbus aut hoſtis
exciderit. Si q̃s oculũ vel oculos caſus excuſſerit. reliquie ille ſue ſufficiẽt. et erit in mi
nuto corpe et amputato tã letus q̃m in integro fuit. Ita ſapiẽs ſe cõtentus eſt. nõ ꝙ ve
lit eſſe ſine amico ſed vt poſſit. et ꝙ dico poſſit. tale eſt amiſſũ equo aio fert. ſine amico
nũq̃ꝫ erit. In ſua ptãte habet q̃m cito reparet aliũ in locũ amiſſi. Queris q̃uo amicum
cito facturus eſt. Cato ait. ego tibi mõſtro amatoriũ. ſi vis amari ama. Sapiens et ſi
cõtentus eſt ſe. tamen amicũ habere vult. ſi ob nihil aliud q̃m vt exerceat amiciciã ne tã
magna virtus iaceat. nõ ad hoc (vt epicurus dicebat in hac ipſa ep̃la) vt habeat q̃ ſibi
egro aſſidiat. ſuccurrat in vincula cõiecto vel inopi. ſʒ vt habeat aliquẽ cui aſſidiat. quẽ
ipe circũ ventum hoſtili cuſtodia liberet. qui ſe ſpectat. et ꝓpter hoc ad amiciciam venit.
male cogitat. et quõ cepit ſic deſinit. Parauit amicũ aduerſus vincula laturꝫ opem cũ
primũ crepuerit kathena diſcedet. hee ſtꝫ amicicie quas temporarias populus appel
lat. Qui vtilitatis cauſa aſſumptus eſt tam diu placebit q̃m diu vtilis fuerit. Ego ve
ro amicum paro vt habeam pro quo mori poſſim vt habeam quem in exilium ſequar.
Cuius me morti et opponam et impendã. Iſta q̃m tu Epicure deſcribis negociatio
eſt. nõ amicicia. que ad comodũ accedit. que q̃cq̃d ↄſecutura ſit expectat. Se cõtentus
eſt ergo mi lucilli ſapiens. ad beate viuendum non ad viuendum. ad hoc enim multis
illi rebus opus eſt. ad illud tantũ animo ſano et erecto et deſpiciente fortunam. Volo
tibi quoq̃ꝫ criſippi diſtintionem indicare ait. Sapientem nulla re egere. et tamẽ illi
multis rebus opus ẽ. Contra ſtulto nulla re opus eſſe. nulla eñ re ſcit vti. ſed oĩbus
eget. Sapienti enim et oculis et manibus. et multis ad quotidianũ vſum neceſſarijs
opus eſt. eget nulla re. egere eñ neceſſitatis eſt. Ergo quãuis ſe ipſo contentus ſit ami
cis illi opus eſt. amicos ergo cupit habere nõ vt beate viuat. viuet ei etiã ſine amicis
btẽ. Supremũ bonũ extrinſica inſtrumenta nõ querit. domi colit. ex ſe totũ eſt. Sapi
ens ergo dicat q̃d ſtilbõ dixit hic ei capta patria. amiſſis liberꝫ. amiſſa vxore. ex incẽdio

publico ſolus. et tamen beatus exiret. interroganti democrito nū quid pdidiſſet: oīa (inquit) bona mea mecū ſunt Juſticia virtus. prudētia mecū ſtꝫ. miramur aīalia quedā que p medios ignes ſine noxa trāſierūt corpoꝝ. quātum hic vir mirabilioꝛ qui pferrū et ruinas et ignes illeſus et indemnis euaſit Uale)

De ſollitudine Epiſtola decima.

SIc eſt non muto ſententiam. fuge multitudinē. fuge paucitatem. fuge etiam vnū. nō habeo cū quo te cōmunicatū velim. et vide. ꝙ iudiciū meū habeas. Audeo te tibi credere. Crato (vt aiunt) huius ſtilbontꝫ auditoꝛ. cuius mētionem prioꝛi feci epl'a. cum vidiſſꝫ adoleſtulū ſecreto ambulantē. interrogauit qd illic ſolus faceret. mecū (inquit) loquoꝛ. cui crato. caue (inquit) rogo et diligenter attende ne cū hoīe malo loquaris. Lugentē timentēqꝫ cuſtodire ſolemus ne ſolitudine male vtatur. nemo eſt ex imprudentibus qui ſibi relinqui debeat. tūc mala ꝯſilia agitat. Tūc aut ipſis aut aliis futura pericula ſtruūt. Tūc cupiditates improbas oꝛdināt. Tu aūt tūc ſcito te eſſe oībus cupiditatibus ſolutum. cū eo pueneris. vt nihil deū roges niſi qđ rogare palam poſſis. Nūc em̄ quāta demencia eſt hoīm. turpiſſima vota dis inſuſurrāt. Si qs admonerit aures cōticeſcāt et qđ ſcire hoīem nolūt deo narrāt. Uide ergo an hoc ſalubriter precipi poſſit. ſic viue cū hoībus tanqꝫ deus videat: ſic loquere cum deo tāqꝫ homines audiant. Uale)

De naturalibus vicijs ſiue defectibus Epiſtola vndecima.

LOcutus eſt mecum amicus tuus bone indolis. in quo quātum eſſꝫ animi quātum ingenij quātum etiam ꝓfectus ſermo primus oſtendit. Ibi ſe colligebat verecundia bonū adoleſcentiū ſignū. ſuffuſus eſt illi ruboꝛ. qui quātum ſuſpicoꝛ etiā cum ſe ꝯfirmauerit et oībus vicijs exuerit ſapientē quoqꝫ ſequetur. Nulla enim ſapientia naturalia coꝛpis. aut animi ponuntur vicia. Quicquid infixum et ingenitū eſt leuiter nō arte vincitur. Magis quidē in iuuenibus apparet ruboꝛ. quibus et plus caloꝛis eſt. et tenera frons. nihilominus veteranos et ſenes tāgit. Accipe

ſalubrem vtilem et ſalutarem doctrinam. aliquis vir bonus nobis eligendus eſt. ac ſemper ante oculos habendus. vt ſic tanq̃ illo ſpectante viuamus. et tanq̃ illo viden te faciamus. Hoc mi lucilli Epicurus precepit cuſtodem nobis et pedagogum dedit nec immerito. magna pars peccatorum tollitur. ſi peccatori teſtis aſſiſtat. Aliquem habeat animus quem vereatur. cuius autoritate etiam ſecretum ſuum ſanctius fiat. O felicem illum qui non preſens tm̄ factum. ſed etiam cogitatus emendat. O felicem qui ſic aliquem vereri poteſt vt ad memoriam quoq; eius ſe cōponat atq; ordinet. qui ſic aliquem vereri poteſt cito erit verendus. Elige itaq; Cathonem. ſi hic vide tur tibi nimis rigidus. elige remiſſioris animi virum Lelium. elige cum cuius tibi vi ta placuerit et oratio. et illum tibi ſemꝑ oſtende vel cuſtodem vel exemplum. Opus eſt in quā aliquo ad quem mores noſtri ſe derigant. niſi ad regulam praua non corri ges. Vale)

De cōſolatione ſenectutis Epiſtola duodecima.

Quocūq; me verto argumēta mee ſenectutis video. veneram in ſuburbiū meum. ⁊ querebar de impenſis edificij dilabentis. ait villicus meus non eſſe neglegentie ſue viciū. oīa ſe facere ſed villam veterem eſſe. Hec villa inter manus meas creuit. quid mihi futurum eſt. ſi tam putrida ſunt etatis mee ſaxa. ſenectus mea quocumq; auerterā apparuit. Complectamur igitur illam et amemus plena voluptatis eſt ſi illa ſcias vti. gratiſſima ſunt poma cum fugiunt. pueritie maxi mus in exitu decor eſt. in extrema regula ſtantē iudico habere voluptates ſuas. dulce eſt em̄ cupiditates fatigaſſe ac reliquiſſe. Moleſtū (inquis) eſt mortē ante oculos habere. primū iſta tam ſeni añ oculos debet eſſe qm̄ iuueni. Non em̄ citamur ex ceſſu. deinde nemo tam ſenex eſt vt nō improbe vnū diē ſperet. vnus aūt dies gradus eſt vi te. Ideo Heraclitus vnus (inqt) dies par eſt oī. Nā ſi dies ē tempus viginti quatuor horaꝝ. neceſſe eſt oēs dies inter ſe eſſe pares. qꝛ nox habet qđ dies ꝑdidit. Nihil em̄ habet longiſſimi temporis ſpacium. qđ non in vno die inuenias lucem et noctem. et in ter alternas mūdi vices. Plura facit iſta non alia contractior vel productior dies. Ita q; ſic ordinandus eſt omnis dies. tanq̃ cogat agmen et cōſumet atq; expleat vitam.

In ſupremum ituri. leti hilareſq; dicamus vixi. et quē dederat curſum fortuna ꝑegi. craſtinum ſi adiecerit deus leti recipiamus ille beatiſſimus eſt et ſecurus ſui poſſeſſor. q̄ craſtinū ſine ſollicitudine expectat. Agamus deo gratias ꝙ nemo in vita teneri p̄t. calcare ipſas neceſſitates licet. Vale)

Quod ſpes non deficiat et ſtulticia ſemper incipiat. Epiſtola tredecima.

MUltum tibi eſſe animi ſcio nemo p̄t athleta magnos ſpūs ad certamen afferre. qui nūq; ſigillatus eſt. Ille qui ſanguinem ſuū. fudit cuius dentes crepuerūt ſub pugno. qui ſupplātatus aduerſariū toto tulit corpore nec ꝓiecit animum ꝓiectus. qui quotiens cecidit contumatior reſurrexit. cum magna ſpe deſcendit ad pugnam. Plura ſunt lucilli que nos terrent q̄ꝫ que nos premūt. Accipe tū ame conſilia q̄bus te munire poſſis. nam ſepius opinione q̄ꝫ re laboramus. Id tibi precipio ne ſis miſer ante tempus. cū illa velut imminentia expauiſti. forte nūq; ventura ſunt. certe nōdum venerunt. Quedā ergo nos torquēt magis q̄ꝫ debent. quedā vero an̄ torquēt q̄ꝫ debēt. Quedā torquēt cum omnino non debent. aut augemus dolorem. aut fingimus. aut precipimus. Tu aūt non quid audias ſed q̄d ſentias cogites. et cū paciētia deliberes. ac te ipſum interroges qui tua optime noſti. quid eſt quare iſti me plorent. quid eſt ꝙ trepident. q̄ꝫ multa non expectata venerūt. q̄ꝫ et expectata nō comparuerunt. Etiā ſi futurꝫ eſt. quid iuuat dolori occurrere ſuo. ſatis cito dolebit cū venerit. interim tibi meliora ꝓmitte. multa interueniēt quibus vicinū ꝑiculū eſſe ꝓpe admotū. aut ſubſiſtat. aut deſinat. aut in alienū caput tranſeat. Aliq̄n gladius ab ipſa ceruice reuocatus eſt. nullus miſeriarꝫ modus ſi timetur quantū p̄t. Spe metū tꝑa. nihil tam certū eſt ex his que timent. vt non certius ſit et formidata ſubſiſtere et ſꝑata deficere. ergo metū et ſpē examina. et quotiēs in certa erunt oīa tibi fauere crede qđ mauis. et ꝑturbare te deſine. Alius dicet fortaſſe non veniet. tu dic. quid ſi veniet. videbimus vtrum veniet pro me fortaſſe venit et mors iſtā vitā honeſtabit. cicuta magnum ſocratem cōfecit. Cathoni gladiū extorque et glorie magnā ꝑtem detraxeris. Jam finē ep̄le faciam ſi illi ſignum impreſſero. inter cetera mala hoc quoq; habet ſtulticia ſemꝑ incipit viuere. Conſidera quid vox hec ſignificet lucilli virorum optime et intelliges q̄m feda ſit hoim leuitas.

quotidie noua fūdamēta ponentiū nouas ſpes etiam in exitu inchoantiū. Circūſpice tecum ſingulos. occurrēt tibi ſenes. qui ſe cum maxima ambitione. ad peregrinationē. ad negociandum parent. Quid autem turpius ꝙ̄ ſenex viuere inſipiens. Uale.)

Que terrent homines Epiſtola decima quarta.

Fateor nobis inſitā eſſe curā corpis. fateor huius nos gerere tutelā. non nego indulgendū illi. ſeruiendum nego: multis eīm ſeruiet qui corpori ſeruit. qui ꝓ illo nimium timet. qui ad illud oīa refert. Sic nos gerere debemus non tāꝙ̄ ꝓpter corpus viuere debeamus. ſed tāꝙ̄ nō poſſimus ſine corpore. Honeſtū eīm ei vile eſt. cui corpus nimis carū eſt. Agat eius diligētiſſime cura. ita tñ vt cū exigit rō. cū dignitas. cū fides. mittēdū in ignes ſit. Nihilominus quātū poſſumꝰ euitemus incōmoda queqꝫ. et in tutū nos reducamus. excogitātes ſub inde ꝗbꝰ poſſint timēda depelli. Quoꝝ tria (niſi fallor) genera ſtꝫ. timet inopia. timent morbi. timent q̄ ꝑ vim potentioris īpetus eueniūt. Ex hijs oībus magꝫ nos cōcutit qđ ex aliena potētia īpendet. magno eī ſtrepitu et tumultu venit. Naturalia mala q̄ retuli inopia atqꝫ morbus ſilentio ſubeūt. nec oculis nec auribus quicq̄m terroris incuciūt. Ingēs alterius mali pōpa ē. ferrū circa ſe ⁊ igne hꝫ. ⁊ cathenas. ⁊ turbam feraꝝ. quā in viſcera mittat humana. Oēs aūt potētes amicos habere operoſum eſt. ſatis eſt inimicos nō habere. Circūſpiciendū ergo nob̄ eſt quō a vulgo tuti eē poſſimus. Primum nihil inde cōcupiſcamus. rixa eſt inter petitores. deinde nihil habemus qđ cum magno emolimento inſidiantis eripi poſſit. Nemo ad humanū ſanguinē ꝓpter ip̄m venit. aut admodū pauci plures cōputant q̄m oderint. Nudū latro tranſmittit. Etiā in obſeſſa via pauperi pax eſt. Ad phiam ergo fugiendū eſt. Has lrās nō dico apud bonos ſed apud mediocriter malos inſulaꝝ loco ſtꝫ. nam forenſis eloquētia: et quecūqꝫ alia populū mouēt. aduerſarios habent. hec quieta et ſui negocij cōtemni nō pt cui ab oībus artibus etiā apud peſſimos honor eſt. Nūꝙ̄ in tm̄ cōualeſcit nequitia nūꝙ̄ ſic ꝯtra ꝟtutes cōiurabit vt nō phie nomē venerabile et ſacrū maneat. Ceterum phia ipſa tranquille modeſteqꝫ tractanda eſt. Perit aliqua nauis in portu. ſed qđ tu accidere in medio mari credis. Perimunt aliqñ

innocẽtes. q̃s negat. nocẽtes tñ ſepius. Nũc ad quotidianã ſtipem manũ porriges. au rea te ſtipe iplebo. is maxie diuicijs fruitur qui mĩe indiget. q̃ eget diuicijs timet ꝓ illis Nemo ãt ſollicito bono fruit̃. adijcere aliq̃d ſtudet illis. dũ de incremẽto cogitat. obli tus ẽ vſus. rõcinatiões accipit. foꝝ cõterit kelendariũ ꝟſat. fit ex dño ꝓcurator. Vale)

Q̃uo exercitatur corpus et animus

Epiſtola decima quinta

Mos antiquitus fuit vſq; ad meã ſeruatus etatẽ primis ep̃le verbis adijcere. Si vales bene ẽ. et ego valeo. recte ⁊ nos dicimus. ſi philoſopharis bene eſt. valere enim hoc demũ eſt. ſine hoc eger eſt animus. Corpus quoq; etiam ſi magnas habet vires. non aliter q̃ȝ furioſi aut frenetici validum eſt. ergo hanc precipue valitudi nẽ cura. deinde illam ſecundam que non magno tibi conſtabit ſi volueris bene vilere. Itaq; quantum potes circũſcribe corpus tuũ. et aio locum laxa. multa ſequunt̃ incõ moda huic deditos cure. quia copia ciboꝝ ſubtilitas impedit̃. Accedũt peſſime note q̃cq̃d igit̃ facies. cito redi a corpore ad animũ. illũ noctibus atq; diebus exerce. labore modico alit̃ ille. Hãc exercitationẽ nõ frigus nõ eſtas ipediat nec ſenectus quidẽ. illud bonũ cura qḋ vetuſtate fit melius. Neq; ego ſꝑ te iubeo imminere libro aut pugillari h⁹. dandũ eſt aliqḋ interuallũ aio. ita tñ vt nõ reſoluat̃ ſȝ remittat̃. Geſtatio et corpus cõcutit ⁊ ſtudio nõ officit. Poſſis legere. poſſis dictare. poſſis loq̇. poſſis audire. quoꝝ nihil nec ãbulatio quidẽ vetat fieri. Diſcedãt aliq̃n iſta inſidioſa bona. ⁊ ſperãtib⁹ melio ra q̃ȝ aſſecutis. ſi q̃d in illis eſſet ſolidi aliq̃n et impleret. nũc haurientiũ ſitim cõcitant. Quare potius a fortuna impetrem vt det. q̃ȝ a me ne petam. Quare autem petam obli tus frugalitatis humane. Ecce hic dies vltimus eſt. Vale)

Q̃uo ex falſa opiõne naſcẽtia nõ deſinũt

et q̃uo naturalia deſideria finita ſtȝ Epiſtola decima ſexta.

Sjquere h mi lucilli ſcio neminẽ poſſe btẽ viuere ne tolerabiliter quidẽ ſine ſa piẽtie ſtudio. ⁊ vitã btãm ꝑfectã ſapiẽtia effici. Ceteꝝ etiã tolerabilẽ inchoatã. Plus opis eſt vt ꝓpoſita cuſtodias. q̃ȝ vt honeſta ꝓponas. Perſeuerãdum ẽ et aſſiduo ſtudio robur addendũ donec mẽs bona ſit q̃ bona voluntas eſt. Illud ante omnia vi

de.vtrum in phia an in ipſa vita profeceris.non eſt phia populare artificium.nec oſten
tationi paratum.non in vbis ſʒ in rebus eſt.animū format et fabricat. vitam diſponit
accōs regit.agenda et obmittēda demouſtrat.ſed et ad gubernaculum et per ancipitia
fluctuantium dirigit curſum.ſine hac nemo ſecurus eſt. Innumerabilia accidunt ſin-
gulis horis que cōſilium exigunt.quod ab hac petendum eſt.Diceret aliqs quid mihi
pdeſt phia ſi fatū eſt.qd pdeſt ſi caſus impat.qd pdeſt ſi deus rector eſt.nā et immuta
ri certa non pñt et nihil pparari pt aduerſus incerta.Quicquid eſt ex hijs lucilli.vel ſi
oīa hec ſtʒ phandū eſt.hoc ad hortabit vt deo libēter pareamus.vt fortune cōtumacit
reſiſtam⁹ hec docebit vt deū ſequarʒ.feras caſū.Ab epicuro dictū eſt.ſi ad naturā viues
nūq̄ paup eris.Si ad opiniones nūq̄ eris diues.Exiguū natura deſiderat opinio
immenſum.naturalia deſideria finita ſtʒ.ex falſa opinione naſcētia vbi deſināt non hñt
nullus eñ terminus eſt falſo.error immenſus.Uale)

De volente prius parare diuicias et po ſtea ſapiam et qd acqſitio diuiciaꝝ nō ē finis miſerie ſʒ mutatio Epl'a decima ſeptīa.

PRoijce iſta ſi ſapis immo vt ſapias et ad bonā mentē magno curſu ac totis
viribus tende.Si qd eſt quo tenerʒ aut expedi aut incide.Morat(inqs)
aut me res familiarʒ ſic illā diſponere volo.vt ſufficere nihil agēti poſſit.ne
paupertas mihi oneri ſit aut ego alicui.Cū hec dicis nō videris vim et potentiā eius de
quo cogitas boni noſſe.Mihi crede aduoca phiam in ꝯſiliū.ſuadebit tibi ne ad calcu
los ſedeas.Nempe hoc querʒ et hec iſta dilatiōe vis aſſequi ne tibi paupertas timēda ſit.
Quid ſi appetenda eſt.multis ad phandum obſtitere diuicie.Paupertas expedita eſt ſe
cura ē.facile eſt paſcere paucos ventres et bñ inſtitutos et nihil aliud deſiderantes.q̄
impleri.paruo fames cōſtat.magno faſtidium.paupertas cōtenta eſt deſiderijs inſtanti
bus ſatiſfacere.Si vis vacare aīo.aut paup ſis oportet aut pauperi ſimilis.non pōt
ſtudiū ſalutare fieri ſine frugalitatʒ cura.frugalitas āt paupertas volūtaria eſt.Tolle ita
q̄ iſtas excuſatōes.quātum ſat eſt.nondū habeo.ſi ad illā ſummā p venero tūc me totū
phie dabo.Atqui nihil priuſq̄ hoc paranduʒ eſt.quod tu differs et poſt cetera paras
ab hoc incipiendū eſt.Parare(inquis)vnde viuā volo.ſimul parare diſce.ſi quidem

Biblioteka Uniwersytecka Poznań

te vetat bn̄ viuere bene mori nō vetat. Nō eſt qđ nos a pħia reuocet nec egeſtas quidē vel fames. nullius nec hoīs nec dei timor. nō eſt ergo prius aliq̄d querendum. licet ad pħiam et ſine viatico ꝑuenire. Multis paſſe diuitias nō finis miſeriaꝝ fuit. ſꝫ mutatio. nec hoc miror. nō eſt em̄ in rebus viciū. ſed in ipō aīo. Illud qđ pauꝑtatem grauē nob fecerat. et diuitias graues fecit. quemadmodū nihil refert vtꝝ egrum in aureo lecto vel in ligneo colloces quocumqꝫ illum tranſtuleris morbū ſuum ſecum tranſfert. ſic nihil refert vtꝝ eger animus in diuitijs aut in pauꝑtate ponat᷑. malū ſuū illum ſequit᷑. Vale.

De refrenandis voluptatibus Epiſto/la decima octaua.

Decēber eſt menſis cū maxīe ciuitas deſudat ius luxurie publice datū eſt. ingēti apparatu ſonāt oīa. adeo nihil intereſt vt videat᷑ mihi nō erraſſe q̄ dixit olim decembrē menſem fuiſſe nūc annū. Si te hic haberem tecum ꝯferrem. voluptatis cauſa ac feſtoꝝ dieꝝ veſtē mutamus hijs diebus maxime aīo imꝑandū eſt vt tūc voluptatibus abſtineat: cū in illas oībus turba ꝓcumbit. Certiſſimum argumentū firmitatis ſue capiēs. ſi ad blādā et in luxuriam trahentia necit nec abducit᷑. licet em̄ ſine luxuria feſtū agere diē. Ceterum mihi adeo placet temptare animi tui firmitatē vt ex precepto magnoꝝ viroꝝ tibi quoqꝫ precipiā. interponas aliquot dies q̄bus cōtentus minimo ac viliſſimo cibo. dura atqꝫ horrida veſte. dicas tibi hoc ē qđ timebat᷑. in ipā ſecuritate animus ad dificilia ſe prepareī. et cōtra iniurias fortune inter bn̄fitia firmet᷑. Miles in media pace diſcurrit ſine vllo hoſte. vallū iacit. et ſuꝑ uacuo labore laſſat᷑. vt ſufficere neceſſario poſſit. Quē in ipā re trepidare nolueris. ante rē exerce. H ſecuti ſtꝫ qui oībus mēſibus pauꝑtatē imitati ꝓpe ad inopiā acceſſerūt. ne vnq̄ꝫ expaueſcerēt qđ ſepe didiciſſēt. Facias igit᷑ qđ multa milia ſeruoꝝ. multa milia pauperū faciūt. illo te noīe ſuſcipe. Exerceamur ad paululū et ne inſperatos fortuna deprehēdat. Fiat nobis pauꝑtas familiaris. ſecurius diuites erimus ſi ſciamus q̄ꝫ non ſit graue pauꝑes eſſe. et ſi nō iucunda res ſit aqua et polenta aut fruſtū ordeacei panis. ſūma tn̄ voluptas eſt. poſſe etiā capere ex hijs voluptatē. Incipe ergo mi lucilli cum pauꝑe habere cōmerciū. aude hoſpes cōtemnere opes. et te quoqꝫ dignum deo finge. nemo alius dignus eſt deo q̄ꝫ qui opes

cõtempſerit.quaꝝ poſſeſſionẽ tibi nõ interdico ſed efficere volo vt illas intrepide poſſi
deas.quod vno conſequeris modo ſi te etiam ſine illis beate victuꝝ tibi perſuaſeris.
ſi illas tamꝗ̃ exituras ſemꝑ aſpexeris. Uale)

De ocio Epiſtola decima nona.

Multo quotiẽs epiſtolas tuas accipio.implent enim me bona ſpe.ita facoꝛo.ſi
potes ſubduc te iſtis occupationibus.ſi minus.eripe.ſatis tꝑis multũ ſparſi
mus.incipiamus vaſa in ſenectute colligere.infreto viximus. moꝛiamur in poꝛtu.ne
ꝗ ego tibi ſuaſerim nomẽ ex ocio petere.quietẽ potes vendicare ſine vllius odio.nõ pre
cio ꝑuo res magna ꝯſtare pt.In eam dimiſſus es vitã que tibi nũꝗ̃ terminũ miſeriaꝝ
ac ſeruitatis factura ſit.ſubduc ceruicẽ iugo tritã.ſemel incidi iſtam qm̃ ſꝑ premi ſatius
eſt.qm̃ diu ſatis nihil tibi fuerit ipſe alijs non eris.Epicurus inquit añ circũſpiciendũ
eſt tibi cũ quibus edas et bibas ꝗ̃ quid edas et bibas.nã ſine amico viſceratio leonis
et vita lupi eſt.hoc non cõtinget tibi niſi ſeceſſeris.Uale)

Quod facta dictis conueniant Epiſto/la viceſima.

Si vales et te dignũ putas ꝗ̃ aliqñ fias tuus gaudeo.mea em̃ gl'a erit ſi te iſtinc
vbi ſine ſpe exeundi fluctuarꝫ extraxero.Illud ãt te mi lucilli rogo atqꝫ hoꝛtoꝛ
vt phiam in precoꝛdia ima mittas et expimentũ tui pꝛofectus capias.nõ oꝛatione nec
ſcripto ſed animi firmitate.⁊ cupiditatũ diminutiõe.ꝟba rebus ꝓba facere docet phia
non dicere.et hoc exigit vt ad legem ſuam quiſqꝫ viuat ne oꝛationi vita diſſenciat.maxio
mũ hoc eſt ⁊ officiũ ſapientie.et indiciũ.vt ꝟbis opa cõcoꝛdent.vt ipe vbiqꝫ par ſibi idẽ
qꝫ ſit.quis hoc preſtabit.pauci.aliqui tñ.nec tñ dico ſapientem vno ſemꝑ iturũ gradu.
ſed vna via.Obſerua itaqꝫ nũꝗd veſtis tua domuſqꝫ diſſenciant.nũꝗd in te liberalis
ſis in tuos ſoꝛdidus.nũꝗd cenes frugaliter edifices luxurioſe.vnam ſemel ad quã vi
uas regulam prende.et ad hanc oẽm vitam tuã equa.Quidã ſe domi cõtrahunt in di
latãt foꝛis et extendũt.viciũ eſt hec diuerſitas.ſignũ vacillantis animi.ac nondum ha
bentis tenoꝛẽ ſuũ.Et iam nũc dicã vnde ſit iſta incõſtantia et diſſimilitudo reꝝ con-

ſtiliorũqꝫ.nemo ꝓponit ſibi quid velit nec ſi ꝓpoſuerit perſeuerat in eo.ſed tranſtulit.nec
tantũ mutat.ſꝫ redit.et in ea que deſeruit et dampnauit reſoluitur. Itaqꝫ(vt relinquã
diffinitiones ſapientie veteꝝ et totũ cõplectar humane vite modũ)hoc poſſum cõten
tus eſſe. Quid eſt ſapiẽtia.ſemꝑ idẽ velle atqꝫ nolle.licet illã exceptiunculã nõ adijciã.vt
rectum ſit qd velis .non pt cuiqꝫ idem ſꝑ placere niſi rectũ.qd beneficio tuo nõ potes
ſcire.pauꝑtatꝫ ſcies.illa veros certoſqꝫ amicos retinebit.o quãdo veniet ille dies.quo
nemo in honorẽ tuũ mentiatur. Huc ergo cogitationes tue tendãt.hoc cura hoc opta
omnia alia vota deo remiſſurus.vt cõtentus ſis temetipſo.et ex te naſcẽtibus bonis.q̃
pt eſſe felicitas ꝓpior. Redige te ad ꝑua quibus cadere nõ poſſis.ingẽtis animi ẽ qui
diuicias illas circũfuſas ſibi multumqꝫ diuqꝫ miratas qd ad ſe venerint ridet.ſuas qꝫ
magis audit eſſe qm̃ ſentit. Multum eſt nõ corrumpi diuiciaꝝ cõtubernio. magnus
eſt ille q̃ in diuicijs pauꝑ eſt.ſꝫ ſecurior q̃ caret diuicijs nemo naſcit̃ diues.quiſqꝫ exit in
lucẽ iuſſus eſt lacte et pãno eſſe cõtentus ab hijs inicijs nos regna nõ capiunt. Uale)

De fugiendis altis rebus Epiſtola vice ſima prima.

Cum iſtis tibi eſſe negocium indicas de quibus ſcripſeras.maxi
mum negocium tecũ habes.tu tibi moleſtus es.quid velis neſtis.
melius ꝓbas honeſta qꝫ ſequeris. Uides tu vbi ſit poſita felicitas.
ſꝫ ad illã ꝑuenire non audes.quid ſit aũt quod te impediat.dicam.
magna eſſe hec exiſtimas.que relicturus es. et cum propoſuiſti tibi illam ſecuritatem
ad quã trãſiturus es.retinet te huius vite(a qua receſſurus es)fulgor. tãqꝫ in ſordida et
obſcura caſurum. Erras lucilli ex hac vita ad illam aſcẽditur.quid intereſt inter ſplen
dorem et lucem.et cum hec certam originem habeat et ſuam.ille niteat alieno.hoc in
tereſt inter hanc vitam et illam. Studia tua te nobilem et clarum efficient.exemplum
Epicuri referam cum Idumeneo ſcriberet. Si gloria(inquit)tangeris nociorem te
mee epiſtole faciẽt.qm̃ omnia iſta que coleris.et ꝓpter q̃ colis.nũquid ergo mẽtitus eſt.
Quis Idumeneũ noſceret niſi Epicurus illũ ſuis letterꝫ indidiſſet. Nomẽ Attici peri
re ciceronis ep̃le non ſinũt nihil illi ꝓfuiſſet gener agrippa.et Tiberius ꝓgener et dru

fus ceſar ꝓnepos.inter tã magna noia taceret.niſi Cicero illũ aꝑplicuiſſꝫ. Quod Epicurus amico ſuo poterat ꝓmittere ħ tibi ꝓmitto lucilli.habebo apꝺ poſteros gratiã mecũ poſſum ꝺuratura nomina ꝓducere. Ad hunc Idumeneũ Epicurus illã nobilẽ ſententiã ꝺeſcripſit. Si vis(inquit) ꝑhitoclea te ꝺiuitem facere.non pecunie adijciendum ſed cupiditati ꝺetrahendũ eſt. Et aptioꝛ iſta ſentẽtia eſt ꝙ̃ vt interꝑ̃tanda ſit.et ꝺiſercioꝛ ꝙ̃ vt adiuuãda.hoc vnũ te admoneo.ne iſtud tm̃ exiſtimes ꝺe ꝺiuicijs ꝺictũ. quocũqꝫ trãſtuleris idẽ poteris. Si vis phitoclea honeſtũ te facere.nõ honoꝛibus adꝺijciendũ.ſꝫ cupiditati ꝺetrahendũ eſt. Si vis in ꝑpetua eſſe voluptate.non voluptatibus adijciendũ.ſed cupiditati ꝺetrahendũ eſt. Si vis te ſenẽ facere.et implere vitã.nõ annis adijciendum ſed cupiditatibus abſtrahendum. Uale)

De officijs publicis euitandis et moꝛte non timenda Epiſtola viceſima ſecunda

Nam intelligis educendũ eſſe te ex iſtis occupationibus ſpecioſis et malis.ſꝫ quõ id ꝓſequi poſſis queris. Cũ rebus ipſis ꝺeliberandũ ẽ.et toto ip̃etu.totis viribus id agendũ.vt te iſtis officijs exuas. Et quidẽ quã ꝺico ſententiã attẽde. Cẽſeo aut ex iſta vita.aut e vita ex eundum. Nemo tam timidus eſt vt malit ſemꝑ pendere ꝙ̃ ſemel cadere. Epicuri epiſtolam ad hãc rem ꝑtinentem legi que Idumeneo ſcribitur. quẽ rogat vt quãtum p̃t fugiat et ꝓperet.anteꝙ̃ aliqua vis maioꝛ interueneat et auferat libertatẽ recedendi. Idem tamen ſubicit nihil eſſe temptandum.niſi cum apte poterit tempeſtiueqꝫ temptari.ſed cum illud tempus captatum ꝺiu venerit.exiliendum ait. ꝺoꝛmitare ꝺe fuga cogitantem vetat et ſperat ſalutarem etiam ex ꝺifficilimis exitum. ſi nec pꝛoperemus ante tempus.nec ceſſemus in tempoꝛe. Non eſt foꝛtis vir et ſtrenuus qui laboꝛem fugit.verum vbi creſcit illi animus ipſa rerum ꝺifficultate. Dicentur tibi iſta ſi operepꝛecium habebit perſeuerantia.ſed nihil indignum bono viro faciendum paciendum ve erit.alioquin ſoꝛdido ſe et contumelioſo laboꝛe non conteret. Facile eſt mi lucilli occupationes euadere ſi occupationum pꝛemia contempſeris.illa ſunt que nos moꝛant et ꝺetinent. Ita eſt mi lucilli.paucos ſeruitus plures ſeruitutes tenent. Nemo cum ſarcinis enatat.emerge ad melioꝛem vitam pꝛopicio ꝺeo.ſed non

ſic quõ iſtis ꝓpicius eſt quibus benigno vultu mala magnifica tribuit. Jam imprimã epiſtole ſignũ. nemo (inq̄t Epicurus) non ita e vita exit tã q̄ modo intrauerit. quẽcum q̄ vis occupa. adoleſcentẽ. ſenem. medium inuenies eq̄ timidũ mortis. eq̄ inſcium vite. nemo quicq̄ h3 facti in futura em̄ nrã diſtulimus. Nihil me magis in iſta voce delectat. qm̄ q' exprobrat' ſenibus infantia. Nemo (inq̄t) aliter qm̄ quo mõ natus eſt exit e vita. falſum eſt. peiores morimur q̄ naſcimur. noſtꝝ id nõ nature vitiũ eſt. Illa de nobis ꝯqueri debet. et dicere q̄d eſt hoc. ſine cupiditatibus vos genui. ſine timoribus. ſine ſuꝑſtitione ſine ꝑfidia. ceteriſq̄ peſtibus. quales intraſtis exite. Si quis ꝑceperit ſapientiã. tã ſecurus moritur. q̄ naſcit'. Nunc vero trepidamus cũ periculũ acceſſerit. non animus nobis. non color cõſtat. lacrime nihil ꝓ future cadũt. quid eſt turpius q̄ in ipſo limine ſecuritatis eſſe ſollicitum. Cauſa autẽ hec eſt. q' inanes omnium bonoꝝ ſumus. nemo q̄ bene viuat. ſed q̄ diu curat. cum omnibus poſſit contingere vt bene viuant. vt diu autem nulli. Uale)

De vero gaudio Epiſtola viceſima tertia.

PUtas me tibi ſcriptuꝝ q̄ humane nobiſcum hyems egerit que et remiſſa fuit et breuis. q̄ malignum ver ſit. q̄ preposteꝝ frigus; et alias inepcias verba querentium. Ego vero aliquid. quod mihi et tibi prodeſſe poſſit ſcribam. quid autẽ illud erit. niſi qđ te exhortor ad bonam mentem. Huius fundamentum quod ſit queris. Ne gaudeas vanis. fundamentum hoc eſſe dixi. culmen eſt et ille ad ſummã peruenit qui ſcit quo gaudeat. qui felicitatem ſuam in aliena poteſtate non poſuit. ſollicitus eſt et incertus ſui quẽ ſpes aliqua pruritat. hoc ante omnia fac mi lucilli. diſce gaudere vero gaudio. mihi crede. verum gaudium res ſecura eſt. Mortem cõtemnere pauꝑtati domũ aperire. voluptates tenere ſub freno. meditari doloris pacientiã. hec qui aput ſe verſat in gaudio magno eſt. in huius gaudij poſſeſſione te eſſe volo. nũq̄ deficiet cũ ſemel vnde petat' inueneris. leuiũ metalloꝝ fructus in ſũmo eſt. Illa opulẽtiſſima ſt3 quoꝝ in alto latet vena. aſſidue plenius reſpõſura fodiẽti. Hec q̄bus delectat' vulgus tenuem hñt ac ꝑfuſoriã voluptatẽ. ⁊ qđcũq̄ inuenticiũ eſt fundamẽto

caret. Hoc de quo loquor. ad qđ te conor ꝑducere eſt ſolidū ⁊ quod plus pateat intror
ſum. Fac igitur oro lucilli cariſſime vnū quod te preſtare pōt felicē. diſijce et cōculca iſta
q̄ extrinſicus ſplēdent. et de tuo gaude. q̇d aūt hoc ē de tuo. id ē de te ipō. et tui optima
ꝑte. Corpuſculū quoqꝫ etiā ſi nihil ſine illo fieri pt. magis neceſſariam rem credo q̄ꝫ
magnā. vanas ſuggerit vanitates breues penitēdas. ac niſi magna moderatōe tꝑentur
in cōtrariū abituras. viri boni auiditas tuta eſt. Vnū āt hec ſubeat dicā. ex bona cōſcien
tia ex honoſtis cōſilijs. Ex recris accionibus. ex fortuitoꝝ cōtemptu. pauci ſtꝫ qui ex
cōſilio ſe ſuaqꝫ diſponūt. ideo cōſtituendū eſt q̇d velimus et in eo ꝑſeuerandū. Id agen
dū eſt vt ſatis vixerimus. quidā aūt tūc incipiūt cū deſinendū eſt. male viuūt qui ſꝑ vi
uere incipiunt. ſꝑ illis imꝑfecta vita eſt. Non pt aūt ſtare ꝑatus ad mortem. qui mō in
cipit viuere. ſi hoc iudicas mirum adijciam quod magis ammireris. quidam ante vi-
uere deſierunt qm̄ inceperunt. Vale)

De conſolatione cōtra timorem Epiſtola viceſima quarta.

SOlicitum te eſſe ſcribis de iudicij euentu. qđ tibi furor inimici denūciat. et ex
iſtimas me ſuaſurū vt meliora tibi ipſe preponas et acquieſcas ſpei blande. ſꝫ
ego alia te ad ſecuritatē via ducā. Si vis oēm ſolicitudinem exuere. quicq̇d vereris ne
eueniat euenturū vtiqꝫ ꝓpone. et quodcūqꝫ eſt illud malū tecū ipſe metire. ac timorē tuū
taxa. Intelliges ꝑfecto aut nō magnū aut non longū eē. qđ metuis. nec diu exempla q̄
bus cōfirmeris colligenda ſunt. omnis illa etas tulit. In carcere Socrates diſputauit
et exire (cum eſſent qui ꝓmitterēt fugam) noluit. remanſitqꝫ vt duaꝝ rerum grauiſſima
rum hominibus metū demeret. mortis et carceris. Mucius ignibus manum impo-
ſuit. acerbumqꝫ eſt vri quāto acerbius. ſi id te faciente paciaris. Vides hominem non
eruditum nec vllis preceptis contra mortem aut dolorem ſubornatum. Militari tm̄
robore inſtructum. a ſe penas irriti conatus exigentem. ſpectator diſtillantis in hoſtili
foculo dextre ſtetit. nec ante remouit nudis oſſibus fluentem manum. qm̄ ignis illi ab
hoſte ſubductus ē. Facere aliq̇d in illis carceribus felicius potuit nihil forcius. Vide
quāto acrior ſit ad occupāda ꝑicula virtus. q̄ꝫ ad irroganda crudelitas. Facilius Por

ſenna Mucio ignouit. qđ voluerat occidere. ꝙ ſibi Mucius ꝙ nõ occiderat. decãtate
ſt3 (inquis) in oĩbus ſcolis fabule iſte. iam mihi cum ad cõtennendum mortem ventum
fuerit Cathonem narras. quid ni ego narrem. vltima iſta nocte platonis librum legen
bat. Tu aũt quod equiſſimum eſt ſpera. et ad id qđ eſt imiquiſſimũ te para. Illud ante
oĩa memẽto demere rebus tumultũ. ac videre q̃d in quacũq3 re ſit. ſcias nihil eſſe in iſtꝭ
terribile niſi timorẽ ipm nec hoĩbus tantũ. ſ3 rebus pſona demẽda et reddenda facies
ſua. Quid mihi gladios et ignes oſtẽdis. et turbã carnificũ ꝯtra te frementẽ. Tolle iſtã
pompã ſub qua lates. et ſtultos territes. mors eſt quã nuꝑ ſeruus meus. ancilla mea cõ
tempſit. Nempe dolor eſt. quẽ podagricus ille cõtempſit. quẽ ſtomathicus ille in ipſis
delicijs pfert. quẽ in puerperio puella ppetit. Leuis eſt ſi ferre poſſum. breuis ẽ ſi ferre
nõ poſſum. Hec in aĩo reuoluta q̃ ſepe audiſti. ſepe dixiſti. ſ3 an vere audieris aut vere
dixeris effectũ pba. Hoc eñ turpiſſimũ eſt qđ nob̄ obijci ſolet. vba nos phie non opa
tractare. Quid tu. nũc primũ tibi imminere mortẽ ſciſti. nũc exiliũ. nũc dolorẽ. In hoc
natus es. Quicq̃d fieri pt q̃ſi futuꝝ cogitemus. qđ facere te moneo. ſcio certe te feciſſe.
Ipſe voluptates in tormẽta vertunt. Epule crudelitatẽ afferũt. ebrietates neruoꝝ tor
porẽ. tremorẽq3. libidines. pedũ manuũ ⁊ articuloꝝ oĩm deprauatões. Pauꝑ fiã. inter
plures ero. exul fiã. ibi me natũ putabo quo mittar. Alligabor. q̃d ei. nũc ſolutus ſum.
ad hoc me natura graue corꝑis mei põdus cõſtrinxit. moriar hoc dicis. deſinã egrota
re poſſe. deſinã alligari poſſe. deſinã mori poſſe. Nõ ſũ tã ineptus vt Epicureã cãtile
nam in hoc loco pſequar. et dicã vanos eſſe inferioꝝ metus. ꝑmitte nihil in hoc loco
referre vſum tuũ. Turpe eſt aliud loqui. aliud ſentire. turpius eſt. aliud ſcribere. aliud
ſentire. Memini te illum locũ aliq̃n tractaſſe. non repente nos in mortem incidere. ſed
minutatim pcedere. Quotidie morimur. quotidie eñ demitur aliqua ꝑs vite. et tunc
quoq3 dum creſcimus vita decreſcit. Infanciam amiſimus. deinde pueritiã. deinde
adoleſcentiã vſq3 ad heſternum. quicquid tranſijt temporis. perijt. hunc ipſum quẽ agi
mus diẽ cũ morte diuiſimus. Quemadmodũ clepſedra nõ extremũ ſtillicidiũ exhau
rit ſed quicq̃d ante defluxit. ſic vltima hora qua eſſe deſinimus non ſola mortẽ facit ſ3
ſola cõſumat. tunc ad illã ꝑueniemus. ſ3 diu venimus. Malo te legas ꝙ epiſtolam

meam. apparebit em̄ tibi qm̄ timemus mortē extremā eſſe nō ſolam. in vtrūq; tamen monendi ac firmandi ſumus. vt ne nimis amemus vitā et ne nimis oderimus. Uir fortis et ſapiens debet non fugere e vita ſed exire. Uale)

Qualiter monendi ſint amici et etiā ſenex vt viuant ac ſi videantur Epiſtola viceſima quinta.

Quod ad duos amicos noſtros ptinet. diuerſa via eūdum eſt. alterius em̄ vicia emendāda ſſt. Alterius frangenda vtar libertate tota. Non amo illū niſi offendam. an ſim profecturus neſcio. Malo ſucceſſum mihi q̄ fidem deeſſe. nec deſperaueris etiā diutinos egros poſſe ſanari ſi cōtra intempantiā ſteterī ſi multa inuitos ꝛ facere coegerī ꝛ pati. Nec q̄dē de altero ſatis fiducie habeo eo excepto q̄ ad huc peccare erubeſcit. Nutriēdus ē hic pudor q̄ q̄ diu in aīo eius h̄ durauerit. aliq̄s erit bone ſpei locus. Cū hoc veterano ptius agendū puto. ne in deſperationē ſui veniat. Nihil ex hijs q̄ habemus neceſſariū eſt. ad legē nature reuertamur. panē ꝛ aquā natura deſiderat. ad hec nemo paup ē inter que quiſq; deſiderium ſuū clauſit. cum ipſo Ioue de felicitate contendat vt ait Epicurus Sic facias quecūq; facies tam q̄ ſpectet aliquis. Omnia mala nobis ſolitudo pſuadet. Uale)

De cōſolatiōe ſenectutis et aliaꝝ paſſionum Epiſtola viceſima ſexta.

Modo dicebā tibi in cōſpectu eſſe mee ſenectutī. inter decrepitos me numera et extrema tāgentes. Gratias deo ago nō ſencio in animo etatis iniuriā. cū ſentiam in corpore. tm̄ vicia et vicioꝝ miniſteria ſenuerunt. viget animus. et gaudet non multū ſibi eſſe cū corpore. Magnā ptē oneris ſui poſuit. exultat. et ſenectutem ait eſſe florem ſuum. credamus illi. bono ſuo vtatur. Que em̄ querela eſt. quod incōmodum. ſi quicquid debeat deſinere deficit. Et quis exitus eſt melior q̄ i finē ſuū natura ſoluente dilabi. Non timide itaq; componor ad illum diem quo depoſitis ſtrophis ac fucis de me iudicaturus ſum. Utrum loquar forcia an ſenciam. Remoue ſtudia. totam vitam tracta. mors de te pronunciatura eſt. ita dico diſputationes et litterata colloquia et ex preceptis ſapientū verba collecta. et eruditus ſermo nō oſtē

dunt ve℞ robur animi. eſt eñ oio etiã timidiſſimis audax. q̃d regeris tũc apparebit cũ
animã ages. Accipio cõditionẽ nõ reformido iudiciũ. hec mecũ loquor ſed tecũ me lo
cutũ puta. Junior es. q̃d refert. nõ dinumerant̃ ãni. Jncertũ ẽ in quo loco mors te ſpec
tat. Jtaq3 tu ꝑ illã oi loco expecta. Ait Epicurus. meditare mortẽ. qui hoc dicit medita
tari libertatẽ iubet. qui mori diſcit nõ ſeruire dediſtit. ſupra oẽm potentiã ẽ, certe extra
hoĩm. Quid ad illũ carcer et cuſtodia. liberũ hoſtiũ habet. Una eſt kathena que nos
alligatos tenet amor vite. qui vt non eſt abiciendus ita minuendus eſt. vt ſi qñ res exi
gat nihil nos detineat nec impediat quo minus pati ſimus. quod qñq3 faciendum eſt
ſtatim facere debemus. Uale(

Qui aliũ monet ſe ipſum monet Epiſto la viceſima ſeptima.

TU me(inquis)mones. iam eñ teipm monuiſti. iam correxiſti. Jdeo alio℞
emendationi vacas. Nõ ſum tã iprobus vt curationes eger obeam ſ3 tãq3
in eodẽ valitudinario iaceam. De cõi tecum malo colloquor. et remedia cõ
munico. ſic itaq3 me audi tãq3 mecũ loquar. Numera annos tuos et pudebit eadẽ velle
que volueras puer. eadẽq3 parare. hec deniq3 tibi circa mortis diẽ preſta. Moriantur
ante te vicia. dimitte iſtas voluptates turbidas magno leuandas. nõ venture tm̃ ſ3 pre
terite etiã nocẽt. Aliqd bonũ potius manſurũ circũſpice. nullũ eſt aũt niſi qd animus
ex ſe inuenit ſibi. Sola virtus preſtat gaudiũ ꝑpetuũ ſecurũ. bona mens nec cõmoda
tur. nec emitur. et puto ſi venalis eſſ3. non haberet emptorẽ. At mala quotidie emitur.
Sed accipe iam qd debeo et vale. diuitie ſt ad legem nature cõpoſita pauptas. Hoc
ſepe dicit Epicurus aliter et aliter. ſed nũq3 nimis dicit̃ quod nũq3 ſatis dicit̃. quibuſ
dam remedia monſtranda. quibuſdam inculcanda ſunt. Uale)

Loco℞ mutatio non tollit vicia Epiſto la viceſima octaua.

HOc tibi ſoli putas accidiſſe. et admiraris quaſi rem nouã. ꝙ ꝑegrinatõe tam
longa. et tot loco℞ varietatibus nõ diſcuſſiſti triſticiã. grauitatẽq3 mentis.
Animũ debes mutare nõ celũ. licet faſtũ traieceris mare. licet(vt ait virgilius noſter)

terre vrbeſq recedant.ſequũtur te quocũq pueneris vicia. Hoc em̃ querenti cuidam Socrates ait. Quid mirarꝫ.nihil tibi peregrinatiões pdeſſe.cũ te circũferas premit te eadẽ cauſa q̃ expulit. Quid terraꝝ iuuare põt nouitas.q̃d cognitio vrbiũ et locoꝝ. Queris quare te fuga iſta nõ adiuuet.tecũ fugis.onus animi deponendũ eſt.non añ tibi vllus placebit locus.vadis huc atq illuc vt excucias inſidens pondus.qđ iactatiõe incomodius fit. Sicut in naui onera immota minus vrgent.inequaliter cõuoluta cicius eam ptem inq̃ incubuere demergũt. Quicq̃d facis contra te facis.ꝛ motu ipſo noces tibi. Egrũ em̃ concutis. At cũ iſtud exemeris malũ.oĩs mutatio loci iucunda fiet. Magis quis veneris q̃ quo intereſt et ideo nulli loco adijcere debemus animũ. Cũ hac pſuaſione viuendũ eſt.nõ ſum vni angulo natus. Patria mea hic totus mũdus eſt. Quid pegrinarꝫ ac locũ ex loco mutas.cũ illud quod queris bene viuere omni loco poſitũ ſit.nũ quid tã turbidũ fieri põt q̃ foꝝ.ibi quoq licet quiete viuere ſi neceſſe eſt.ſꝫ ſi liceat diſponere ſe.pſpectũ quoq et vicinea fori pcul fugiã. Triginta inq̃s tyrãni circũſteterũt Socratẽ.nec potuerũt animũ eius infringere. Quid intereſt quot dñi ſint.ſeruitus vna eſt. hanc qui contempſerit in quãtalibet turba dominantiũ liber eſt. Tempus eſt deſinere. Jniciũ ſalutꝫ eſt noticia peccati. Egregie hoc mihi videť dixiſſe Epicurus.nam qui peccare ſe neſcit corrigi non vult.deprehendas te oportet añq̃m emendes. Jdeo quãtum potes te ipſum coargue. Jnquire in te accuſatoris principiũ. deinde iudicis.nouiſſime deprecatoris:aliq̃n te offende. Vale)

De malis diſcipulis diſciplinam contẽnentibus Epiſtola viceſima nona.

De marcellino nrõ queris.et ſcire vis q̃d agat.raro ad nos venit.nõ vlla alia ex cã q̃m q audire verũ timet.a quo periculo iam abeſt. Nulli ei niſi audituro dicendũ eſt. Jdeo de Diogene.nec minus de alijs q̃ libertate pmiſcua vſi ſtꝫ et obuios monuerũt.dubitari ſolet vtꝝ hoc facere debuerũt. Quid em̃ ſi quis ſurdos obiurget.aut natura morbo ve mutos. Quare inquis v̄bis parcã.gratuita ſũt.nõ poſſum ſcire an ei pfuturus ſim quẽ ammoneo.illud ſcio me alicui pfuturꝝ ſi multos ammonuero ſpargẽda manus eſt. Non p̃t fieri vt nõ aliq̃n ſuccedat multa

tentāti. Hoc mi lucilli nō estimo magno viro faciēdū diluit eius autoritas. Sagittarius aliqñ nō ferire debet. sed deerrare. Non ē ars que ad effectū casu venit. Sapiētia ars est. certū petat. eligat pfecturos. ab hijs quos desperauerit recedat. Nō tamē cito relinquat. et in ipa desperatione extrema remedia temptet. Marcellinū nostrū ego nondū despero. etiā nūc seruari pt si cito illi manus porrigit. audebo illi mala ostēdere sua vicia eius etiāsi nō excidero. inhibebo. non desinēt sed intermittēt. fortasse aūt et desinēt si intermittēdi cōsuetudinē fecerint. sanitatis loco est bona remissio. Cōpone mores tuos. attolle animū. ad psus formidata cōsiste. Numerare eos noli q̄ tibi metū faciūt. Et ad tuā mortē multꝫ aditus nō ē. licꝫ illā multi minent. Sic istud natura dis posuit. spiritū tibi tā vn⁹ eripiet quē dedit vn⁹. Nūc qđ debeo ipingā. nūq̄ volui pplo placere. nā q̄ ego scio nō pbat pplus. que pbat pplus ego nescio. Quis hoc inquis. Epicurus. sed idē oēs tibi ex omni domo cōclamabūt. pipatetici. academici. stoijci. Cinici. Quis eñ pplo placere pōt cui placet virtus. Malis artibus fauor popularis acquirit. multo magis ad rēptinet qualis tibi videaris q̄ qlis alijs. cōciliari nisi turpi ratione amor turpiū nō potest. Quid ergo illa laudata. et omnibus pferenda artibus rebus q̄ phia prestabit. nisi vt malis tibi placere q̄ pplo. vt estimes iudicia. non numeres. vt sine metu deoꝝ hominūq̄ viuas. vt aut vincas mala aut finias. Uale)

De contemptu mortis et maxime in senectute Epistola tricesima.

Bassum aufidiū virꝫ optimū vidi quassum. etati obluctantē. alacer tñ aīo ē. hoc phia pstat. in cōspectu mortis hilarē. et in quocūq̄ corpis habitu fortē letūq̄. nec deficientē q̄q̄ deficiat. Magnus gubernator et scisso nauigat velo. Hoc facit Bassus nr̄. equo aīo vultuq̄ finē suū spectat. Magna res est mi lucilli et diu dicēda. cū aduētat hora illa inuitabilis. equo aīo abire. alia genera mortꝫ spe mixta stꝫ. desinit morbus. incēdiū extiguit. ruina quos videbat oppssura deposuit. Mare quos hauserat eadem vi qua sorbebat eiecit incolumes. Gladiū miles ab ipsa perituri ceruice recouocauit. Nihil habet qđ speret quē senectus ducit ad mortē. Huic vni intercedi nō pt. Nullo genere hoīes mollius moriunt. sꝫ nec dulcius. Bassus nr̄ de morte mul

ta loquit̄ et agit id ſedulo vt nob̄ pſuadeat ſi q̄d incōmodi aut metus in hoc negocio eſt moriētis eſſe viciū non mortꝫ. Inq̄t em̄ mors adeo extra oē malū eſt vt ſit extra maloꝝ oēm metū. libētiſſime itaqꝫ illū audiebā quaſi de morte ferentē ſentētiā. Plus (vt puto) fidei haberet apud te. plus ponderis. ſi quis reuixiſſet et de morte nihil mali eſſe narraret expertus. Optime hoc tibi dicēt. qui ſecundū illā ſteterūt. qui venientē et viderūt et receperūt. Inter hos licꝫ Baſſum numeres. q̄ nos decipi noluit. Is ait. tā ſtultū eſſe q̄ mortē timeat q̄ꝫ qui ſenectutē. Nā queadmodū adoleſcentiā ſenectus ſequit̄ ita mors ſenectutē. viuere noluit q̄ mori nō vult. Uita ei ſine expectatōe mortꝫ data ē. ad hāc itur quā adeo timere demētis ē. qꝛ certa expectat̄. Dubia mēciunt̄. mors neceſſitatē hꝫ equā et inuictā. Quis q̄ri pt̄ in ea cōditōe ſe eē. in q̄ nemo nō eſt. Supuacuū eſt nature cām agere. q̄ nō aliā voluit legē noſtrā eē q̄ꝫ ſuā. q̄cq̄d ꝯpoſuit reſoluit. et qđ reſoluit ꝯpoſuit. Ne ille agere grās dijs oib⁹ dꝫ q̄ ſaciatus ad requiē hoī neceſſariā laſſo gratā pductus eſt. Mortē nemo hilaris excipit. niſi q̄ ſe ad illā diu ꝯpoſuit. dicebatqꝫ ille Epicuri precepti obſequēs. primum ſperare. ſe nullū dolorē eſſe in illo extremo anhelitu. ſi tn̄ eſſet habereti ipa breuitate aliq̄d ſolacij. Nullū ei dolorē longū eſſe q̄ magnus ē. Ceterū ſuccurſurū ſibi etiā in iſtā diſtractiōe aīe corpiſqꝫ. ſi cū cruciatu id fieret. poſt illū dolorē ſe dolere nō poſſe. nō dubitare autē quin ſemel aīa in primis labris eſſet. nec magna vi diſtraheret̄ a corpe. Ignis qui valētē mareriā occupat. aq̄ et interdū ruina extiguēdus eſt. Ille q̄ alimentꝫ deficit ſua ſpōte ſubſidit. Libēter h̄ mi lucilli audio. Plus momēti apud me habēt q̄ ad mortē veniūt ſine odio vite. et admittūt illā nō attrahūt. trepidamus tn̄ cū ꝓpe nob̄ credimus mortē. Mors cui ꝓpe non eſt. pata oībus locis. oībus qꝫ momētis. Sed cōſideremus inq̄t tūc cū aliq̄ cauſa moriēdi accedere videt̄. q̄to alie ꝓpiores ſint q̄ nō timēt̄. Hoſtis aliq̄n mortē minabat̄. hanc crudelitas occupauit. Nō mortē timemus ſed cogitationē mortis. ab ip̄a em̄ ſp̄ tantūdem abſumus. Si timēda mors eſt. ſp̄ timēda ē. qđ em̄ tp̄s morti exemptū ē. Sꝫ vereri debeo. ne tālōgas ep̄las peius q̄ꝫ mortē oderis. Itaqꝫ finē faciā. tu tn̄ vt mortē nūq̄ꝫ timeas ſp̄ cogita. Uale)

De contemptu laboris et quid ſit bonū et quid malum Epiſtola triceſima prima.

AGnoſco lucilliũ meũ. incipit quē ꝓmiſerat exhibere. ſequere illũ impetũ animi quo ad optĩa q̄cꝫ (calcatꝫ popularib⁹ bonis) ibas. Ad ſũmā ſapiēs eris ſi clau
ſeris aures. q̇b⁹ cerā paꝝ ē obdere. firmiori ſpiſſamēto opus ē. q̄ꝫ in ſocijs vſũ Ulixem
ferũt. Si vis eſſe felix deũ ora ne q̇d tibi ex hijs q̄ optant᷑ eueniat. Generoſos animos
labor nutrit. Non ſtꝫ illa bona que in iſtius vite voluunt᷑ cõgerie. verũ bonum eſt qđ
beate vite cauſa eſt et firmamentũ. ſibi videre bonum non eſt. Quid ergo eſt bonum.
laboris ꝯtemptio. nõ curare cũ oportz laborē ſubire. Fac te ipē felicē. facies autē ſi intel
lexeris bona eē q̇bus admixta eſt ꝟtus. turpia q̇bus malicia cõiuncta ē. Queādmodũ
ſine mixtura lucis nihil eſt ſplendidũ. nihil atrũ niſi qđ tenebras habet. aut aliq̇d in ſe
traxit obſcuri. queādmodũ ſine adiutorio ignis nihil calidũ. nihil ſine aere humidũ.
ita honeſta ac turpia virtutꝫ et malicie ſocietas efficit. Quid ergo eſt bonũ. reꝝ ſciētia.
Quid malũ eſt. reꝝ iperitia. Quid ceſſas. nõ eſt viri timere ſudorē. Ars ꝑ q̄ꝫ diuina hu
manaqꝫ noſcunt᷑ eſt ſummũ bonũ. qđ ſi occupauerꝫ incipis deoꝝ ſocius eē nõ ſupplex.
Q̄uo (inq̇s) iſto ꝑuenit᷑. tutũ iter eſt. iucũdũ eſt ad qđ natura te inſtruxit. dedit tibi illa.
que ſi nõ deſerueris. par deo ꝯſurges. Parē autē te deo pecunia nõ faciet. deus nihil
habet. pretexta nõ faciet. deus nudus eſt. fama nõ faciet. nemo nouit deũ. multi de illo
male exiſtimāt et impune. nõ turba ſeruoꝝ lecticā tuā ꝑ itinera vrbana ac peregrina
portātiũ. dꝰ ille maximus potētiſſimus qꝫ ipē vehit oĩa. nec forma quidē ⁊ vires beatũ
te facere poſſũt. nihil hoꝝ nõ patit᷑ vetuſtatē. Querēdũ ē bonũ. qđ nõ fiet indies peius.
Quid eſt h̄. animus ſi hic bonus rectus ⁊ magnus. q̇d aliud voces hũc q̄ꝫ deũ in corpe
humano hoſpitatũ. Hic animus tam in equitē romanũ. q̄ꝫ in libertinũ. q̄ꝫ in ſeruum
cadere poteſt. Quid eſt eques romanus. aut libertus. aut ſeruus. nomina ex ambitio-
ne aut iniuria nata. Subſilire in celum ex angulo licet. Exurge modo. et te quoqꝫ dig-
num finge deo. finges autem. non auro. neqꝫ argento. non poteſt ex hac materia deo
ymago exprimi ſimilis. cogita illos cum ꝓpicij eſſent fictiles fuiſſe. Uale)

Cum pueris familiariter eſt viuendum

Epiſtola triceſima ſecunda.

INquiro a te et ab oībus ſciſcitoꝛ qui ex iſta regione veniūt q̄d agas. vbi et cū q̄bus moꝛeris Queris q̄d me maxime ex hijs q̄ de te audio delectet. q̄ꝛ nihil audio. q̄ꝛ pleriq; ex hijs quos interrogo neſciūt q̄d agas. hoc eſt ſalutare. nō cōuerſari diſſimilibus ꝛ diuerſa cupientibus. Propera ergo mi lucilli et cogita quantū additurus celeritati fuer ſi a tergo hoſt inſtaret. Hoc fit. ꝑmer, accelera ꝛ euade. Perduc te in tutū. et ſub inde ꝯſidera q̄ꝫ pulcra res ſit ꝯſumare vitā an̄ moꝛtē. deinde expectare ſecurā reliq̄ꝫ ſui tp̄is ꝑtem. nihil ſibi de eſſe in poſſeſſione btē vite poſito. q̄ beatioꝛ nō ſit ſi longioꝛ. Optauerūt tibi alia ꝑntes tui. ſ ego cōtra. omniū tibi eoꝝ cōtemptū opto quoꝝ illi copiā. Uota illoꝝ multos cōpilant vt te locupletēt. Quicq̄d ad te tranſferūt alicui detrahendū ē. opto tibi tui facultatē vt vagis cogitationib⁹ agitata mēs tandē reſiſtat. et certa ſit. vt placeat ſibi. ꝛ intellectus ꝟbis bonis q̄ ſil' intellecta ſt poſſideat. et etat adiectiōe nō egeat. Ille demū neceſſitates ſupgreſſus ē. q̄ viuit vita pacta. Uale)

Plus placet rerū dignitas quā verboꝛū floꝛes Epiſtola triceſima tercia.

DEſideras his quoq; ep̄lis. ſicut prioꝛibus aſcribi aliq̄s voces ꝑceꝝ nrōꝝ. nō fuerint circa floſculos occupati. totus cōtextus illoꝝ virilis ē. Itaq; nolo illas Epicuri exiſtimas eē. publice ſt. et maxime nrē. ſed illi magis annotant. q̄ꝛ mirū eſt foꝛtiter aliq̄d dici ab hoīe molliciē ꝓfeſſo. Uiros captare floſculos turpe ē. et fulcire ſe notiſſimis ac pauciſſimis vocib⁹. ꝛ in memoꝛia ſtare. Aliud tn̄ eſt meminiſſe. aliud ſcire meminiſſe ē rem cōmiſſam memoꝛie cuſtodire. ac cōtra ſcire ē ſua facere queq; nec ab exemplari pēdere. Aliq̄d ſit inter te et librū. Quouſq; diſces. iā ꝛ ꝑcipe. q̄d ē quare audiā q̄d legere poſſum. Quare ergo nō ibo ꝑ prioꝝ veſtigia: ego vero vtar via veteri. ſed ſi planioꝛē inuenero hac in cedā. Qui ante nos iſtā nouerūt non dn̄i nri. ſed duces ſunt. pat omnibus veritas. nondū eſt occupata. multū ex illa etiā futuris relictū eſt. Uale)

Quō magiſter letatur ex pꝛofectu diſcipuli Epiſtola triceſima quarta.

CReſco et exulto. et diſcuſſa ſenectute recaleſco. quociens ex hijs q̄ agis et ſcribis intelligo quātum tuipſe (nā turbā olim reliqueras) ſupgrederis. Si agri

colā arbor ad fructū ꝑducta delectat. Si paſtor ex fetibus gregis ſui capit voluptatē. ſi alumnū ſuū nemo aliter intuetur. ꝙ̄ vt adoleſcentiam illius ſuā iudicet. quid euenire credis hijs qui ingenia educauerunt. et que tenera formauerunt adulta ſubito vident. Aſſero te mihi. meū opus es. Ego cū vidiſſem indolem tuā inieci manum. exhortatus ſum addidi ſtimulos nec lente ire paſſus ſum. ſed ſubiectum incitaui. et nunc idem facio. ſed iam currentem hortor et inuicem hortantē. Itaqꝫ magna ꝑs bonitatis velle fieri bonum. Scis quē dicam bonum. ꝑfectum abſolutum. quem malū facere nulla neceſſitas poſcit. Nunc in te ꝓſpicio ſi ꝑſeueraueris ⁊ id egeris vt omnia facta dictaqꝫ tua inter ſe congruant ac reſpondeant ſibi. Non eſt huius animus in recto. cuius acta diſcordant. Uale)

Exhortatio ad diſcipulum vt proficiat

Epiſtola triceſimaquinta

CUm te tam valde rogo vt ſtudeas meum negociū ago. qui amicus eſt amat. qui amat non ſtatim amicus eſt. Itaqꝫ amicicia ſemꝑ prodeſt. Amor et aliqñ nocet. ſi ob nihil aliud ob hoc profice. vt amare diſcas. Ex hijs quos amamus etiam abſentibus gaudiū capimus. ſed id leue. conſpectus et preſentia et cōuerſatio habet aliquid viue voluptatis. vtiqꝫ ſi non tm̄ quem velis. ſed qualem velis videas. Affer itaqꝫ te mihi ingens munus. ⁊ cogita te mortalem eſſe. me ſenem. ꝓpera ad me ſed ad te prius. profice et ante omnia hoc cura vt conſtes tibi. Quociens experiri vis an aliquid actum ſit. obſerua an eadem hodie velis que heri. mutatio voluntatis indicat animū natare alibi. non vagatur quod fixum atqꝫ fundatum eſt. Uale)

Felicitas mundana deſpicienda eſt et mors non timenda

Epiſtola triceſima ſexta.

AMicum tuum hortare. vt iſtos magno animo contempnat qui illum obiurgant qđ vmbram et ocium petierit. ⁊ dignitatem ſuam deſtituerit. et (cum plus conſequi poſſet) pretulerit quietem omnibus. quā vtiliter negocium ſuum geſſerit. quotidie illis oſtendat. Res eſt inquieta felicitas. ipſa ſe exa-

gitat.mouet cerebrum non vno genere.alios in aliud irritat.Hos in potentiam.illos in luxuriam.hos inflat.illos mollit et totos reſoluit.Quemadmodum omnibus annis ſtudere honeſtum eſt: ita et non omnibus inſtitui.Turpis et ridicula res eſt elementarius ſenex.iuueni parendū.ſeni vtendum eſt.in mores fortuna ius non habet. hos diſponat vt qñ tranquilliſſimus ille animus ad ꝑfectum veniat:qui nec ablatum ſibi q̄cq̄ ſentit.nec adiectum.Quid meditandū eſt ad verſus omnia tela.quid ad ꝟſus omne genus hoſtium.Mortem contemnere.mors nullū habet incōmodum.Mors quam ꝑtimeſcimus ac recuſamus intermittit vitā non eripit.veniet iterū qui nos in lucem reponat dies.equo animo debet rediturus exire.Obſerua rerum orbem in ſe remanentiū.nihil videbis in hoc mundo extingui.ſed vicibus deſcendere.ac ſurgere. Eſtas abijt.ſed alter illam annus reducit.hyems cecidit.referent illā ſui menſes.ſolē nox obruit.ſed ſtatim dies ipſam abiget.ſtellaꝝ iſte diſcurſus quicq̄d preterijt repetit. pars celi leuatur.ꝑs mergitur.deniq̄ finem faciam ſi hoc vnum adiecero.nec infantes nec pueros.nec mente lapſos timere mortem.et eſſe turpiſſimum ſi eam ſecuritatem nobis ratio non preſtat ad quam ſtulticia per ducit.Uale)

Omnem dignitatē confert philoſophia ſiue ratio recta Epiſtola triceſimaſeptima.

QUod maximum vinculum eſt ad bonam mentem.promiſiſti virum bonum.effugere non potes neceſſitates.potes vincere.fit via.⁊ hanc dabit tibi viam philoſophia.ad hanc te confer ſi vis ſaluus eſſe.ſi ſecurus.ſi beatus.deniq̄ ſi vis eſſe(quod eſt maximum)liber.hoc contingere aliter non poteſt. Humilis res eſt ſtulticia.abiecta.ſordida.ſeruilis.multis affectibus.et ſeuiſſimis ſubiecta.hos tam graues dominos a te dimittit ſapiētia.que ſola libertas eſt.vna ad hāc fert via.et quidē recta non aberrabis.vade certo gradu.Si vis oīa tibi ſubicere ſubice te rationi.multos reges.ſi ratio te rexerit.ab illa diſces quid et quemadmodū aggredi debeas.Uale)

Plus prodeſt familiaris inſtructio quā publica Epiſtola triceſima octaua.

Erito exigis vt hoc inter nos epiſtolaꝝ cõmerciũ frequẽtemus. plurimum ꝓ
ficit ſmo q̃ minutatĩ irrepit aĩo. diſputationes ꝑparate et effuſe audiẽte ꝑplo
plus habẽt ſtrepitus minus familiaritatis. Phia bonũ conſilium eſt ad ſubmiſſiora
verba vemendum eſt. facilius intrãt et herẽt. non eñ multis opus eſt ſed efficatibus. ſe
minis mõ ſpargenda ſtꝫ. qꝺ q̃uis ſit exiguũ cum occupauerit ydoneũ locũ vires ſuas
explicat. et exminimo in maximas acus diffundit. Idem facit rõ non late patet. ſi aſpi
cias in ope creſcit. pauca ſtꝫ que dicunt. ſed ſi illa animus bñ excipit cõualeſcunt et ex
urgent. Eadem eſt inquã ꝓceptoꝝ ꝯdicio q̃ ſeminũ multũ efficiũt. et anguſta ſtꝫ. tñ (vt
dixi) ydonea mens rapiat illa et in ſe trahat multa in vicẽ et ipſa generabit. et plus red
det q̃ꝫ acceperit. Uale)

De appetitu excelſi ingenij et de vicijs inueteratis Epiſtola triceſima nona.

Ommẽtarios (quos deſideras diligẽter ornatos) componã. Si videris q̃ꝫ
multi tibi laborauerũt. cõcupiſces et ipſe ex illis vnus eẽ. Nꝫ eñ hoc optimũ in
ſe generoſus anim⁹ ꝙ cõcitat ad honeſta. Neminẽ excelſi ingenij viꝝ humilia delectãt
et ſordida. magnaꝝ reꝝ ad ſe ſpẽs vocat ⁊ extollit. Queadmodũ flãma ſurgit in rectũ.
iacere ac deprimi non pt. nõ magis q̃ꝫ q̃eſcere. Ita nr̃ animus in motu ẽ eo nobilior et
actuoſior quo vehemẽcior fuerit. Sed felix q̃ ad meliora hũc impetũ dedit. ponet ſe
extra ius dicionẽq̃ꝫ fortune. ſcꝺa temperabit. aduerſa cõminuet. et alijs admiranda de
ſpiciet. Magnanimi eſt magna contemnere. ac mediocria malle q̃ꝫ nimia. illa eñ vti
lia vitalia ſtꝫ. at hec (eo ꝙ ſuꝑfluunt) nocent. Sic ſegitẽ nimia ſternit vbertas. ſic rami
onere frangunt. ſic ad maturitatẽ non ꝑuenit nimia fecunditas. Idem animis quoq̃ꝫ e
venit quos inmoderata felicitas rumpit q̃ꝛ non tantum in alioꝝ iniuriã ſed etiã in ſuũ
vertuntur. Quis hoſtis in quẽq̃ꝫ tam cõtumilioſus fuit. q̃ꝫ in quoſdã voluptates ſue
ſunt. neceſſe eſt eñ in immenſum exeat cupiditas que naturalem modum tranſilit. ille
eñ habet finem ſuũ. inania et ex libidine orta ſine termino ſtꝫ. Voluptatibus itaq̃ꝫ ſe
mergunt. quibus in ꝯſuetudinẽ adductis carere nõ poſſunt. Et ob hoc miſerrimi ſtꝫ ꝙ
eo ꝑuenerũt. vt illis q̃ ſuꝑuacua fuerãt. facta ſtꝫ neceſſaria. Seruiũt itaq̃ꝫ voluptatibus

Non fruunt. et mala ſua (qđ maloꝝ vltimū eſt) amant. Tunc āt ꝯſumata eſt infelicitas. vbi turpia nō ſolū delectāt. ſꝫ ⁊ placēt. et deſinit eſſe remedij locus. vbi que fuerāt vicia mores ſunt. Uale)

De celeri pronunctiatiōe Epiſtola quadrageſima.

Quod frequēter mihi ſcribis grās ago. nā quo vno mō potes te mihi oſtēdis. nūq̄ȝ ep̄lam tuā accipio vt nō ꝓtinus vna ſimus. Si imagines nob amicoꝝ abſentiū iucūdeſtꝫ. quāto iucūdiores ſtꝫ littere que vera amici abſentꝫ veſtigia. veraſq̄ȝ notas afferūt. nā qđ incōſpectu dulciſſimū eſt id amici manus ep̄le impreſſa preſtat agnoſcere. Nihil ordinatū eſt qđ p̄cipitat̃ et ꝓperat. In pħo ergo ꝓnūciatio ſic̄ et vita debet eſſe cōpoſita. Neq̄ȝ ſtillare illū nolo q̄ȝ currere. nec extendat aures. nec obruat. nā illa quoq̄ȝ inopia et exilitas minus intentum auditorem habet tedio interrupte tarditatis. facilius tamen inſidit quod expectatur. q̄ȝ quod preteruolat. Remedia non proſunt niſi immorētur. leuianda ſunt que me exterrēt. cōpeſcenda que irritant. diſcuciēda que fallunt. inhibenda luxuria. corrigenda vera auaritia. Quid horum raptum fieri poteſt quis medicus egros in trāſitu curat? Phia ponere verba debet. non proijcere et pedetētim ꝓcedere. nā quēadmodū ſapienti viro inceſſus modeſtior cōuenit. itaq̄ȝ oratio preſſa. non audax. ſumma ergo ſummaꝝ hic erit tardiloquū te eſſe iubeo. Uale)

Omnis ſapientia eſt a deo et quid in homine laudabile ſit Epiſtola quadrageſima prima.

Facis rem optimam et ſalutarem tibi. ſi vt ſcribis perſeueras. ire ad bonam mentem ꝗ̄ ſtultum eſt optare. cum poſſis a te impetrare? Non ſunt ad celum eleuande manus. nec exorandus editus ꝓpe eſt ad te deus. tecū eſt. intus eſt. Ita dico lucilli. ſacer inter nos ſpiritus ſedet maloꝝ. bonorūq̄ȝ noſtroꝝ obſeruator et cuſtos. hic ꝓut a nobis tractatus eſt ita nos ipſe tractat. Bonus vero vir ſine deo nemo eſt. an poteſt aliquis ſupra fortunā. niſi ab illo adiutus exurgere. ille dat conſilia magnifica et erecta. in vno quoq̄ȝ bonoꝝ viroꝝ habitat d̄s. Si hoīem viderꝫ interritū periculis. in tactū cupiditatibus inter aduerſa felicē. in medijs tēpeſtatibus placidū. nō ſubibit te veneratio eius. nō dices ita. res maior. alciorq̄ȝ ē q̄ȝ vt credi ſilis huic in quo ē corpuſcu

lo poſſit.vis iſtuc diuina deſcendit. Animum excellentem moderatum. omnia tāqꝫ
minora tranſeuntē.quicquid timemus aut optamus ridentem celeſtis potētia agitat.
non p̄t res tāta ſine adminiculo numinis ſtare. Itaqꝫ maiore ſui pte illic eſt vnde deſcē
dit quēadmodū radij ſol' ɔtingūt quidē terrā ſꝫ ibi ſtꝫ vñ mittunt᷑ ſic animus magnus
ac ſacer et in h̄ demiſſus corpuſculū vt ꝓpius quidē diuina noſcamus. Cōuerſat᷑ quidē
nobiſcū ſed heret origini ſue illic pēdet iſtuc ſpectat ac nitit᷑.quis eſt ergo hic animus.
q̄ nullo bono niſi ſuo nitet. Quid ei eſt ſtulcius q̄ꝫ in hoīe aliena laudare.nō faciūt me
liorem equū aurei freni.nemo gloriari niſi ſuo debet.vitē laudamus ſi fructū palmites
oneret.ꝓpria virtus eſt in vite fertilitas.in hoīe quoqꝫ id laudandum eſt qđ ipſius eſt.
familiā formoſam habet.domū pulcrā.multū ſerit.nihil hoꝝ in ipo eſt.ſed circa ipm.
Lauda in ipſo qđ nec erepi p̄t.nec dari qđ ꝓpriū hoīs eſt. Queris q̄d ſit: animus et rō
in animo pfecto.rōnale eñ animal eſt hō. Conſumat᷑ itaqꝫ bonū eius.ſi impleuit id cui
naſcit᷑. Quid eſt āt qđ ab illo rō hic exigat.rē facillimā.ſcđm naturā ſuā viuere.ſed hanc
difficilē facit cōmunis inſania.in vicia eñ alter alterum trudimus.quō autē ad ſalutē
reuocari poſſunt quos nemo retinet populus impellit. Vale)

Difficile eſt hominē fieri bonū Epiſto= la quadrageſima ſecunda.

Iam tibi iſte pſuaſit virꝝ bonū ſe eſſe.atq̄ vir bonus tā cito nec fieri p̄t nec intel
ligi Ille tāqꝫ fenix fortaſſe ſemel anno q̄ngētesimo naſcit᷑ Iſte multū adhuc ab
eſt ab eo qđ ꝓfitet᷑.⁊ ſi ſciret q̄d eſſet vir bonus nōdū eſſe ſe crederet.fortaſſe et fieri poſſe
deſperaret.at male exiſtimat de malis.hoc et alij faciunt.nec vlla maior pena nequitie
eſt q̄ꝫ q̄ ſibi ⁊ ſuis diſpliceat.ac odit eos q̄ magna potētia inſolēter vtunt᷑. Idē faciet cū
idē potuerit.multoꝝ quidē q2 imbecilla ſunt latēt vicia non minus auſura cū illis vires
ſue placuerint q̄ꝫ illa q̄ iam felicitas aperuit Inſtrumēta illis explicāde neq̄cie deſunt.ſic
tuto etiā ſerpens peſtifera tractat᷑ cum riget frigore.non deſunt tunc illi venena ſed torꝑ
pēt. Hoc in illis que affectamus atque labore magno contēdimus inſpicere debemus
aut nihil in illis comodi eſſe aut plus incomodi: Quedam ſuper vacua ſunt. quedam
tanti non ſunt. Sed hec non prouidemus et gratuita nobis videntur que chariſſime

cõſtant. ex eo licet ſtupoꝛ nr̃ appareat ꝙ ea ſola putamus emi ꝓ quibus pecuniã ſolui
mus. ea gratuita vocamus ꝓ q̃bus nos ipos ipendimus. q̃ emere nollemus ſi domus
nr̃a ꝓ illis eſſet dãda nob. ſi amenũ aliqđ fructuoſumue p̃diũ ad ea ꝑatiſſimi ſumus
ꝑvenire cũ ſollicitudine. cũ ꝑiculo. cũ iactura pudoꝛis et libertatis et tꝑis. a deo nihil ẽ
cuiq; ſe vilius. ſepe maximũ p̃ciũ eſt ꝓ quo nullũ dat̃. Multa poſſũ tibi oſtẽdere que
acq̃ſita acceptaq; libertatẽ nobis extoꝛſerũt. noſtri eſſemꝰ ſi iſta nr̃a nõ eſſent. Pecuniã
minoꝛẽ ſi habebis nẽpe et moleſtiam. gratiã minoꝛẽ nẽpe et inuidiã. circũſpice iſta que
nos agũt ĩ inſaniã. q̃ cũ pluribus lacrimis amittimus. hec g̃ tecũ ipſe ꝑſa nõ ſolũ vbi
de incremẽto aget̃ ſed etiã vbi de iactura hoc peritur̃ eſt nẽpe aduẽticiũ fuit. tã facile
ſine ipo viues. ſic̃ vixiſti. ſi diu id habuiſti. ꝑdis poſt ꝙ̃ ſaciatus es. ſi nõ diu ꝑdis añq;
aſſueſcas. Scias nõ dampnũ in hijs moleſtũ eſſe ſ; opinionẽ dãni. nemo iſta perijſſe
ſentit ſed cogitatꝰ qui ſe habet nihil ꝑdit. Uale)

Comparatio facit magna et minima et praua vita querit abſcondi Epiſtola quadrageſima tertia.

Quomõ hoc ad me ꝑvenerit q̃ris. q̃s mihi id te cogitare narrauerit qđ tu nul/
li narraueras is qui plurimũ ſcit rumoꝛ. Quid ergo inq̃s tãtus ſum vt poſſim
excitare rumoꝛẽ Non eſt ꝙ te ad hũc locũ reſpiciens meciaris. ad iſtũ reſpice in quo
moꝛarꝫ. Quicq̃d inter vicina eminet magnũ ẽ illic vbi eminet. Nã magnitudo hꝫ mo
dũ certũ ꝯparatio illã aut depꝛimit aut tollit. Nauis que in flumine magna eſt in mari
paruula ẽ. gubernaculũ qđ alteri naui magnũ ẽ alteri exiguũ ẽ. Tu nũc in ꝓuincia licet
cõtẽnas ipſe te magnus es tũc autẽ felicẽ te iudico eſſe cũ poteris in publico viuere. cũ
te parietes tui tegẽt nõ abſcondẽt. Quos plerũq; circũdatos nobis vẽdicamus nõ vt
tucius viuamus. ſed vt peccemus occultius. Rẽ dicã ex qua moꝛes exiſtimes noſtros.
Uix quẽq̃m inuenies q̃ poſſit apto hoſtio viuere. Janitoꝛes cõſcientia nr̃a nõ ſuꝑbia
appoſuit. ſic viuimus vt depꝛehendi ſubito ſit aſpici. Quid ãt ꝓdeſt recondere ſe ⁊ ocu
los hominũ aureſq; vitare bona cõſcientia turbam aduocat. mala etiam in ſolitudine
anxia atq; ſolicita eſt. Si honeſta ſunt que facis omnes ſciant. ſi turpia quid refert ne
minem ſcire cum tu ſcias. o te miſerum ſi cõtemnis hunc teſtem. Uale)

De vera nobilitate et errore btām vitā optantium Epiſtola quadrageſima quarta.

FTeꝝ tu mihi te puſillum facis. et dicis malignius tecū egiſſe naturā prius. deinde fortunā. cū nō poſſis eximere te a vulgo et ad felicitatē hoim maxie mā emergere. Si q̄d boni eſt in phia hoc eſt ꝙ ſtēma nō inſpicit. Omnes ſi ad originē primā reuocanť dij ſu̾. eques romanus es. ⁊ ad hūc ordinē tua te ꝑduxit induſtria. nō oēs curia admittit. bona mēs non oībus patet. oēs ad hoc ſumus nobiles nec reijcit quēq̄ꝫ phia. nec eligit. oībꝰ lucet. Patricius Socrates nō fuit. Cleātes aquā traxit et rigando horto locauit manus: Platonē non nobilem accepit phia ſed fecit. q̄d eſt ꝙ deſperes hijs te poſſe fieri parē. Plato ait neminē regē non ex ſeruis oriundū eſſe. neminē nō ſeruū ex regibus. omnia iſta lōga varietas miſcuit. et ſurſum deorſumq̄ꝫ fortuna ꝟſauit. Quis eſt ergo generoſus. ad ꝟtutē bñ a natura cōpoſitus. hoc vnū intuendum eſt. Alioquin ſi ad vera reuocas. nemo non inde eſt ante qꝺ nihil eſt a primo mūdi ortu. nō facit nobilē atriū plenū fumoſis imaginibus. Nemo in noſtrā gloriam vixit. neq̄ꝫ qꝺ anti nos fuit noſtrū eſt. animus facit nobilē cui ex quacūq̄ꝫ cōditione ſup̄ fortunā licet ſurgere. Si q̄d eſt qꝺ vitā beatā p̄t facere id bonū eſt ſuo iure. deprauari ei in malū non p̄t. Quid eſt ergo in quo errať cum omnes beatā vitā optēt. ꝙ inſtrumenta ꝓ ipſa hñt et illā dum petūt fugiunt. nā cum ſumma beate vite ſit ſolida ſecuritas et eius in cōcuſſa fidutia ſolicitudinis colligunt cauſas. et ꝑ inſidioſum tramitē non tm̄ ferūt ſarcinas ſꝫ trahūt. ita lōgius ab effectu eius qꝺ petūt ſemꝑ abſcedūt. et quo plus opere impendūt hoc ſe magis impediunt et feruntur retro. Uale)

De inopia librorum Epiſtola quadrageſima quinta.

LIbroꝝ in opiā iſtic eſſe q̄reris. nō refert q̄ꝫ multos ſed q̄ꝫ bonos habeas. lectio certa ꝓdeſt. varia delectāt. Qui quo deſtinauit ꝑuenire vult vnā ſequať viā: non ꝑ multas vageť. nō ire iſtud ſed errare eſt. Quod libros meos tibi mitti deſideras nō magis ideo me diſertū q̄ꝫ formoſum putarē ſi imaginem meam peteres. ſed qualeſcumq̄ꝫ ſint tu illos ſic lege tanq̄ꝫ veꝝ querā ad huc non ſciam

ſimmo cōtumaciter querā.nō ei cuiq̄m̄ me emācipaui.nullius nomē fero.Multū mag
noꝝ viroꝝ iudicio credo.aliq̄d et meo vendico.nā illi quoq₃ nō inuenta.ſed querēda
nobis reliquerūt:et inueniſſent forſitā neceſſaria niſi ſupuacua queſiſſent.multum illis
tpis verboꝝ cauillatio et deceptio eripuit.Tota illo mente ꝑgendū eſt vbi ꝓuideri de
bet ne res nos nō verba decipiāt.Quid mihi vocū ſimilitudines diſtinguis.q̄b⁹ nemo
vnq̄₃ niſi dū diſputat captus eſt.Res fallūt.illas diſcerne.ꝓ bonis mala amplectimur:
optamus ꝯ id qđ optauimus.pugnāt vota nrā cū votꝭ.ꝯſilia nrā cū ꝯſilijs.Adulatio
q̄ſimilis eſt amicicie.nō imitaꝛ illā tm̄ ſed vincit et preterit.aptis ac ꝓpicijs auribus
recipiꝛ et in precordia ima deſcēdit.eo ipſo gratioſa quo ledit.Doce queadmodū hāc
ſimilitudinē poſſim dignoſcere.venit ad me ꝓ amico blandus inimicus.vicia nob ſub
virtutū ſpē obrepūt.temeritas ſub titulo fortitudinis latet.moderatio vocaꝛ ignauia:
pro cauto timidus accipiꝛ.in his magno ꝑiculo erramus.his certas notas imprime.
Ceterū qui interrogaꝛ an cornua habeat.nō eſt tā ſtultus vt in frontē ſuam temptet.
Nec iterū tam ineptus aut hebes vt neſciat ſi tu ſubtiliſſima collectiōe pſuaſeris.Talia
ʒophiſmata nec ignoranti nocēt nec ſcientē iuuant.Si vtiq₃ vis verboꝝ ambiguita
tes deducere.hoc nos doce.Beatū non eſſe eum quē vulgus appellat.ad quē pecunia
magna cōfluxit.ſ₃ illū cui omne bonū in aīo eſt.erectū et excīſum et mirabilia calcantē
qui neminē videt cū quo ſe cōmutatū velit.qui hoīem ea ſola ꝑte exiſtimat qua hō eſt q̄
natura mgr̄a vtitur.ad illius leges componiꝛ.ſic viuit q̄uo illa preſcribit.cui ſua bona
nulla vis excutit.qui mala in bonum conuertit certus iudicij incōcuſſus intrepidus.
quē aliqua vis mouet nulla ꝑturbat quē.fortuna cū in eum qđ habuit telū nocentiſſi-
mū in maxima intorſit.pūgit nō vulnerat et hoc raro.Nā cetera eius tela q̄bus genus
humanum debellatur grādinis more diſſultāt.que incuſſa tectis ſine vllo habitatoris
incommodo crepitat ac ſoluitur.Ecce tota mihi vita mentitur.hanc coargue.hanc
ad verum(ſi acutus es)redige.neceſſaria iudicat quoꝝ magna pars ſuperuacua eſt.
etiā que non eſt ſupuacua.nihil in ſe momēti habet in hoc vt poſſit fortunatū beatūq₃
preſtare.Recognoſce ſingulos.ꝯſidera vniuerſos.nullius nō vita ſpectat in craſtinū.
quid in hoc ſit mali queris.infinitum.non eīn viuunt.ſed victuri ſunt.Uale)

Ingeniũ fecundandum eſt et mendaciũ fugiendum Epiſtola quadrageſimaſexta.

Ibrũ tuum quẽ mihi ꝑmiſeras accepi. qui tm̃ blanditus eſt mihi vt ꝓcederẽ lõgius. ⁊ tanta dulcedine me tenuit. vt illũ ſine vlla dilatiõe ꝑlegerẽ. Sol me in vitabat. fames ãmonebat. nubes minabant tamẽ ex hauſi totũ. non tm̃ delectatus ſꝫ gauiſus. Sic eñ eligẽda eſt fertilis materia que capiat ingeniũ et incitet. De libro plura ſcribã cum illũ retractauero. O te hoĩem felicem ꝙ nihil habes ꝓpter qđ tibi mẽtiatur. niſi ꝙ iam etiã vbi cauſa ſublata eſt. mentimur manſuetudinis cauſa. Vale)

De familiaritate ſeruoꝝ Epiſtola quadrageſimaſeptima.

Ibenter ex his que a te venerũt cognoui familiariter te cũ ſeruis tuis viuere. hoc prudentiã tuã. hoc eruditionẽ decet. Serui ſũt. immo hoĩes. ſerui ſũt immo cõtubernales. ſerui ſũt immo humiles amici. ſerui ſũt immo cõſerui. Si cogitaueris tãtundẽ in vtroſq; licere fortune. Itaq; rideo hos q̃ turpe exiſtimãt cũ ſeruo ſuo cenare. quare. niſi q2 ſuꝑbiſſima conſuetudo cenanti dño ſtantiũ ſeruoꝝ turbã circumdedit. Nocte tota ieiuni mutiq; ꝑſtant. ſic fit vt iſti de dño loquant q̃bus loqui corã dño non licet. at illi q̃bus non tm̃ corã dominis ſed cũ ipſis erat ſermo. quoꝝ os nõ cõſuebatur pati erant ꝓ dño porrigere ceruicẽ. Arrogantie ꝓ verbiũ iactat. totidẽ hoſtes eſſe quot ſeruos. nõ habemus illos hoſtes ſed facimus. Alia interim crudelia in humanaq; ꝑte reo. qđ neq; tãꝗ hoĩbus quidẽ ſꝫ tãꝗ iumentis ab vtimur. ꝙ cũ ad cenandũ diſtribuimus alius ſputa detergit alius precioſas aues ſcindit et per pectus et clunes certis ductibus circumferens eruditam manum in fruſta excutit. In felix qui huic vni rei viuit vt altilia ſecet. niſi quod miſerior eſt qui voluptatibus cauſa hoc docet. ꝗ qui neceſſitate diſcit. Vis tu cogitare iſtum quem ſeruũ tuum vocas ex eiſdem ſeminibus ortum. eodem frui celo. eq; ſperare. eq; viuere. eq; mori. tam tu illum videre ingenuum potes ꝗ ille te ſeruum. Hec ergo precepti mei ſumma eſt ſic cum inferiori viuas quemadmodum tecum ſuperiorem velis viuere. Quociẽs in mentem venerit quantum tibi in ſeruum liceat. veniet in mentem tuam tantundem in te domino tuo licere. At ego(

inquis) nullum habeo dñm. bona etas eſt. forſitã habebis Neſcis qua etate. Heccuba ſeruire cepit. qua Creſus. qua Darij mr̃. qua Plato. qua Diogenes. viue cũ ſeruo cle-menter comitẽ quoqꝫ et in ſermonẽ illum admitte et in conſiliũ et in conuictum. Hoc loco acclamabit mihi tota manus delicatoꝝ nihil hac re humilius. nihil turpius. hos eoſdẽ deprehendã. alienoꝝ ſeruoꝝ oſculãtes manũ. Quid ergo oĩs ſeruos admouebo menſe mee non magꝫ ꝙ hoĩes liberos Erras ſi exiſtimas me quoſdã quaſi ſordidiores opere reiectuꝝ. vt puta illũ mulionẽ et illũ bubulcũ. nõ miniſterijs illos eſtimabo ſed moribus. Sibi quiſqꝫ dat mores. miniſteria caſus aſſignat. Quidã cenẽt tecũ quia digni ſtꝫ. quidã vt ſint. Si quid em̃ in illis ex ſordida cõuerſatiõe ſeruile eſt. honeſtoꝝ cõuictus excuciet. nõ eſt mi lucilli ꝙ amicũ tm̃ in foro et in curia queras. ſi diligenter attẽderis et domi inuenies. Sepe bene materia ceſſat ſine artifice. Tempta et experire. quẽadmodũ ſtultus eſt qui equũ empturus eſt nõ ipſum inſpicit ſed ſtratũ eius ac frena Sic ſtultiſſimus eſt qui hoĩem aut ex veſte aut ex cõditione que veſtis modo nob circũ data eſt eſtimat. Seruus eſt. ſed fortaſſe liber aĩo. Seruus ẽ hoc illi. alijs nõ nocebit. Seruus eſt. oſtẽde quis nõ ſit. alius ſeruit libidini. alius auaritie. alius ambitioni. oẽs timori. nulla ſeruitus turpior eſt ꝙ voluntaria. Colant te ſerui potius ꝙ timeant. id dicimus paꝝ nõ eſſe qd deo ſatꝫ eſt. qui colitur et amatur. Nõ p̃t amor cum timore miſceri. Rectiſſime ergo te facere iudico ꝙ timeri a ſeruis tuis non vis. ꝙ verboꝝ caſti gatione vteris. Diucius te morari nolo non em̃ tibi exhortatione opus eſt. hoc habẽt inter cetera boni mores. placent ſibi. ꝑmanent. leuis eſt malitia. ſepe mutatur. non in melius ſed in aliud. Uale)

Cum deliberatione ſoluantur dubia et viuendum eſt alteri ſicut tibi vis viuere Epiſtola quadrageſimaoctaua.

Ab epiſtolam quã mihi ex itinere miſiſti tam longam qm̃ ipſum iter fuit. poſtea reſcribam. Seducere me debeo et quod ſuadeam circumſpicere. nam tu quoqꝫ qui conſulis diu an conſuleres cogitaſti. quanto magis hoc mihi faciendum eſt tum longiori mora opus ſit vt ſoluas queſtionẽ. ꝙ vt ꝓponas: cum aliud tibi expediat aliud mihi. Iterum ego tãꝙ Epicureus loquor. mihi vero id

Biblioteka Uniwersytecka Poznań

expedit qꝺ tibi. aut nō ſum amicus niſi quicquid agitur ad te ptinēs meū eſt. Conſortiū rerum oīm inter nos facit amicicia. nec ſecundi quicꝗ ſingulis eſt nec aduerſi. in cōe viuitur. nec pt quiſꝗ beate degere qui ſe tantū intuet. qui oīa ad vtilitates ſuas cōuertit alteri viuas oportet ſi vis tibi viuere. hec ſocietas diligēter et ſancte obſeruata que nos hoīes hoībus miſcet et indicat aliquod eſſe cōmune ius generis humani. plurimum ad illā de qua loquebar interiorē ſocietatē amicicie colendā ꝓficit. omnia eñ cū amico cōmunia habebit qui multa cū hoīe. hoc lucilli viroꝝ optime mihi ab iſtis ſubtilibus precipi malo. quid amico preſtare debeā quid hoī. ꝗ quot modis amicus dicatur. et homo ꝗ multa ſignificet in diuerſum. Tu mihi ꝟba diſtorques et ſillabas digerꝫ pudet me ꝙ in re tam ſeria ſenes ludimus. Uale)

De conuerſatione circa zophiſmata et de inutilibus ſciencijs contemnendis Epiſtola quadrageſimanona.

Mus ſillaba ē. mus āt caſeū rodit. ſillaba ergo caſeū rodit. Putas me nūc iſtud nō poſſe ſoluere. qꝺ mihi exiſto piculū vel incōmodū. Sine dubio verendū ē ne qñ in muſcipula ſillabas capiā. aut ne qñ ſi neglegentior fuero caſeū liber comedat niſi forte illa acutior eſt collectio. Mus ſillaba eſt. ſillaba āt caſeū nō rodit. mus ergo caſeū nō rodit. O pueriles inepcias. vis ſcire autē qꝺ phīa ꝓ mittat generi humano conſiliū. alium mors vocat. alium paupꝑtas vrit. aliū diuicie vel aliene torquēt vel ſue. Ille fortunā malam horret. Hic felicitati ſue ſe ſubducere cupit hūc hoīes male habēt illū dij. Quid mihi luſoria iſta cōponis. Nō eſt iocādi locus. Ad miſeros aduocatus es. Opem laturꝫ naufragis. captis. egris. egētibus. intente ſecuri ſubiectū caput preſtātibus pollicitus es. quo diuerteris. q̄d agis. hic cū quo ludis timet. ſuccurre. oīs ad te vndiꝗ manus tendūt. ꝑdite vite ꝑitureꝗ auxiliū aliqꝺ implorant. in te ſpes opeſꝗ ſitꝫ rogant vt ex tāta illos volutatōe extrahas. vt diſiectis et errātibus lumē claꝝ veritatis oſtendas. Dic ergo quid natura neceſſariū fecerit. quid ſupuacuū. ꝗ faciles leges poſuerit. ꝗ iocūda ſit vita. ꝗ expedita illas ſequētibus. ꝗ acerba et implicata coꝝ q̄ opinioni plus ꝗ nature crediderunt. Sic itur ad aſtra. Hoc eñ eſt qꝺ phīa ꝓmittit vt parē deo faciat. ad hoc inuitatus ſum. ad hoc veni. fidem preſta quantum potes. Ergo

mi lucilli reduc te ab iſtis exceptionibus et preſcriptionibus philoſophoꝝ. Apta decent et ſimplicia bonitatem. Etiamſi multum ſupeſſet etatis. pce diſpenſandū erat: vt ſufficeret neceſſarijs. nunquid demencia eſt ſuperuacua diſcere in tanta tpis egeſtate. Uale)

Breue eſt tempus noſtꝝ et ideo erogandum circa vtilia Epiſtola quinquageſima.

Est quidē mi lucilli ſupinus et negligēs qui in amici memoriā ab aliqua regione admonitus reducit̄ et tamen repoſitū in aīo noſtro deſideriū loca interdū familiaria euocāt. nec extinctā memoriā reddunt. ſed quieſcentē irritāt. Tu mihi totus in oculis es. cū maxime a te diſcedo. Infinita ē velocitas tpis. punctū eſt qd viuimus et adhuc pūcto minus. ſꝫ hoc minimū ſpe quadā lōgioris ſpacij natura deriſit. Aliud ex hoc infanciā facit aliud pueritiā. aliud adoleſcenciā. aliud ſenectutē. in quā anguſto quodā quot gradus poſuit mō te pſecutus ſū. Eo magis itaqꝫ indignor aliquos ex h tpe qd ſufficere ne ad neceſſaria quidē pōt etiā ſi cuſtoditū diligētiſſime fuerit in ſupuacua maiorē ptem erogare. Negat Cicero ſi duplicet̄ ſibi etas. habituꝝ ſe tp̄s quo legat liricos eodē mō dialecticos. Quid te torques ⁊ maceras in ea queſtione. quā ſubtilius eſt contempſiſſe q̄ꝫ ſoluere. Securi eſt et ex cōmodo migrātis minuta conquirere. cū hoſtis inſtat a tergo. et mouere ſe iuſſus eſt miles. neceſſitas excutit quicq̄d pax ocioſa collegerat. Demens oibus merito viderer ſi (cū ſaxa in munimentū muroꝝ ſenes femine qꝫ congererēt cum iuuentus intra portas armata ſignū eruptionis expectaret aut poſceret. cū hoſtilia in portis tela vibrarent) ſederē ocioſus et eiuſmodi q̄ſtiunculas ponens. qd non perdidiſti habes. cornua non perdidiſti. cornua ergo habes. aliaqꝫ ad exemplum huius acute delirationis concinnata. Atqꝫ eqꝫ licet tibi demens videar ſi iſtis inpendero opam. et nunc obſideor. tunc tamen piculum mihi obſeſſo externū immineret. murus me ab hoſte ſecerneret. nunc mortifera mecum ſunt non. vaco ad iſtas ineptias. ingens negocium in manibus eſt. Quid agam. mors me ſequitur. fugit vita. ad verſus hec me doce aliq̄d. effice vt ideo mortē non fugiam. vita me nō effugiat.

Exhortare ad verſus difficilia. de equanimitate aduerſus ineuitabilia. anguſtias tpis mihi laxa. doce non eſſe poſitum bonum vite inſpacio eius ſed in vſu. poſſe fieri. vt q̄ diu vixit parum vixerit. Dic mihi dormituro. potes non expgiſſi. dic expecto. potes non dormire amplius. dic exeunti. potes non reuerti. dic redeunti potes non exire. Non vbiq; ſe mors tam prope oſtendit vbiq; tam prope eſt. has tenebras diſcute. et facilius ea trades ad que paratus ſum. dociles nos natura edidit et rationē dedit imꝑfectā ſed que pfici poſſit. de iuſticia mihi. de pietate diſputa. de frugalitate de pudicia vtraq;. et de illa cui aliem corporis abſtinentia eſt. et de hac cui cura. ſi me nolueris per deuia ducere. facilius ad id quo tendo perueniam. Uale)

Inueterata etiā vicia extirpari poſſūt

Epiſtola quinquageſima prima.

Epiſtolam tuam accepi ſuꝑuacuum itaq; putaui ab eo qui afferebat q̄d ageres querere. ſpero tamen te ſic iam viuere vt vbicumq; ieris. ſciam quid agas. Quid etē̄ aliud agis q̄ meliorem te ipſe quotidie facias. vt aliquid exterioribus ponas. vt intelligas tua vicia eſſe que putas rerum. Quedam eē̄ locis et tpibus aſcribimus. At illa quocumq; tranſierimus ſecutura ſunt. Nemo ſe auarū eſſe intelligit. nemo cupidū ceci tamen ducem querunt. nos ſine duce erramus. et dicimus. Non ego ambicioſus ſum. ſed nemo aliter rome poteſt viuere. Non ego ſumptuoſus ſum. ſed vrbs ipſa magnas impenſas exigit. Nō eſt mecū vicium q̄ iracū dus ſum. q̄ non ꝯſtitui certū genus vite. adoleſcētia hec facit. Quid nos decipimus? non eſt extrinſicus malum noſtrum intra nos eſt. in viſceribus ipſis ſedet. et ideo diffi culter ad ſanitatem peruenimus. quia nos egrotare neſcimus. Si curari ceperimus quando tot morbos diſcuciemus. Nunc vero ne queramus quidem medicum qui minus negocij haberet ſi ad hiberetur ad recens vicium. ſequētur teneri ꝛ rudes animi recta monſtrantem. nemo difficulter ad naturam reducitur niſi qui ab illa defecit. Eru beſtimus diſcere. bonam mentem. At me hercule turpe eſt magiſtrū huius rei querere illud deſꝑandum eſt poſſe nobis tantum bonum caſu influere. Laborandum eſt igitꝛ.

et(vt verum dicam)nec labor quidem magnus eſt.ſi modo(vt dixi)ante animū noſtꝝ formare incipimus.q̄m̄ indureſcat prauitas eius.ſʒ nec indurata deſpero. Nihil eſt qđ non expugnant ꝑtinax opa et intenta ac diligens cura. Robora in rectum(q̄muis flexa)reuocabis.curuatas trabes calor explicat.et aliter nate in id finguntur qđ vſus noſter exigit. Quanto facilius animus accipit formam flexilis et omni humore obſequentior. Illud mi lucilli non eſt qđ te impediat.quo minus de nobis bene ſperes.ꝙ malicia nos iam tenet.ꝙ diu in poſſeſſione noſtri eſt. Ad neminem ante bona mens venit q̄ȝ mala. Virtus ſecundum naturam eſt.vicia inimica et in feſta ſunt. Egre mētis eſt formidare inexperta. Itaqȝ cogenda eſt vt incipiat deinde non acerba medicina. protinus eīm̄ delectat dum ſanat. Aliorum remediorum poſt ſanitatem voluptas eſt philoſophia pariter eſt ſalutaris et dulcis. Vale)

De abiiciendis delicijs que locoꝝ amenitate veniunt. Epiſtola quinquageſima ſecunda.

Quomodo quiſqȝ poteſt mi lucilli.nulli loco indicendum eſt odium ſed quemadmodum aliqua veſtis ſapienti ac probo viro magis cōuenit q̄m̄ alia. nec vllum colorē ille odit ſed aliquem putat parū aptum eſſe frugalitatē profeſſo. Sic regio quoqȝ eſt quā ſapiens vir aut ad ſapientiam tendēs declinet tanq̄ȝ alienam bonis moribus. Non tantum corpori ſʒ etiā moribus ſalubrē locum elegere debemus. Queādmodum inter torteres habitare nollem.ſic nec inter popinas quidem. Id agere debemus vt irrata menta vicioꝝ q̄ȝ longiſſime ꝓijciamus In durandus eſt animus.et a blandimentis voluptatū procul abſtrahendus. Vina Hanibalē hiberna ſoluerūt. et indomitū illum niuibus atqȝ alpibus viꝝ enerauerūt fomēta Cāpanie.armis vicit.vicijs victus ē. Nobis quoqȝ militandū eſt et quidem tali genere militie quo nūq̄ȝ quies nūq̄ȝ ociū daf. Debellāde ſūt imprimis voluptates q̄(vt vides)ſeua quoqȝ ingenia ad ſe rapuerūt. Si q̄s ſibi ꝓpoſuerit quantū opis agreſſus ſit.ſciet nihil delicate nihil molliter eſſe faciendū.libertas ꝓpoſita eſt. ad hoc primū laboraf. Que ſit libertas queris?nulli rei ſeruire.nulli neceſſitati.nullis caſibus for-

tunā in equū deducere. his cogitationibus intentū, loca ſeria ſcāq; eligire oportet. Effeminat animos amenitas nimia. Nec dubie aliq̄d ad corrumpendum vigorem p̄t regio. nullū laborem recuſant manus q̄ ad arma ab aratro trāſferuntur. In primo defecit puluere ille vnctus ꝛ nitidus. Seuerior loci diſciplina firmat ingeniū aptūq; magnis conatibus reddit. Sed ſatis diu cum Baijs litigauimus. nunq̄ ſatis cum vicijs. que oro te lucilli perſequere ſine modo. ſine fine. illis eñi nec finis eſt nec modus. Proijce quecumq; cor tuum lamāt. que ſi aliter extrahi nequirent cor ipſum cum illis reuellendū erat. Voluptates precipue extirpa inter res viliſſimas habe. que latronū more. in hoc nos amplectuntur vt ſtrangulent. Vale)

De diuerſitate ingenioꝝ. et qd̄ ſtulticie nihil diu placet. Epiſtola quinquageſima tercia.

Quid eſt hoc mi lucilli quod nos alio tendentes alio trahit. et eo vnde recedere cupimus impellit. Fluctuamus inter varia conſilia. Nihil libere volumus. nihil abſolute. nihil ſemp̄. Stulticia inquis e cui nihil cōſtat. nihil diu placet. Sed quomodo nos aut quādo ab illa reuellemus. nemo per ſe ſatis valet vt emergat. oportet manum aliquis porrigat. aliquis educat. Quoſdam ait Epicurus ſine vllius adiutorio ad veritatem exiſſe. feciſſe ſibi ipſis viam. hos maxime laudat quibus ex ſe impetus fuit qui ſe ipſi protulerint. quoſdam indigere ope aliena. non ituros ſi nemo preceſſerit. ſed bene ſecuturos. Nos ex illa prima nota non ſumus. ſed bene nobiſcum agitur ſi in ſecundam recipimur. Ne hunc quidem cōtempſeris hominem qui alieno benefitio ſaluus eſſe poteſt. et hoc multum eſt velle ſaluari. Preter hoc adhuc in venies genus aliud hominū. nec ipſum quidem faſtidiendum. coꝝ qui cogi ad rectum cōpelliq; poſſunt. quibus nō tantū duce opus eſt ſ; adiutore. et (vt ita dicam) coactore. Itaq; ego illum faciliorem dixerim qui nihil negocij ſecum habuit. hunc aūt melius de ſe meruiſſe q̄ malignitatē ſue nature vicit. Hoc duꝝ ac laborioſum ingeniū nob datū ſcias. Itaq; pugnemus aliquorūq; inuocemus auxiliū. Adiuuare nos pūt non tm̄ qui ſt;. ſed ꝛ qui fuerūt. Ex his aūt qui ſt; eligamus eos q̄ vitā doceāt

qui cũ dixerint quid faciendũ ſit ꝓbant faciendo. q̇ docẽt quid vitandũ ſit. Eum elige
adiutorem quem magis admireris cum videris q̃ȝ cum audieris. Quid em̃ turpius
pħia captãte clamores. nnuq̇d eger laudat medicũ ſecantẽ. Apđ Pitagorã diſcipulis
quinqȝ annis tacendũ erat nũq̇d ergo exiſtimas ſtatim illis et loq̇ et laudare licuiſſe.
quanta igiť demẽtia eius eſt ꝙ clamores imperitoꝝ ex auditorio hilarẽ dimittunt.
Quid letarꝫ ꝙ ab hoĩbus his laudatus es quos nõ potes ip̃e laudare. diſſerebat ꝓl'o
fabianus. ſed audiebať honeſte. Interſit aliq̇d inter clamorem theatri et ſcole. oĩa reꝝ
oĩm ſi obſeruẽť iudicia ſunt. et argumẽta moꝝ ex minimis quoqȝ licet capere. Impu-
dicos et inceſſus oſtẽdit et manus mota. et vnum interdũ reſponſum. et relatus ad
caput digitus. et flexus oculoꝝ. improbũ riſus. in ſanũ vultus habitusqȝ demõſtrat.
Illa em̃ in aptum ꝑ notas exeunt. Qualis quiſqȝ ſit ſcies. ſi quemadmodũ laudet et
quemadmodum laudetur aſpexeris. Uale)

A viciis ſurgendum et ad mẽtis ſanitatem feſtinandum eſt Epiſtola quinquageſima quarta.

Quid non p̃t mihi perſuaderi. cui perſuaſum eſt vt nauigarẽ. Equalitas q̃ me
corruperat periit. nondũ erat tempeſtas. ſed iam inclinatio maris. ac ſubinde
crebrior fluctus. Cepi rogare gubernatorẽ. vt me ĩ aliquo littore exponeret. aiebat ille.
aſꝑa eſſe et importuoſa nec quicq̃ȝ ſe eqȝ timere in tẽpeſtate q̃ȝ terrã. Inſtiti vtiqȝ guber-
natori et illũ (vellet nollet) coegi petere littus. Cuius vt viciniã attigimus. q̃ putas me
paſſum dum ꝑaſꝑa eripior. dum viam quero. intellexi non immerito nautis timeri
terram. Incredibilia ſunt que tulerim. cum me ferre non poſſim. Non eſt qđ mireris
lucilli cariſſime. nam qui leuiter dormit aliquando ſe dormire dormiens cogitat. grau-
uis ſopor etiam ſomnia extiguit. quare vicia ſua nemo confitetur. quia etiam nunc in
illis eſt. Somnia narrare vigilantis eſt. et vicia ſua confiteri ſanitatis indicium eſt.
Expgiſcamur ergo vt errores noſtros coarguere poſſimus. Sola autẽ philoſophia
excitabit. ſola ſomnum excuciet grauem. illi te totum dedica. dignus illa es. illa te dig-
na eſt. ite in cõplexum alter alterius. omnibus aliis rebus te nega fortiter aperte. Si
eger eſſes curã intermiſiſſes rei familiarꝫ. ⁊ forẽſia tibi negotia excidiſſent. toto animo

id ageres vt ꝗ̃ primo morbo liberaueris. quid ergo. non et nunc idem ſciens. omnia impedimēta dimitte. ⁊ vaca bone menti. nemo ad illam puenit occupatus. exercet phia regnum ſuum. dat tempus non accipit. dña eſt. adeſt et iubet. Totam huic conuerte mentem. huic aſſide. hanc cole. ingens interuallum inter te et ceteros fiat. omnes mortales multo antecedes. non multum te dij antecedent. Ecce res magna. habere imbecillitatem hoīs et ſecuritatē dei. incredibilis phie vis eſt ad oēm fortuitā vim recōdendam. nullum telū in corpore eius ſedet. munita eſt et ſolida. Uale)

De infirmitate et morte et qd ſapiens nihil facit inuitus Epiſtola quinquageſima quinta.

Longū mihi comitatū dederat mala valitudo. repente me inuaſit. quo genere inquis. prorſus merito interrogas. adeo mihi nullū ignotū eſt. vni tm̄ morbo quaſi aſſignatus ſum qui ſatis apte dici poteſt ſuſpiriū. breuis valde. et procelle ſimilis eſt ipetus. intra horā fere deſinit. Quis eī diu expirat. oīa em̄ corpis aut incomoda aut picula p me tranſſierūt. nullum videt mihi moleſtius. aliud em̄ ꝗcquid eſt. egrotare eſt. hoc eſt aīam agere. Itaqȝ medici hāc meditationē mortis vocāt. Ego illā diu exptus ſum. qñ inquis. añꝗ naſcerer. Mors eſt non eſſe id qd añ fuit. In hoc eī mi lucilli (niſi fallor) erramus. q morte iudicamus ſequi. cū illa et preceſſerit et ſecutura ſit. quicqd añ nos fuit. mors eſt. hoc tibi de me recipe. non trepidabo. Ad extrema iam patus ſum. Illum tu lauda et imitare quē non piget mori cū iuuet viuere. Que em̄ virtus eſt cum eijciaris exire. Tm̄ eſt et hic virtus. Eijcior quidē ſed tāꝗ exeā. et ideo nunꝗ eijcitur ſapiens. quia eijci eſt inde expelli vnde inuitus recedas: nihil inuitus facit ſapiens. neceſſitatem effugit. quia vult qd coactura eſt. Uale)

De inepto ocio Epiſtola quinquageſimaſexta.

Geſtatiōe cū maxime venio nō minus fatigatus ſum ꝗ ſi tm̄ ambulaſſem quātum ſedi. Labor eſt em̄ et diu ferri. ac neſcio an eo maior quia contra naturā eſt. que pedes dedit vt p nos ambularemus. oculos vt p nos videremus. debilitatem nob inducere delicie. et qd diu nolumus poſſe deſinimus. Ociosum hoīem ⁊ ſeductū

exiſtimet vulgus. ⁊ ſecurum. et ſe contentum ſibiqꝫ viuentem. quoꝝ nihil vlli cõtingere niſi ſapienti poteſt. ille quidem nulla re ſolicitus ſcit ſibi viuere. ille enī quod eſt primū ſcit viuere. Nam qui res et homines fugit. quem cupiditatū ſuaꝝ infelicitas relegauit. qui alios feliciores videre nõ potuit. qui venit timidum atqꝫ iners aial metū oblituit. ille non ſibi viuit. ſed (qđ turpiſſimum eſt) ventri. ſomno. libidini. Non continuo ſibi viuit qui nemini. Non multum ad tranquillitatem locus confert. animus eſt. qui ſibi cõmẽdat oia. Vidi ego in villa hilari ⁊ amena meſtos. vidi in media ſolitudine occupatis ſimiles. quare non eſt qđ exiſtimes ideo paꝝ compoſitū te eſſe ꝙ in Campania nõ es. Quare autem non es. huc vſqꝫ mitte cogitationes tuas. Conuerſari cum amicis abſentibus licet et quidẽ quociẽs velis ꝙ̃ diu velis. magis hac voluptate que maxima eſt fruimur dum abſumus. preſentia enim nos delicatos facit. Et ideo equo animo debemus ferre abſentiam qꝛ nemo etiã non multū preſentibus abeſt. pone primū hic noctes ſeparatas deinde occupatiões vtriuſqꝫ diuerſas. deinde ſtudia ſecreta. Amicus animo poſſidendus eſt. Hic autem nunꝙ̃ abeſt. quemcūqꝫ vult quotidie videt. Itaqꝫ mecum ſtude. mecū cena. mecum ambula. in anguſto viueremus. ſi quicꝙ̃ eſſet cogitationibus clauſum. adeo tecū ſum vt dubitem. an incipiã non epiſtolas ſed codicillos tibi ſcribere. Vale)

Conſtans ingenium clamoribus nõ abducitur Epiſtola quinquageſimaſeptima.

PEream ſi eſt tam neceſſariū ꝙ̃ videtur ſilentium in ſtudia ſepoſito. ecce vndiqꝫ me clamor varius circumſonat. ſupra ipſum balneum habito. ſed mehercule ego iſtum fremitum non magis curo ꝙ̃ fluctum aut deiectum aque. ꝙ̃uis audiam cuidam genti hanc vnam fuiſſe cauſam vrbem ſuam transferendi. ꝙ fragorē Nili cadentis ferre non potuit. Animū nõ cogo ſibi intentum eſſe nec auocari ad externa. oia licꝫ foris reſonēt dū intus nihil tumultus ſit dū inter ſe nõ rixent cupiditas et timor. Quid ei ꝓdeſt tocius regionis ſilentiū ſi affectus fremūt. nulla placida eſt q̄es. niſi quã rõ ꝯpoſuit. illa trãquillitas vera ē in qua bona mẽs explicat. Si iacet corpus interdū quies in q̄eta ē. et ideo reꝝ ad actus excitãdi nec tractatiõe bonaꝝ

arciũ occupandi ſumus.quociens nos male habet inercia ſui impaciens.Magni
imꝑatores cũ male parere militẽ vident.aliquo labore cõpeſcunt et expeditionibus
detinẽt nunq̃ꝫ vacat laſciuire diſtrictis.nihil q̄ꝫ tã certũ eſt q̃ꝫ ocij vicia negotio diſcuti.
Omnia vicia in apto leuiora ſt.morbi quoq̄ꝫ tũc ad ſanitatẽ inclinant cũ ex abdito
erumpũt.ac vim ſuã proferũt.Et auariciã et ambitionẽ et cetera mala mẽtis humane
tũc ꝑniciosiſſima ſcias eſſe cũ ſimulata ſanitate ſubſidũt.ocioſi videmur ſed nõ ſumus.
nã ſi bona fide ſumus ſi ſpecioſa cõtempſimus.nulla res nos aduocabit.nullus hoim
auiũq̄ꝫ cõcentus interrumpet cogitationes bonas ſolidaſq̄ꝫ et certas.Leue eſt illud in
geniũ nec ſeſe reduxit adhuc introrſus qđ ad vocẽ et accidentia erigit.Tunc ergo ſcio
te eſſe compoſitũ.cum ad te nullius clamor ꝑtinebit.cum te nulla vox excruciat.non ſi
blandiet.nõ ſi minabit.Quid ergo.non aliq̃n comodius eſt et carere cõuitio.Fateor.
Itaq̄ꝫ ex hoc loco migrabo.quid neceſſe eſt diucius torqueri.cum tam facile remedium
Ulixes ſocijs atq̄ꝫ aduerſus ſirenes inuenerit.Uale)

Quedam affectiones inexpũgnabiles ſunt Epiſtola quinquageſimaoctaua.

CUm a Bais deberẽ Neapolim repetere facilẽ credidi tempeſtatẽ eſſe nc iterũ
nauim experirer duo incomoda inter ſe ꝯtraria ſimul ꝑtulimus.eadẽ via eodẽ
die et luto et puluere laborauimꝰ.aliq̃d tñ iſta mihi obſcuritas qđ cogitarẽ dedit.Que
dã ei mi lucilli nulla effugere ꝟtus p̃t.Eſt ei naturalis affectio inexpugnabilis rationi.
ſꝫ ei fortes quidã patiſſimi fũdere ſanguinẽ ſuũ q̃ alienũ videre nõ poſſunt.aliq̃ gladiũ
facilius recipiũt q̃ꝫ vident.Senſi ergo in me quandã animi non ꝑturbationẽ ſed mu
tationẽ.quã inſolite rei nouitas ſimul et feditas fecerat.ad primũ aũt conſpectũ reddite
lucꝫ alacritas redijt incogitata et iniuſſa.deinde mecũ loq̃ cepi q̃ꝫ inepte magꝫ quedã ac
minus timeremus cũ oim idem finis eſſet.Quid em̃ intereſt vtrũ ſuꝑ aliquẽ vigiliariũ
ruat.aut mons.nihil inuenies.erunt tñ qui hanc ruinam magis timeãt q̃uis vtraq̄ꝫ
mortifera eq̄ꝫ ſit.At quidẽ quẽadmodũ flamma non p̃t opprimi nã circa id diffugit
quo vrget vt aer verbere ac ictu nõ leditur nec ſcindit quidem ſꝫ circa id cui ceſſit refun
ditur.ſic animus qui ex tenuiſſimo ꝯſtat deprehendi non p̃t nec intra corpus affligi ſꝫ

beneſitio ſubtilitatis ſue p ipſa quibus premit erumpit. hoc igitur certũ habe ſi ſupſtes eſt corpori ꝓpter illud nullo genere mori poſſe. ꝓpter qđ non perit. qm̃ nulla immortalitas cum exceptione. nec quicq̃ noxium eterno eſt. Uale)

De verboꝝ defectu et multiplici reruz diuiſione et differentia Epiſtola quinquageſima nona.

Quanta verboꝝ nobis paupertas. immo egeſtas ſit. nũq̃ magis q̃ hodierno die intellexi. mille res inciderunt cum de Platone loqueremur que nomina deſiderarent nec haberent. In ſex autẽ modos quecumq; ſunt Plato partitur. primũ id qđ eſt nec viſu nec tactu nec vllo ſenſu cõprehendit cogitabile eſt. Secundũ qđ eminet et exuperat alia p excellentiã. Poeta cõiter dicit. oĩbus verſum facientibus hoc nomen eſt. ſed iam apud grecos in vnius notã ceſſit. Homerum intelligas cũ audier; poetã. Tertiũ genus ẽ eoꝝ. que ꝓpria ſt;. in numerabilia ſt; hec ſ; poſita ſt; extra noſtrũ ↄſpectũ. que ſt; interrogas. ꝓpria Platonis ſupellex eſt. Plato ideas vocat. ex quibus oĩa quecumq; videmus fiunt et ad quas cũcta formantur. hec immortales. imutabiles inuiolabiles ſt;. Ait eñ Plato. idea eſt eoꝝ que naturaliter fiunt exemplar eternũ. Quartum locũ habebit idos. qđ ſit idos attende. et Platoni imputes nõ mihi hanc reꝝ difficultatẽ. Nulla eſt ãt ſine difficultate ſubtilitas. Pictor cum reddere vellet virgilium coloribus. ipm in tuebat. Idea erat virgilij facies futuri opis exemplar. ex hac qđ artifex trahit et opi ſuo impoſuit idos eſt. alterũ exemplar ẽ. alterũ forma ab exemplari ſumpta. alteram artifex imitat. alteram facit. idos in ope eſt. idea extra opus eſt nec tm̃ extra opus ſed ante opus. Quintum genus eſt eoꝝ que cõmuniter ſt;. vt hoies et pecora. Sextum genus eſt eoꝝ que quaſi ſt; tanq̃ inane. tanq̃ tempus. Quecũq; videmus aut tãgimus Plato in illis nõ numerat q̃ eſſe ꝓprie putat. fluũt eñ et in aſſidua diminutione ſt;. Nemo noſtꝝ idẽ in ſenectute eſt q̃ fuit iuuenis. Nemo noſtꝝ idẽ eſt hodie qui fuit pridie. Corpora noſtra rapiuntur fluminũ more. Quicqđ vides currit cũ tpe. Ego ipſe dũ loquor imutari iſta mutatus ſum. Hoc ẽ qđ ait Heraclitus in idẽ flumẽ bis deſcẽdimus et nõ deſcẽdimus. manet eñ fluminis nomẽ. aqua tranſmiſſa eſt. h in amne manifeſtius ẽ q̃ in hoie. S; nos quoq; nõ minus

velox curſus pteruehit. Ideo admiror dementiã nrãm q tãto ope rẽ fugatiſſimã amamus corpus. timemuſq ne qñ moriamur cũ oẽ momentũ mors prioris habitus ſit. Uis nõ timere ne ſemel fiat qd quotidie fit. Nos aliqñ aĩm relaxare debemus. et qbuſdam oblectamentis reficere ſʒ ipſa oblectamenta opa ſtʒ. ex his quoq ſubtilitatibus ſumes qd poſſit fieri ſalutare. hoc ego lucilli facere ſoleo. ex oĩ natiõe eruere aliqd conor et vtile efficere. Ita ex iſtis trahã quod cupiditates meas pprimat vt me meliorẽ facere idee Platonice poſſint. oĩa eñ que ſenſibus ſeruiũt. que nos accendũt et irritãt negat Plato ex his eſſe que vere ſtʒ. ergo iſta imaginaria ſtʒ et ad tps aliq faciẽ ferunt. nihil hoꝝ ſtabile aut ſolidum ẽ. ad illa ergo mittamus animum que eterna ſtʒ. Illud ſimul cogitemus mũdum iſtũ nõ minus mortalẽ q nos ſumus. q̃uis in ſe oĩa habeat que habuit. aliter tñ habet q habuit. puidẽtia tamen p rogare pt huic corpuſculo morã ſi voluptates (qbus moꝝ maior ps perit) regere et coercere potuerimus. Plato ipſe ad ſenectutẽ ſe diligẽtia ptulit. pſimonia et diligẽti ſui tutela. puto Platoni diligentie ſue bñficio ptigiſſe. q annũ vnũ atq octogeſimũ impleuit. ideo magi q tũc Athenis erãt immolauerũt defũcto amplioris fuiſſe ſortʒ q humane rati. q pſumaſſʒ pfectiſſimũ numerũ quẽ nouẽ nonies multiplicata pponunt. Poteſt frugalitas pducere ſenectutem quã vt puto nõ pcupiſcendã ita ne recuſandã quidẽ. Jucundũ eſt ſecũ eſſe q diutiſſime cum qs ſe dignũ quo frueref effecit. Paucos lõgiſſima ſenectus ad mortẽ ſine iniuria ptulit. multis iners vita ſiue vſu ſui iacuit. Imbecillus et imaginarius ẽ qui pter dolorẽ morif. ſtultus qui doloris cauſa viuit. Sʒ in longũ exeo. eſt ei materia q deducere diẽ poſſit et quomodo finẽ inponere vite poterit qui epiſtole nõ poteſt. Uale)

Plus rebus quam verbis accedatur et

q triplex ſit vita proficientium. Epiſtola ſexageſima.

MInus tibi accuratas a me eplas mitti quereris. tales eplas meas volo q nihil habeãt accerſitũ nec fictũ. ſi fieri poſſet q ſenciã oſtendere q loq malle multũ ope impendi pbis nõ oportet. hec pſiti nri ſumma. qd ſentimus loqmur. qd loqmur ſenciamus. cõcordet ſmo cũ vita. ille pmiſſum ſuũ impleuit q et cũ videas illũ et cum audias idẽ eſt. Nõ delectent pba noſtra ſed pſint ſi tñ ptingere eloquẽtia nõ ſolicito pt

ſi aut pata eſt aut puo ↄſtat. aſſit et res pulcerrimas ꝓſequat᷑. ſit talis ꝙ pocius res q̄ȝ
ſe oſtēdat. Alie artes ad ingeniū tote ptinent. hic animi negociū agitur. Nō q̄rit eger
medicū eloquentē ſed ſanare potentē. Tu autē curare debes morbū veterem, grauē. et
publicū tm̄ negocij habes quantū in peſtilencia medicus. certa verba occupatus es.
Iam dudū gaude ſi ſufficis rebus. Quādoqȝ multa diſces quādoqȝ q̄ didiceris affiges
tibi ita vt excidere nō poſſint qñ illa experieris. Non eñ vt cetera memorie tradidiſſe
ſatis eſt. in ope tentanda ſtȝ. Nō eſt beatus qui ſcit illa ſed qui facit. Inter ipſos autē ꝓ
ficientes ſtȝ multa diſcrimina. in tres claſſes vt quibuſdā placet diuidunt᷑. Primi ſtȝ q̄
ſapientiā nondū habēt ſed iā in vicinia eius cōſtiterunt tñ etiam qđ ꝓpe eſt extra eſt.
Qui ſtȝ hi q̄ris. qui oīs iam effectus ac vicia poſuerūt. que erant ↄplectenda didicerūt.
Sed illis inexpta adhuc fiducia eſt. bonū ſuum nondū in vſu hñt. hij ſcire ſeneſciunt.
Jam ↄtingit illis bono ſuo frui. nondū confidere. Quidā hoc ꝓficiencium genus ita
cōplectunt᷑. vt dicant illos iam effugiſſe morbos animi. affectus nondū. et adhuc in lu
brico ſtare. q: nemo ſit extra periculū nequitie niſi qui totā eam excuſſit. Nemo autem
illam excuſſit niſi qui ꝓ illa ſapientiam aſſumpſit. Morbi autē ſtȝ inueterara vicia et
dura. vt auaricia et ambicio. Hec cū ſemel aīm ceperunt implicuerūt et ꝑpetua eius
mala eſſe ceperūt. Ut breuiter finiamus. Morbus eſt viciū in paruo ꝑtinax. tāqȝ val
de expetēda ſint q̄ leuiter. Affectus ſtȝ motus animi improbabiles ſubiti et concitati q̄
frequentes neglectiqȝ fecere morbum. ſicut diſtillatio vna tuſſim facit. aſſidua et vetus
ptiſim. Scđm genus eoꝝ eſt qui et maxima mala animi et affectus depoſuerūt. ſed
ita vt non ſit illis ſecuritatis ſue certa poſſeſſio. pñt eñ in eadem relabi. Terciū genus
eſt extra multa et magna vicia. ſed non extra omnia. effugit auaritiam. ſed iram adhuc
ſentit. Jam non ſolicitatur libidine. et nunc etiam ambitionem ſentit. Jam non cōcu
piſcit. ſȝ adhuc timet. bene nobiſcum agetur ſi in hūc admittimur numerum. Cogita
quantū circa te videas maloꝝ. Aſpice q̄ȝ nullū ſit nefas ſine exemplo. quantū quotidie
neq̄cia ꝓficiat. quantū publice priuatimqȝ peccat᷑. Intelliges ſatis nō conſequi ſi inter
peſſimos nō ſimus. Preoccupati ſumus ad virtutē. cōtendimus inter vicia diſtricti.
pudet dicere honeſta colimus quantum vacat. At q̄ȝ grande premiū expectamus ſi

occupationes nrās et mala tenaciſſima abꝛūpimus .non cupiditas nos nō timoꝛ pellet nec moꝛtem hoꝛrebimus nec deos. Sciemus moꝛtē malū non eſſe. deos maioꝛes non eſſe. Tā imbecillum eſt qđ nocet ꝙ̄ cui nocetur. optima vi noxia carent. expectāt nos. ex hac aliqñ fece in illud euadimus ſublime et excelſum qđ eſt tranquillitas animi expulſis erroꝛibus abſoluta libertas. Uera āt libertas animi ē non hoīes timere. nec deos. nec turpia velle. nec nimia. in ſe ipm̄ habere maximam poteſtatem. ineſtimabile bonum eſt ſuum fieri. Uale)

De vero et inani gaudio Epiſtola ſexagesima pꝛima.

Magnam ex epl'a tua pcepi voluptatē. ſcio inquā voluptatē ſi ad noſtrum aluū verba dirigimus rem infamē eſſe et gaudium tibi ſapienti non ꝯtingere. Eſt ei gaudiū animi elatio ſuis bonis viribuſqꝫ fidentis. Uulgo tñ ſic loqmur. vt dicamus magnum gaudiū ex illis ꝯſulatu. aut ex nupcijs. aut ex ptu vxoꝛis pcepiſſe. que adeo nō ſcꝫ gaudia vt ſepe inicia future triſticie ſint. gaudio autē iunctū eſt non deſinere. nec in ꝯtrariū verti. Itaqꝫ cū dicit Uirgilius noſter. et mala mentis gaudia. diſerte quidem dicit. ſed parꝫ ꝓpꝛie nullum eñ malū gaudiū eſt. voluptatibus hoc nomē impoſuit. et qđ voluit expꝛeſſit. Significauit eñ hoīes malo ſuo letos. Audi qđ me in epl'a tua delectauerit. habes verba in poteſtate. et rei aptata. Loqueris quantum vis et plus ſignificas ꝙ̄ loquaris. hoc maioꝛis rei indiciū eſt. Apparet animū quoqꝫ tuum nihil habere ſupuacui. nihil timidi. Omnes virtutes ſapiēs ſuas vndiqꝫ expādat. et vbicūqꝫ iniuſti aliquid oꝛiet illic pata pꝛeſidia ſint. ⁊ ad nutū regentis ſine tumultu reſpondeāt. Quod in exercitibus his quos impatoꝛes magni oꝛdinant fieri videmus. vt imperiū ducis ſimul omnes copie ſenciāt. ſic diſpoſite vt ſignū ab vno datū peditem equitēqꝫ pcurrat. hoc aliquāto magis neceſſariū nobis ait eñ illi hoſtē timuere ſepe ſine cauſa. Tutiſſimumqꝫ illis iter qđ ſuſpectiſſimum fuit. Nihil ſtulticia peccatū habet. tā ſupne illi metus eſt ꝙ̄ infra. Sapiens autē ad omnem incurſum munitus eſt et intētus. Nō ſi paupertas. nō ſi luctus. nō ſi ignominia. nō ſi doloꝛ impetū facit. pedem refert interritus. ꝯtra illa ibit. et inter illa. Nos multa alligant. multa debilitant. diu in iſtis vicijs

facuimus.clui difficile eſt.nõ em̃ inq̃nati ſumus ſed infecti. Quid autẽ nos ita ſtulticia tam ꝑtinaciter tenet.primo qꝛ non fortiter illã repellimus.nec toto ad ſalutẽ impetu vtimur. Deinde qꝛ illa que a ſapiẽtibus viris reꝑta ſꝫ non ſatis credimus nec aptis pectoribus haurimus.leuiterq̃ꝫ tã magne rei inſiſtimus. Nemo noſtꝝ in altũ deſcẽdit ſumma tm̃ decerpimus.exiguũq̃ꝫ tꝑis impẽdiſſe ph̃ie ſatis abũdeq̃ꝫ occupatus fuit. illudq̃ꝫ p̃cipue impedit q̃ cito nob̃ placemus ſi inuenimus q̇ nos bonos viros dicat. q̇ prudentes.q̇ ſcõs ignoſcimus.nec ſumus laude ↄtenti. Quicq̇d in nos adulatio ſine pudore cõgeſſit tãq̃ꝫ debitũ prendimus.optimos nos eſſe affirmãtibus aſſentimur. cũ ſciamus illos ſepe multa mẽtiri. Adeo quoq̃ꝫ indulgemus nob̃ vt laudari velimus in id cui ↄtraria tã maxime facimus. Mitiſſimũ ille ſe in ipſis ſupplicijs audit.in rapi nis liberaliſſimũ.in ebrietatibus et libidinibus temperatiſſimum.ſeq̇tur itaq̃ꝫ vt ideo mutari nolimus qꝛ nos optimos eſſe credimus. Alexander cũ iam in india vagaretur et gẽtes bello vaſtaret.in obſidione cuiuſdã vrbis.dũ muros circuiuit.ſagitta tactus. omnis inquit iurãt me eſſe iouis filiũ.ſed hoc vulnus me hoiem eſſe clamat. Idẽ nos facimus ꝑ ſua queq̃ꝫ portione adulatio infatuat. Dicamus vos quidẽ dicitis me eſſe prudentẽ.ego autẽ video q̃ꝫ multa inutilia cõcupiſcam.nocitura optẽ.ne hoc quidem intelligo qḋ animalibus ſacietas mõſtrat.q̇s cibo debeat eſſe.q̇s pocioni modus.quã tum capiã ad huc neſcio Iã docebo quemadmodũ intelligas.te nõ eſſe ſapientẽ.ſapiẽs plenus eſt gaudio.hilaris placidus.in ↄcuſſus.cũ dis ex pari viuit. Talis eſt ſapiẽtis animus qualis mundi ſtatus ſuꝑ lunã.ſempꝫ illic ſerenũ eſt. Habes ergo quare velis ſapiens eẽ qꝛ ſapiens nũq̃ꝫ ſine gaudio ẽ.gaudiũ hoc nõ naſcit̃ niſi ex virtutũ ↄſcientia. non p̃t gaudere niſi fortis.niſi iuſtus.aut tꝑatus. Quid ergo inq̇s.ſtulti ac mali non gaudent.nõ magis q̃ꝫ predam nacti leones. Uerũ gaudiũ non eſt alieni muneris nec arbitrij quidem alieni eſt. Quod non dedit fortuna non eripit. Uale)

De deſiderio deliciarum Epiſtola ſexageſima ſecunda.

Queror.litigo.iraſcor.et iã nunc optas qḋ tibi optauit nutrix tua.aut pedagogus.aut mr̃.nondũ intelligis quantũ mali optauerũt. O q̃m inimica ſꝫ nob̃

vota nrõꝝ. eo quidẽ inimiciciora quo ceſſere felicius. Jã non admiroꝛ ſi oĩa nos a prima puericia mala ſequũť. inter execratiões pntũ creuimus. Thaurus pauciſſimoꝝ iugerum paſcua impleť. vna ſilua elephantibus pluribus ſufficit. homo et terra paſcitur et mari Quid ergo. tã inſaciabilẽ nobis aluũ natura dedit. cũ tã modica coꝛpa dediſſet vt vaſtiſſimoꝝ aĩaliũ auiditatẽ vinceremus minime. Quantulũ eñ eſt qđ nature datur. quo illa dimittiť. Nõ fames nob vẽtris nri magno ꝯſtat. ſ3 ambicio. Hos itaq (vt ait Saluſtius) vẽtri obediẽtes aĩaliũ loco numeremus. non hoĩm. quoſdam vo ne aĩaliũ quidem ſ3 moꝛtuoꝝ. Viuit is q multis vſui eſt. viuit is q ſe vtiť. Uale)

Voluntas cõfoꝛmetur rebus Epiſtola ſexageſima tertia.

Deſinamus qđ volumus velle. Ego certe id ago ſenex ne eadẽ velle videar q puer volui. Hoc opus meũ ẽ hec cogitatio iponere veteribus malis finẽ. añ ſenectutẽ curaui vt bñ viuerẽ. in ſenectute vt bñ moꝛiar. bñ autẽ moꝛi eſt libẽter moꝛi. Da opam ne qđ vnq in vitus facias. qcquid futuꝝ eſt neceſſe eſt repugnãti. volẽti neceſſitas nõ eſt. ita dico q imperia libẽs accipit ptẽ acerbiſſimã ſuitutis effugit facere qđ nolit. Nõ qui iuſſus aliud facit miſer eſt. ſed q in vitus aliqđ facit. Itaq ſic aĩm ꝯponamus. vt quicqđ res exigit ita velimus. ⁊ in pꝛimis finem nri ſine triſticia cogitemus. añ ad moꝛtẽ q ad vitam pꝛepandi ſumus. Ut ſatis vixerimus. nec dies faciet nec anni ſ3 animus. Vixi lucilli chariſſime quantũ ſatis erat. moꝛtẽ expecto plenus. Uale)

Negocioꝛum multitudo ſtudia liberalia non tollit. Epiſtola ſexageſima quarta.

Senciũť q ſibi obſtare ad ſtudia liberalia turbã negocioꝝ videri volũt. ſimulãt occupationes et augẽt. et ipſi ſe occupãt. Vaco lucilli. vaco. et vbicũq ſum ibi meus ſum. rebus eñ me nõ trado ſ3 accõmodo et quocũq ꝯſtiti loco ibi cogitationes meas tracto. et aliqđ in aĩo ſalutare ꝯuerſo. Cũ me amicis dedi. non tñ mihi abducoꝛ ſed cũ optimo quoq ſum. ad illos in quocũq loco. in quocũq ſeculo fuerint aĩm meũ mitto. Demetrium viroꝝ optimũ mecum circũfero. cmu illo loquoꝛ. illum admiroꝛ. Quid ni admirer. Vidi nihil ei de eſſe. ꝯtemnere aliqs omnia pt. omnia habere nemo poteſt. breuiſſima ad diuicias p contemptũ diuiciaꝝ via eſt. Demetrius autẽ ſic viuit. nõ tanq contempſerit omnia. ſed tanq alijs habenda p miſerit. Uale)

Conſolatio de amico mortuo Epiſtola ſexageſima quinta.

MOleſte fers defeciſſe. Flaccū amicū tuū. plus tñ equo dolere te nolo. illud vt nō
doleas vix audebo exigere. et eſſe melius ſcio. Sed cui iſta firmitas animi
ꝯtinget. niſi iā multū ſupra fortunā elato. Nec ſicci ſint oculi amico amiſſo. nec fluāt. la
crimandū eſt nō plorandū. Quid ḡ inqs. obliuiſcar amici. Breuē illi apud te memoriā
ꝓmittis. ſi cū dolore māſura eſt. Id agamus vt iucūda nob amiſſoꝝ fiat recordatio.
Nemo libēter ad id redit qd nō ſine tormēto cogitaturus ē. Mihi amicoꝝ defūctoꝝ
cogitatio dulcis et blāda ē. habui em̄ illos tāq̄ amiſſurus. amiſi tāq̄ habeā. Fac ergo
mi lucilli qd eq̄tatē tuā decet. deſine beneficiū fortune male interp̄tari. abſtulit. ſ; dedit.
Ideo amicis auide fruamur q: q̄ diu ꝯtingere h̄ poſſit incertū ē. Cogitemus q̄ ſepe
illos reliq̄rimus in aliq̄ peregrinationē longinq̄ exituri q̄ ſepe eodē morantes loco
nō viderimus. intelligimus nos plus tp̄is in viuis ꝑdidiſſe. Feras autē hos qui cū
negligētiſſime amicos habeant miſerrime lugēt. nec amāt quē q̄ niſi ꝑdiderit. Ideoq̄
tūc effuſius merēt. q: verent̄ ne dubium ſit an amauerint. ſera iudicia affectus ſui relin
quūt et q̄runt. Si qs autē deſpoliatus amiſſa tunica vnica ꝯplorare ſe malit. q̄ circū-
ſpicere quō frigus effugiat. ꝛ aliq̄d inueniat quo tegat ſcapulas nōne tibi videt̄ ſtultiſſi
m9. Quē amabas extuliſti. q̄re quē ames Sacius ē amicū repare q̄ flere. Turpiſſimū
eſt in hoīe prudēte remediū meroris. laſſitudo merēdi. Malo relinq̄s dolorē q̄ ab illo
relinq̄ris. Et q̄ primū id facere deſiſte. qd etiā ſi nolles diu facere nō poteris. Annū fe
minis ad lugēdū maiores ꝯſtituere nō vt tā diu lugerēt ſ; ne diucius. Uiri; nullū legit
timū tp̄s ē. q: nullū honeſtū. Quā tñ mihi ex illis muliercculis dab. vix detract; a rogo.
vix a cadauere euulſis. cui lacrime i totū mēſem durauerit. nulla res cicius i odiū venit
q̄ dolor. Itaq̄ aſſidue cogitemus tā de nrā q̄ oīm quos diligimus mortalitate. Nūc
cogito oīa ꝛ mortalia eſſe ꝛ in certa lege mortali. hodie fieri p̄t quicq̄d vnq̄ p̄t. Cogite-
mus ḡ lucilli cariſſime cito nos eo ꝑuēturos. quo illū ꝑueniſſe merem9. ꝛ fortaſſe ſi mō
ṽa ſapientū fama ē. recipitq̄ nos locus aliq̄s. q̄d ḡ putamus periiſſe. p̄miſſus ē. Uale)

Qualis eſt ſermo cōuiuij Epiſtola ſexageſima ſexta.

Fuiſti heri nobiſcū.pt queri.ſi heri tm̄.ideo adieci nobiſcū.mecū em̄ ſemꝑ es. Interuenerāt quidā amici ꝓpter quos maior fumus fieret.nō hic q̄ erūpere ex lautoꝝ culinis et terrere vigiles facit.ſed hic modicus q̄ hoſpites veniſſe ſignificet. varius nob fuit ſmo vt in ꝯuiuio nullā rē vſq̄ ad exitū adducēs.ſ3 aliūde alio trāſſiliēs Lectus eſt deinde liber Quinti Sextij patris magni viri et licet negēt Stoici. quantus in illo dij boni vigor eſt.quantū animi.hoc nō in oībus phis inuenies. Cū legeris Sextiū.dices viuit.viget.liber eſt.ſupra hoīem eſt. Cū hūc lego aīm induo q̄ querit vbi ſe experiat.vbi virtutē ſuā oſtendat. Veneror itaq̄ inuenta ſapiētie.inuentoreſq̄ adire tāq̄ multoꝝ hereditatē iuuat.mihi iſta acq̄ſita.mihi laborata ſt.ſ3 agamus bonū prēm familie.faciamus ampliora que accepimus.maior iſta hereditas a me ad poſteros trāſeat. Multū adhuc reſtat opis.multūq̄ reſtabit. Nec vlli nato poſt mille ſecula precludet occaſio aliq̄d adijciendi. Sed etiā ſi oīa a veteribus inuēta ſint.hoc ſemꝑ nouū erit vſus et inuētoꝝ ab alijs ſcientia et diſpoſitio. Animi remedia inuēta ſt ab antiq̄s quo mō autē admoueant.aut qñ.noſtri opis eſt querere.multū egerūt q̄ ante nos fuerūt ſ3 ꝑegerūt.ſuſcipiendi tñ ſt.et ritu deoꝝ colēdi.quā venerationē ꝓceptoribus meis debeo.eandē ꝓceptoribus generis humani a q̄bus tāti boni inicia fluxerūt. Si conſulē video vel pretorē.oīa q̄bus honor haberi ſolet faciā.equo deſiliam.caput adaperiam.ſemita cedā. Quid ergo Marcū Cathonē vtrumq̄.et Leliū ſapientē.et Socratē cum Platone et Zenone. Cleantemq̄ in animū meum dignatiōe ſumma recipiam. Ego vero illos veneror et tantis nominibus ſemꝑ aſſurgo. Vale)

¶ Animus non vincatur dolore corporis Epiſtola ſexageſima ſeptima.

Heſternū diē diuiſi cū mala valitudine añ meredianū.illa me ſibi vendicauit. poſt mihi ceſſit. Itaq̄ lectione primū tētaui aīm.deinde cū hāc recepiſſet plus illi impare auſus ſum. Aliq̄d ſcripſi ⁊ q̄dē intēcius q̄ ſoleo imo ꝑmittere dū cū materia difficili contenderē.et vinci nolo donec interuenerint amici qui tāq̄ egrum intemperātem coercerent. Dicunt vt ſcis Stoici noſtri duo eſſe in rerū natura ex quibus omnia fiant. Cauſam et materiam. Materia iacet iners res ad omnia parata ceſſatura ſi nemo moueat.eam aūt ratio materiam format et quocūq̄ vult verſat.ex illa varia opera

producit. Stoicis placet vnam cauſam eſſe id qđ facit. Areſtotiles putat cām tribus modis dici. Prima inq̄t cauſa eſt ipſa materia ſine qua nihil pt̄ effici. Secūda opifex. Tercia forma eſt q̄ vnicuiqꝫ opi imponitur tāqꝫ ſtatue. Nā hāc Ariſtotiles idos vocat: Quarta quoqꝫ his accedit. ꝓpoſitū tocius opis. ſiue faciendi ꝓpoſitū. Nam ſi hoc nō eſſet nihil eſſet. ꝓpoſitū autem eſt qđ inuitauit artificē. qđ ille ſecutus fecit. vel pecuuia eſt hoc ſi venditurus fabricauit. vel gloria ſi laborauit in nomen. vel religio ſi domum templo parauit. Quinqꝫ vero cauſe ſt̄ꝫ vt Plato dicit. Id ex quo. id a quo. Id in quo. Id ad quod. Id ꝑpter qđ. nouiſſime id qđ ex his. Tanqꝫ in ſtatua. id ex quo es eſt. id a quo artifex eſt. id in quo forma eſt que aptatur illi. id ad qđ exēplar eſt qđ imitatur is qui facit. id ꝑpter qđ faciendi ꝓpoſitū eſt. Id qđ ex iſtis eſt ipſa ſtatua eſt. Hec oīa mundus quoqꝫ (vt Plato ait) habꝫ. facientē. hic deus. ex quo fit hec materia. forma hec eſt habitus et ordo mūdi quem videmus exemplar ſcꝫ ad qđ deus hanc magnitudinem opis pulcerrimi fecit. ꝓpoſitū ps. ꝑpter q̄d fecit. Querꝫ q̄d ſit ꝓpoſitū: dei bonitas ē. Ita certe Plato ait que deo faciēdi mundū fuit cā. bonus eſt bona fecit. Bono nulla cuiqꝫ boni inuidia eſt. fecit itaqꝫ qꝫ optimū potuit. Fer nūc iudex ſententiam et ꝓnuncia q̄s tibi videatur veriſimilius dicere. hec turba cauſaꝝ aut nimis multa. aut nimis pauca ꝯprehendit. Quid te inq̄s delectat tēpus inter iſta ꝯterere que tibi nullū affectū eripiunt. nullā cupiditatē abigunt. Ego quidē priora illa ago. attracto illa q̄bus pacatur animus. et me prius ſcrutor. deinde hūc mundum. Iſta attollūt et leuant aīm qui graui ſarcina preſſus explicari cupit et reuerti ad illa quoꝝ fuit. Nā corpus hoc animi pōdus ac pena eſt. ꝑmanente illo vrgetur. in vinculis eſt niſi acceſſerit phīa ⁊ illū reſpirare reꝝ natu re ſpectaculo iuſſit. et a terrenis ad diuina dimiſit hec libertas eius eſt. hec euagatio. Maior ſum et ad maiora genitus. qꝫ vt mancipium corporis mei quod equidem nō aliter aſpicio qꝫ pondus ac penam vinculum qꝫ libertati mee circumdatum. Quicquid in me poteſt iniuriam pati. hoc eſt in hoc obnoxio domicilio. animus liber habitat. animus ad ſeoē ius ducet. cōtēptus corpis ſui certa libertas eſt. Nēpe vniuerſa ex materia et deo ꝯſtāt. deus iſta rꝑat. q̄ rectorē ſequntur ⁊ ducē. Potētius ē aūt ac pcioſius qđ facit qđ ē deus. qꝫ materia paciēs dei. Quē autē in hoc mundo locū deus obtinet. hūc

in homine animus. quod eſt illic materia. id in nobis corpus eſt. Seruiant ergo de
teriora melioribus. fortes ſimus aduerſus fortuita nec contremiſcamus iniurias non
vulnera. non vincula non egeſtatem. Mors quidem aut finis eſt aut tranſitus. nec de
ſinere timeo. Uale)

Nō exaltemur proſperis nec deprima- mur aduerſis. Epiſtola ſexageſima octaua.

CLaranum meum condiſcipulū vidi. non vt ſenē. ſed me hercule virilem
animo atq; vigentē. et cum corpuſculo ſuo colluctantē. inique ei natura
ſe geſſit ⁊ talem animū male collocauit. aut fortaſſe voluit hoc ip̄m nobis
oſtendere poſſe ingeniū fortiſſimum ac beatiſſimum ſub qualibet cutelatere. Errare
mihi viſus eſt qui dixit. Gratior eſt pulcro veniens e corpore virtus. Non eñ vllo ho
neſtamento eget. ipſa magnū ſui decus eſt. corpus ſuum conſecrat. Certe Claranum
noſtrum cepi intueri. formoſus mihi videtur. et tam rectus corpe q̄ animo. Pōt ex ca
ſa vir magnus exire. p̄t ex de formi humiliq; corpuſculo formoſus animus ac magnus
Claranus videtur mihi in exemplar editus. vt ſcire poſſemus nō deformitate corpis
poſſe fedari animū. ſz pulcritudine animi corpus ornari. Queſitū eſt inter nos quo mo
do pn̄t tria bona eſſe ſi triplex coꝝ cōdicio eſt. Quedam (vt noſtris videt̄) prima bona
ſūt. tanq̄ gaudiū. pax. ſalus patrie. Quedā ſcd̄a in materia infelici expreſſa. tāq̄ tormen
toꝝ paciencia. et in morbo graui tp̄antia. illa bona directe optauimus nobis. hec ſine
ceſſe erit. Sunt adhuc tertia tanq̄ modeſtus inceſſus. et cōpoſitus ac probus vultus.
et conueniens prudenti viro geſtus. Quo mō iſta inter ſe tria bona eſſe poſſunt. cū alia
optāda ſint. alia aduerſanda. Si volumus illa diſtinguere. ad primum bonum reuer
tamur et cōſideremus id quale ſit animus intuens vera peritus fugiēdoꝝ ac petendo
rum. non ex opinione ſed ex natura precia rebus imponens toti ſe inſerens mūdo. et
in omnes eius actus ꝯtemplationē ſuam mittens. aſperis blandiſq; pariter inuictus.
neutri ſe fortune ſubmittens. ſupra omnia que contingunt accidūtq; eminens. talis
eſt animus virtus. quem nulla vis frangit. quem nulla attollant fortuita nec depri-
mant. hec eius eſt facies. nec minor fit nec maior. decreſcere enim ſummum bonum

non pt.nec virtuti retro ire licet. Itaqꝫ vis eius ꝛ magnitudo vltra non pt ſurgere.qm̄ incrementū maximo nō eſt. Nihil inuenies rectius recto. nō magis q̄ꝫ verius vero.q̄ꝫ tꝑatius tꝑato. Ois in modo ē virtus.modus certa menſura eſt. Conſtātia nō habet quo ꝓcedat non magis q̄ꝫ fiducia aut fides. Quid accedere pfecto pt.honeſtum nullā acceſſioni recipit. Creſcere poſſe impfecte rei ſignū eſt.ergo virtutes inter ſe pares ſtꝫ. ꝛ opa virtutū.vna em̄ eſt ratio recta ſimplexqꝫ.nihil ē diuino diuinius.celeſti celeſtius. mortalia minuūtur.cadunt deterūtur.creſcunt exhauriunt.implentur.itaqꝫ in illis inequalitas eſt.diuinoꝝ vna natura eſt. Ratio autē nihil aliud eſt q̄ꝫ in corpus humanū ps diuini ſpūs merſa ſi rō diuina eſt. Nullū autē bonū ſine ratione eſt.bonū oē diuinum eſt.nullū porro inrer diuina diſcrimen eſt.ergo nec inter bona Paria itaqꝫ ſtꝫ gaudiū et fortꝫ atqꝫ obſtinata tormētoꝝ ꝑ peſſio. Quid ergo?nihil intereſt inter gaudiū et dolorē. Nihil quantū ad ipſas virtutes.plurimū inter illa in q̄bus virtus vtraqꝫ oſtēditur. In altero em̄ naturalis eſt remiſſio animi ac laxitas.in altero ꝯtra naturā dolor Uirtus in vtroqꝫ par eſt.virtutē materea nō mutat.nec peiorē facit dura ac difficilis. nec meliorē hilaris ꝛ leta.neceſſe eſt ergo vt equalia ſint bona vtraqꝫ. Nihil honeſtū eſt qđ ab in vito et coacto ſit.omne honeſtū voluntariū eſt et liberū.nam qđ timet ſeruit. honeſtū omne ſecurum eſt.tranquillū eſt.ſincerū ꝛ nulli malo mixtū. Epicurus quoqꝫ ait.ſapientē ſi thauro peruraꝛ exclamaturū dulce eſt et ad me nihil ꝑtinet. Quid ergo miraris.ſi ego paria bona dico alterius inter tormenta fortiſſime ſtantis qđ cū incredibilius ē dicat Epicurus.dulces eſſe terrores. At tamen.et hoc reſpondeo plurimū inter eē inter gaudiū ꝛ dolorē.ſi queraꝛ electio.alterū petā.alteꝝ vitabo. Illud eſt ſcđm naturā.hoc cōtra.q̄ꝫ diu ſimul extimanꝛ magno inter ſe diſſidēt ſpacio.cū ad virtutē vētū ē.vtraqꝫ par ē.et q̄ ꝑ leta ꝓcedit.et q̄ ꝑ triſtia. Nullū hꝫ momentū vexatio et dolor ꝛ q̄cq̄d aliud incomodi ē.virtute ei obruiꝛ qūo lumina claritas ſolis obſcurat Eqꝫ laudabilis ỽtus ē in corpe valido ac libero poſita q̄ꝫ in morbido ac vincto.alioq̄n ħ erit exſernoꝝ habitu dūm extimare. Oia ei iſta in q̄ dominiū caſus exercꝫ ſuilia ſtꝫ.pecunia.corpꝰ ꝛ honores imbecilla fūda mortalia poſſeſſiōes icerte.illa rurſus libera ꝛ inuicta.opa ỽtutis q̄ non ideo magꝫ appetēda ſtꝫ ſi benignius a fortuna tractenꝛ.nec minus ſi aliq̄

inequitate rerum premuntur. Sola rõ immutabilis ⁊ iudicij tenax est. non eñi seruit sed im perat sensibus. Ratio rationi par est. sicut rectũ recto. ergo et virtus nõ est aliud q̃ rec ta ratio. Omnes virtutes rationes sunt si recte sunt. et si recte sunt pares sunt. Qualis rõ est tales et acciones sunt. ergo oẽs pares sunt. pares aũt acciones inter se esse dico quia honeste recteq; sunt. Ceterum in materea drãs hñt et etate. alius senior est. alius iunior. corpe. alius formosus. alius deformis ẽ. et fortune. ille diues hic paup est. sed p illud quod boni sunt pares sunt. De bonis ac mal' sensus iudicat. qd vtile sit. qd inutile ignorat. nõ pt ferre sententiã nisi in rẽ presentẽ pductus est nec futuri puidus est nec pteriti memor. Quid sit consequẽs nescit. Ratio ergo arbitra ẽ bonorum ⁊ malorum. Aliena et externa p vilibus hz. omne eñi bonũ illi in aĩo est. Apud Epicurum duo bona sunt. aliqua que malit ptinge re sibi. vt corpis quietẽ ab omni incõmodo liberam. et animi remissionẽ bonorum suorum contemplatione gaudẽs. Alia que q̃uis nolit accidere nihilominus laudat et pbat vt malã valitudinẽ et dolorum grauissimorum perpessionem. Ego autẽ non dubitẽ quin magis laudẽ truncã illã et extorridam manũ Mucij. q̃ cuiuslibet fortissimi saluã. stetit hostium flãmarũq; contemptor. confecit bellũ inermis. et manũ suam in hostili foculo distillantem per spectauit. et mancus duos reges vicit. Uale)

Animosa tolerantia aduersariorum bo na est Epistola sexagesima nona.

ET a cõmunibus iniciũ faciam. ver se aperire cepit. sepe tamẽ in hĩj iemem reuoluitur. ita est mi lucilli. etas mea ptenta est suo frigore. vix media re gelat estate. itaq; maior ps in vestimentis tegit. Ago gratias senectuti. quia me lectulo affixit. quicqd debebam nolle. nõ possum. cũ libellis mihi plurimus fmo est. Si qñ inter venerũt ep'le tue. tecũ esse mihi videor. et sic affitior aĩo tanq̃ tibi non rescribã sed respondeã. Queris autẽ nunc. an omne bonũ optabile sit. si bonũ est inqs fortiter torqueri. ac magno aĩo vri et pacienter egrotare. sequitur vt ista optabilia sint. Distigue mi lucilli ista. et intelliges esse in his aliqd optandum. Tormenta a me abesse velim. sz si sustinenda fuerint. vt me in illis fortiter. honeste. animoseq; geram optabo. Quid ni ego malim non incidere bellũ. sed si inciderit. vt vulnera. vt famẽ et omnia q̃

belloꝝ neceſſitas affert generoſe ferã optabo. Nõ ſum tam demẽs vt egrotare cupiã.
ſed ſi egrotandum fuerit. vt nihil intꝑanter nihil effeminate faciam optabo. Ita non
incõmoda optabilia ſtꝫ. ſed virtus qua ꝑferunt incõmoda. Si fortitudo optabilis. et
tormẽta pacienter ferre optabile eſt. hec enĩ fortitudinis pars ẽ. ſed ſepara iſta vt dixi.
nihil eſt qđ tibi faciat errorẽ. Non enĩ pati tormẽta optabile eſt. ſed pati fortiter. Cum
aliq̃s tormẽta fortiter patit̃ oĩbus virtutibꝰ vtit̃. fortaſſe cũ vna in promptu ſit ⁊ maxĩe
appareat pacientia. Ceterum illic eſt fortitudo cuius pacientia. ꝑpeſſio. et tolerantia
rami ſunt. Illic eſt prudẽtia ſine qua nullũ innititur conſiliũ. que ſuadet qđ effugere nõ
poſſis q̃ꝫ potiſſime ferre. Illic eſt ꝯſtantia. que deijci loco non p̃t. Illic eſt indiuiduus
comitatus virtutũ. quicquid honeſte fit. vna virtus facit. ſed ex cõſilij ſententia. Quod
autẽ ab oĩbus virtutibus cõprobatur etiã ſi ab vna fieri videtur optabile ẽ. Hoc loco
Demetrius noſter mihi occurrit. q̃ vitã ſecurã et ſine vllius fortune occurſibus mare
mortuũ vocat. Nihil habere ad qđ exciteris ad qđ te concites. cuius denũcciatione
et incurſu firmitatẽ animi tui tentes. ſed in ocio inconcuſſo iacere nõ eſt tranquillitas.
malicia ẽ. Attalus ſtoijcus dicere ſolebat malo me fortuna in caſtris ſuis q̃m in deli-
cijs habeat. Torqueor. ſed fortiter bñ eſt. Occidor. ſed fortiter bñ eſt. Audi Epicurũ
et dulce eſt. Ego tã honeſte rei ac ſeuere nũq̃ꝫ molle nomen imponã. vror ſed inuictus.
q̃d niſ hoc optabile ſit nõ ꝙ vrit me ignis. ſed ꝙ nõ vincit. Nihil eſt virtute preſtãtius
nihil pulcrius. eſt bonũ eſt et optabile quicq̃d ex huius geritur imperio. Vale)

De ocio Epiſtola ſeptuageſima.

Conſilio tuo accedo. abſcõde te in ocio. ſed ⁊ ip̃m ociũ abſconde. depono
hoc apud te. Nũq̃ꝫ agere plus ſapientẽ oportet q̃ꝫ cũ in conſpectu eius
diuina ac humana venerĩt. Gloriari ocio iners ambicio eſt. Aĩalia quedã
ne inueniri poſſint circa ip̃m cubile. veſtigia ſua confundũt. Idẽ tibi faciendũ eſt alio-
quin nõ deerũt qui ꝑſequantur. Multi apta tranſeũt condita et obſtruſa rimantur.
Furẽ ſignata ſolicitãt. Uile videt̃ quicq̃d ptꝫ. Apta effractarius p̃terijt. Hos mores
habet populus. hos imperitiſſimus q̃ſq̃ꝫ in ſecreta irrũpere cupit. Optimũ itaq̃ꝫ eſt
nõ iactare ociũ ſuũ. Iactãdi autẽ genus eſt nimis latere et a conſpectu hoĩm ſecedere.

Cũ ſeceſſeris. nõ eſt hoc agendũ vt de te hoĩes loquant̃. Sed vt ipſe tecũ loquaris.
Quid autẽ tecum loquaris qð hoĩes de aliȷ̃s libentiſſime faciũt. de te male exiſtima.
Aſſueſce et dicere verũ et audire. id maxime tracta qð in te eſſe infirmiſſimũ ſencies.
Nota habet quiſq; ſui corpis vicia. Queris q̃d in ocio facio. vlcus meum curo. Si
oſtenderẽ tibi pedẽ turgidũ. liuidam manũ. atq; contracti cruris aridos neruos. pmit-
teres mihi vno loco iacere et fouere morbũ meũ. Maius malũ hoc eſt qð nõ poſſum
tibi oſtẽdere. In pectore meo collectio vomica eſt. Nolo laudes. nolo dicas o magnũ
virũ. ꝯtempſit oĩa et damnatꝫ humane vite furoribus fugit. Nihil dãnaui niſi me. Nõ
eſt ꝙ pficiendi cauſa velis venire ad me. Erras qui huic aliquid auxiliȷ̃ ſperas. Non
medicus ſed eger hic habitat. Malo illa cũ diſceſſeris dicas. Ego iſtũ hoĩem beatũ
putabã ⁊ eruditũ. erexerã aures. deſtitutus ſum. Nihil vidi. nihil audiui qð ꝯcupiſcerẽ
ad qð reuerterer. Si hoc ſentis. ſi hoc loq̃ris aliq̃d pfectum eſt. O ciũ tibi ꝯmendo in
quo maiora agas et pulchriora ꝗ̃ que reliquiſti. Hec etas optime facit. ad hec ſtudia
iam diſputauit. Iã vicia primo feruore adoleſcẽtie indomita laxauit. nõ multũ ſup eſt
vt extinguat̃. Et quãdo inquis tibi pderit iſtud qð in exitu diſcis. aut in quã rem. In
hãc vt exeã melior. Nõ eſt tamen qð exiſtimes vllã etatem apciorẽ eſſe. ad bonã mentẽ.
ꝗ̃ qui ſe multis experimentis. lõga ac frequẽti rerũ pacientia domuit. que ad ſalutaria
mitigatis affectibus venit. hoc eſt breuis huius boni tẽpus. Quiſquis ſenex ad ſapien
tiã peruenit. annis peruenitur. Vale)

De mutatione locorũ Epiſtola ſeptua-
gesima prima.

M Utare te loca et de alio in alium tranſilire te nolo primum quia tam fre-
quens migratio inſtabilis animi eſt. Coaleſcere ocio non poteſt niſi de
ſiȷ̃t circũſpicere et errare. Ut animũ poſſis continere primum corporis
tui fugã ſiſte. Deinde plurimũ remedia ꝯtinuata pficiũt. Qui deponere vult deſideria
reꝝ oĩm quaꝝ cupiditate flagrauit. et aures ⁊ oculos ab his q̃ reliquit. auertat. Cito
rebellat affectus: quouſq; ſe verterit preciũ aliqð pñs occupationis ſue aſpiciet. Nullũ
ſine autoramẽto malũ eſt. Auaritia pecuniam pmittit. Luxuria multas ac varias vo

luptates.ambicio purpurã et plauſum et ex h potentiã. Mercede te vicia ſolicitãt.vix effici toto ſeculo pt vt vicia tã longa licẽcia tumida ſubigant et iugũ accipiãt.ne dũ ſi tã breue tẽpus ex interuallo diſcidimus vnã quãlibet rẽ. Vix ad pfectũ pducit aſſidua vigilia et intẽtio. Si me qdẽ velis audire hoc meditare.exerce te vt mortẽ excipias.et ſi ita res ſuadebit acceſſas. Nemo niſi ſuo die moritur.nihil perdis ex tuo tpe. Nam quod relinquis alienum eſt. Vale)

De curſu vite Epiſtola ſeptuageſima ſecunda.

POſt longũ interuallũ Pompeios tuos vidi.pnauigauimus lucilli vitã. et quẽadmodũ in mari(vt ait virgilius noſter)terreqꝫ vrbeſqꝫ recedũt. Sic in occurſu rapidiſſimi tpis.primũ pueritiã abſcondimus.deinde adoleſcentiã.deinde quicqd eſt inter iuuenẽ et ſenẽ mediũ in vtriuſqꝫ confinio poſitum. Deinde ipſius ſenectutis annos optimos.nouiſſime incipit oſtendi publicus finis generis humani.ſcopulũ illũ putamus eſſe demẽtiſſimi. Portus eſt aliqñ petendus nũqꝫ recuſandus in quẽ ſi qs inter primos annos delatus eſt.nõ magis queri debet qꝫ qui cito nauigauit. Non em̃ viuere bonũ eſt ſed bene viuere. Itaqꝫ ſapiens viuit quantũ debꝫ.nõ quantũ pt. Videbit vbi victurus ſit.cũ qbus.quo mõ.qd acturus.cogitat ſp qlis vita non quãta ſit.nihil exiſtimat ſua referre faciat finẽ aut recipiat tardius fiat an cicius. Non tãqꝫ de magno detrimẽto timet. Nõ multũ ex ſtillicidio põt pdere. Cicius mori an tardius ad rẽ non ptinet.bene mori aut male ad rẽ ptinet. Bene autẽ mori eſt effugere male viuẽdi piculum. Stulticia eſt timore mortis mori. Socrates potuit abſtinẽtia finire vitã.et inedia pocius qꝫ veneno mori. triginta tamẽ dies in carcere et in expectatione mortis exegit.nõ tanqꝫ multas ſpes tã longũ tẽpus reciperet ſꝫ vt pberet ſe legibus.vt fruendũ amicis extremũ Socratẽ daret. Quid erat ſtulcius qꝫ mortẽ cõtemnere.venenũ timere. Quẽadmodũ nauim eligã nauigaturus ⁊ domũ habitaturus ita mortis genus eligã quaſi exiturus e vita. Pretera quẽadmodũ non vtiqꝫ melior eſt lõgior vita.ſic peior ẽ vtiqꝫ mors lõgior. In nulla re magis qꝫ in morte morẽ gerere aĩo debemus.vitã aliis approbare. Quiſqꝫ debet mortẽ ſibi.optima eſt qꝫ

placet. Nihil melius eterna lex fecit q̄ꝫ vnum introitum nobis ad vitam dedit. exitus multos. Bono loco res humane ſtāt. quia nemo niſi ſua miſeria miſer eē pt. Quid ergo ē q̄ nos facit pigros inerteſq̄. Nemo noſtrū cogitauit qn̄q̄ ſibi ex h̄ domicilio exeūdū Sic veteres inq̄linos indulgētia loci et ↄſuetudo etiā inter iniurias detinet. Vis ad ↄſus hec liber eſſe. tāq̄ꝫ migraturus habita. Propone tibi qn̄q̄ hoc ↄtubernio carendū forcior eris ad neceſſitatē exeūdi. nullius rei meditatio tā neceſſaria eſt. alia fortaſſe exercent in ſupuacuū. Aduerſus paupertatē preparatus ē animus pmanſere diuicie. ad ↄtemptū doloris nos armauimus. Huius vnius rei vſum q̄ excitet dies veniet. Nihil obſtat erūpere et exire cupienti. In apto nos natura cuſtodit. cui pmittit neceſſitas ſua circūſpiciat exitū mollē. Nō deerit ad mortē ingeniū cui nō defuerit animus. Ille vir magnus eſt q̄ mortē ſibi non tm̄ imparauit ſed inuenit. Lōga meditatio ē mgrā oim rerum. ratio nos docet fati varios eſſe acceſſus et finem eundem. Vale)

Cōſilia ſunt aptāda tēporibus Epiſtola ſeptuageſima tercia.

Subinde me de rebus ſingulis conſulis. oblitus nos vaſto mari diuidi. cum magna ps ↄſilij ſit in tpe. neceſſe eſt euenire vt de q̄buſdā rebus tūc ad te pferatur ſentētia mea cū iā ↄtraria pocior ē. Cōſilia ei reb⁹ aptant. res nrē ferunt imo voluunt. Ergo ↄſiliū naſci ſub die debet. et hoc qn̄q̄ nimis tardū eſt. ſub manu quoq̄ qd aiūt naſcat. quēadmodū āt inueniat oſtendā. Quociēs q̄d fugiēdū aut q̄d petendū ſit voles ſcire. ad ſummū bonū et ꝓpoſitū tocius vite tue reſpice. Illi em̄ ↄſentire debet q̄cq̄d agimus. Nō diſponet ſingula niſi cui iā vite ſue ſūma ꝓpoſita ē. nemo q̄uis patos habeat colores ſimilitudinē reddet niſi iā ↄſtet q̄d velit pingere. Ideo peccamus q̄ꝛ de ptibus vite oēs. de tota nemo deliberat. Scire debet q̄d petat ille q̄ ſagittā vult mittere ꝛ tūc dirigere ac moderari manu telū. Errāt ↄſilia nrā q̄ꝛ nō hn̄t quo dirigāt. Ignorāti quē portū petat nullus ſuus vētus eſt. Neceſſe ē vt multū in vita nrā caſus poſſit. q̄ꝛ viuimus caſu. Quibuſdā autē euenit vt quedā ſcire ſe neſciāt. Quēadmodum q̄rimus ſepe eos cū q̄bus ſtamus ita plerūq̄ finē ſūmi boni ignoramus appoſitū. Nec multis ꝟbis nec circuitu lōgo. Quod ſit ſummū bonū colligis. digito (vt ita dicā) demōſtrandū eſt.

Summmū bonū eſt qꝺ honeſtū eſt.et magis admireris. Unū bonū eſt qꝺ honeſtū eſt.
cetera falſa et adulterina bona ſtꝫ.hoc ſi tibi pſuaſerꝫ et virtutē amaueris.q̇cquid tibi
ꝯtigerit fauſtū felixq̧ erit.oia ꝺeniq̧ q̄ ceteris videnᷣ mala et manſueſcūt.et in bonū
abigūt. Si ſup illa eminueris liqueat nihil eſſe bonū niſi honeſtū.et oīa incōmoda ſuo
iure bona vocabunᷣ.que mō virtus honeſtauerit. Multis videmur maioꝛa ꝓmittere
q̄ꝫ recipit humana ꝯditio nō immerito.ad coꝛpus em̄ reſpiciūt reuertanᷣ ad aīm. iam
ꝺeo hoīes mentienᷣ. Erige te lucilli viroꝝ optime. et relinque iſtum ludū literatoꝝ
phoꝝ qui rē magnificētiſſimā ad ſillabas vocāt.q̇ aim minuta ꝺocēdo et ꝺimittūt et
ꝯterunt. Fies ſimilis illis qui inuenerūt iſta nō qui ꝺocent et id agūt vt phia pocius
ꝺifficilis q̄ꝫ magna videaᷣ. Socrates qui totā phiam reuocauit ad moꝛes.et hanc
ſummam ꝺixit eſſe ſapientiā.bona malaq̧ ꝺiſtinguere. Sequere inquit iſtos ſi quid
apud te habeo autoꝛitatꝫ. Ut ſis beatus.et te alicui videri ſtultū ſine. Quiſq̧s volet tibi
ꝯtumeliam faciet et iniuriā.tu tamē nihil pacieris.ſi mō tecū erit virtus. Si vis inq̇t.
beatus eſſe.ſi fide bona vir bonus.ſine ꝯtemnat te aliq̇s hoc nemo pꝛeſtabit niſi qui
oīa bona exequauerit qꝛ nec bonū ſine honeſto eſt et honeſtū in oībus par eſt. Quid
ergo.nihil intereſt inter pꝛeturā Cathonis et repulſā.nihil intereſt vtꝝ Catho vincaᷣ
an vincat.eadē em̄ virtute et mala foꝛtuna vinciᷣ et oꝛdinaᷣ bona. Uirtus āt non pōt
maioꝛ aut minoꝛ fieri.vnius ſtature eſt Catho tā magno aīo tulit aliq̇d ſibi ad victoꝛiā
q̄ꝫ ad pꝛeturā obſtitiſſe. Quo ꝺie repulſus eſt.luſit.qua nocte periturus fuit.legit.eodē
loco habuit.pꝛetura et loco excidere.oīa que acciderēt ferenda eſſe pſuaſerat.ꝺixit em̄
Catho cum euū in aīo pcurrerit omne humanū genus quodcūq̧ eſt.quodcūq̧ erit
moꝛte ꝺamnatū eſt. Magnus animus ꝺeo pareat et quicquid lex vniuerſi iubet ſine
cūctatione paciaᷣ.aut in melioꝛē emitteᷣ vitā lucidius tranquilliuſq̧ inter ꝺiuina man
ſurus.aut certe ſine vllo futurus incōmodo ſue nature reminiſcebiᷣ et reuerteᷣ in totū.
Non eſt ergo Marco Cathoni maius bonū honeſta vita.quā moꝛs honeſta.qꝛ nō
intendiᷣ virtus. Idē eſſe ꝺicebat Socrates veritatē et virtutē quo mō illa nō creſcit
ſic nec ꝟtus quidem. qꝺ ſummū bonū eſt ſup ſe gradū nō habet. Sapiētia pſuadebit
vnū bonū eſſe qꝺ honeſtū hoc nō remitti nec intendi poſſe.nō magis q̄ꝫ ſi regulā qua

rectum ꝓbari ſolet flectes. quicquid ex illa mutaueris iniuria ẽ recti. Idem ergo de vir-
tute dicemus et hec recta eſt. flexurã non recipit. rigidari quidem poteſt. amplius inten
di non poteſt. hec de omnibus rebus iudicat. de hac nulla. Ideo que ab illa fiũt paria
ſũt. Quid ergo inquis. iacere in cõuiuio. et torqueri paria ſunt? Hoc tibi mirum videt.
illud licet magis admireris iacere in cõuiuio. torqueri in eculeo bonũ. Si illud turpi
ter hoc honeſte fit. bona iſta aut mala nõ efficit materia ſꝫ virtus. hec vbicũ apparue
rit oĩa eiuſdẽ menſure ac precij ſũt. Quid miraris ſi vri vulnerari. occidi. alligari iuuat.
luxurioſo frugalitas pena eſt. pigro ſupplicij loco labor eſt. deſidioſo ſtudere torqueri ẽ.
Eodẽ mõ hec ad que imbecilli ſumus dura atq intoleranda credimus. obliti quã mul
tis tormentũ ſit vino carere. aut prima luce excitari. Non iſta difficilia ſunt natura ſed
nos fluidi et enerues ſumus. Magno aĩo de rebus magnis iudicandũ eſt. alioquin
videbit illarũ vitiũ eſſe qd noſtrũ ẽ. Sic quedã rectiſſima cũ in aquã demiſſa ſũt ſpẽm
curui perfractiq videntibus reddũt. nõ tm̃ qd videas ſeu audias. ſed queadmodũ re
fert. Animus nr̃ ad vera ꝓſpicienda calligat. Non mirũ eſt in tranquillitate nõ cõcuti.
illud mirabile. ibi extolli aliquẽ vbi oẽs deprimunt. ibi ſtare vbi oẽs iacẽt. Sapiẽs ſtat
ſub quolibet põdere rectus. nulla illũ res facit minorẽ. nihil illi eorũ que pferenda ſũt diſ
plicet. Nã quicquid in hoiem cadere poteſt in ſe cecidiſſe nõ queritur. vires ſuas nouit.
ſcit ſe aptum oneri ferendo. Nõ educo ſapientem ex hominũ numero. nec dolores ab
illo ſicut ab aliqua rupe nullũ ſenſum admittẽte ſubmoueo. memini ex duabus illũ pti
bus eſſe cõpoſitum. altera eſt irrationalis. hec mordetur. vritur. dolet. altara rationa
lis. hec inconcuſſas opiniones habet. intrepida eſt. et indomita. in hac poſitum eſt
ſummũ hoĩs bonũ. hoc ãt dicimus virtutẽ eſſe. Nullũ certe ſine virtute. Quid erit hec
virtus? Iudiciũ verũ et immotũ. huic iudicio conſentaneũ erit. oĩa que virtute ꝯtracta
ſũt et iudicare bona et inter ſe paria. corporũ autẽ bona corporibus bona quidẽ ſũt. ſed
in toto nõ ſũt bona. his preciũ quidẽ erit aliqd ceterum dignitas non erit. Inſtemus
itaq et pſeueremus plus q̃ꝫ pfligauimus reſtat. ſꝫ magna ps ꝓfectus eſt velle ꝓficere.
Huius rei ꝯſcius mihi ſum. volo et mẽte tota volo. Ideo id agamus vt noſtrũ oẽ tem
pus ſit. Nõ erit ãt niſi prius nos nri eſſe ceperimus. qñ ꝯtingit ꝯtemnete vtrãq fortu

nā et hanc vocē emittere vici. Queris q̄ vicerim? non pſas. nō extrema medoꝝ. ſꝫ auari tiā. ſed ambitionem. ſed metum mortis. que victores gentium vicit. Uale)

Leticia fortune momentania eſt ſapientis vero perpetua. Epiſtola ſeptuageſima quarta.

Quod q̄ris a me liq̄bat mihi. explicādus ē mihi animus et q̄cumq; apud illū depoſita ſtꝫ. ſubinde excuti debēt vt pata ſint quociēs vſus exegerit. Oīa alia negligēda ſtꝫ vt phīe aſſideamus cui nullū tp̄s ſatꝫ magnū ē. Etiā ſi a pueritia vſq; ad lōgiſſimos humani eui terminos vita ꝓducat. Reſiſtendū eſt itaq; occupationibus. nec explicāde ſꝫ ſubmouēde ſtꝫ. tp̄s quidē nullū idoneū eſt ſtudio ſalutari. Impfectus ad huc intercidit leticia. Sapientis vero cōtexit gaudiū. nulla cauſa rumpit. nulla fortuna. ſp̄ r vbiq; trāquillū ē. nō eīn ex alieno pēdet. nec fauorē fortune aut hoīs expectat. domeſtica illi felicitas ē. exiret ex aīo ſi intraret. ibi naſcit. Dicā quō intelligas ſapientē eſſe ſanū? ſi ſeip̄o ꝯtentus eſt. ſi ꝯfidit ſibi. ſi ſcit oīa vota mortaliū. oīa bn̄ficia q̄ dantur petunturq;. nullū in btā vita habere momentū. Nā cui aliq̄d accidere p̄t. id impfectū eſt. cui aliq̄d abſcōdere p̄t id impꝑpetuū eſt. cuius ꝑpetua futura leticia ē. Is ſuo gaudet oīa autē q̄bus vulgus inhiat vltro citroq; fluūt. nihil dat fortuna mancipio. ſed hec quoq; tūc fortuit delectāt cū illa ratio tꝑauit ac miſcuit. Solebat Attalus hac imagine vti. vidiſti aliq̄n canē miſſa a dn̄o fruſta panis ac carnis apto ore captantē. quicq̄d excipit ꝓtin⁹ integꝝ deuorat et ſp̄ ad ſpē vēturi hiat. Idē euenit nob̄ q̄cq̄d expectātib⁹ fortuna ꝓiecit. id ſine vlla voluptate dimittim⁹ ſtatī ad rapinā alterius erecti et attētī h̄ ſapiētī nō euenit. plenus ē. et ſi q̄d obuenerit ſecure excipit ac reponit. leticia fruit maxima ꝯtinua ſua. Impitis ac rudibus nullus p̄cipitationis finis ē. Nō ergo debemus occupationibus indulgere. excludende ſtꝫ. ſi ſemel intrauerint in locū ſuū alias ſubſtituent. principijs illarum obſtemus. Melius nō incipient q̄ deſinent. Uale)

Philoſophi diligūt poteſtates. Epiſtola ſeptuageſima quinta.

Errare mihi vident q̄ exiſtimāt phīe fideli deditos ꝯtumaces eē. ac refractarios et ꝯtemtores magiſtratuū ac regū eorūue ꝑ quos publica adminiſtrant.

E cōtrario eñ nulli aduerſus illos gratiores ſt̄.nec immerito. Nullis eñ preſtant q̄ quibus frui trāquillo ocio licet. Itaq̄ hi q̄bus alterū ad ꝓpoſitū t̄ps bene viuēdi aditū ꝯfert ſecuritas publica.neceſſe eſt autorē huius boni vt parentē colāt. Quiſquis āt de excipiēdo cogitat oblitus accepti eſt. Nec vllū h̄z malū cupiditas maius q̄ ingrata eſt. Habet hoc viciū oīs ambitio non reſpicit.nec ambitio t̄m inſtabilis ē.verū cupiditas oīs q̄ incipit ſp̄ a fine. Ad ille vir ſincerus ac purus(qui reliq̄t curiā et foꝝ et oēm ad miniſtrationē reipublice vt ad ampliora ſecederet)diligit eos ꝑ quos ei h̄ facere tute licet.quēadmodū p̄ceptores ſuos venerat̄ et ſuſcipit. Alioſius a mercatore.q̄ a vectore ſoluit̄ votū et ex ipſis mercatoribus effuſius gratus eſt q̄ odores aut purpuras et auro pēſanda portabat.q̄ qui viliſſima queq̄ congeſſerat.ſic huius pacis beneficiū ad oēs ꝑtinentis.altius ad eos ꝑuenit qui illa bn̄ vtunt̄. Multi eñ ſt̄ ex his togatis quibus pax operoſior bello eſt.an idē exiſtimas ꝓ pace debere eos qui illā ebrietati ac libidini impendūt.aut alijs vicijs q̄ bello rūpenda ſt̄. Stulta auaritia mortaliū.poſſeſſionē ꝓprietatēq̄ diſcernit.nec q̄cq̄ credit ſuū eſſe qđ publicū eſt. At ſapiēs nihil iudicat ſuū magis q̄ cuiuſlibet.illi cū humano genere ꝯſorciū eſt. Hoc docet ph̄ia precipue bene debere beneficia.et bene ſoluere Interdū autem ſolutio eſt ipſa confeſſio. Confitebit̄ ergo multū ſe debere ei cuius adminiſtratione et prouidentia contigit illi pingue ociū et imperturbata quies. Solebat Sextius dicere. Iouē non plus poſſe q̄ virū bonū. plura Iupiter habet que preſtat hominibus. Sed inter duos bonos non eſt melior qui locupletior.non magis q̄ inter duos quibus par ſcientia regendi gubernaculum eſt.meliorem dixeris cui maius ſpecioſiuſq̄ nauigium ē. Iupiter quo antecedit viꝝ bonū diutius bonū eſt. Sapiens nihilo ſe minoris exiſtimat q̄ virtutes eius breuio reſpacio claudunt̄. Non virtus maior que longior. Iupiter oīa habet ſ3 nēpe alijs tradidit habenda. Ad ip̄m hic vnus vſus ꝑtinet q̄ vtēdi oībus cā eſt. Sapiēs tā equo aīo apud alios oīa videt ꝯtemnitq̄ q̄ Iupiter et h̄ ſe magis ſuſcipit.illis vti nō p̄t. nō vult. Credamus itaq̄ Sextio mōſtrāti pulcherrimū iter et clamāti.hac itur ad aſtra. hac ſecundum frugalitatem.hac ſecundum temperantiā .hac ſecundum fortitudinem

Non ſtꝫ dij faſtidioſi. nō inuiti admittūt homines et aſcendentibus manus porrigūt.
Miraris hoīem ad deos ire. deus ad hoīes venit. immo qđ eſt ꝓprius in hoīes venit.
Nulla ſine deo mēs bona eſt. ſemina in corꝑibus humanis diuina diſꝑſa ſtꝫ que ſi bo
nus cultor excipit ſilia origini ꝓdeūt ⁊ paria his ex q̇bus orta ſtꝫ ſurgunt. Si malus.
nō aliť q̄ꝫ humus ſteril' ac paluſtris necat ac deinde creat purgamēta ꝓ frugib⁹. Uale)

Nihil eſt bonum preter honeſtū et quid ſit honeſtum. Epiſtola ſeptuageſima ſexta.

Epiſtola tua delectauit me et marcentē excitauit. Memoriā quoqꝫ meā (q̄ iā
mihi ſegnis ac lēta erat) euocauit. Quid tu mi lucilli. maximū putas inſtrumē
tū btē vite hāc pſuaſionē vnū bonū eē qđ honeſtū eſt. nā q̄ alia bona iudicat in fortune
venit poteſtatē. alieni arbitrij eſt. Qui cōe bonū honeſto circūſcripſit intra ſe felix ē. hic
amiſſus liberis meſtus. hic ſolicitus egris. Hic turpibus ac infamiā paſſis triſtis. illū
videb alienę vxoris amore cruciari. illū ſue. nō deerit quē repulſa diſtorq̄at. Erūt quos
ipſe honor vexet. Illa vero maxima eſt mortaliū turba quā expectatio mortis exagi-
tat vndiqꝫ impēdens. Occurrent acti in exiliū et euoluti bonis. quod genus egeſtatis
grauiſſimū ē. in diuicijs inopes. occurrēt naufragi ſimiliaue naufragis paſſi. quos aut
popularis ira aut inuidia inopinātes ſecuroſqꝫ diſiecit more ꝓcelle q̄ in ipſa ſereni fi-
ducia ſolet emergere. aut fulminis ſubiti ad cuius ictū etiā intima tremuerīt. Nā vt ille
quiſq̇s ab igne ꝓpior ſtetit ꝑcuſſo ſimilis obſtupuit. ſic in his ꝑ aliquā vim accidētibus
vnū calamitas opprimit. ceteros metus pareq̄ꝫ paſſis triſticiā facit pati poſſe oīm aīos.
mala aliena ac repētina ſolicitāt. Quēadmodū aues etiā inanis funde ſonus territat.
Ita nos nō ad ictū tm̄ exagitamur ſed ad crepitū. Nō p̄t ergo q̇ſqꝫ beatus eſſe q̄ huic
opinioni ſe credidit. nō em̄ beatū eſt tibi qđ intrepidū. Inter ſuſpecta viuiť. Quiſq̇s ſe
multū fortuitꝫ dedit ingentē ſibi materiā ꝑturbationis ⁊ īexplicabilē fecit. vna hec via
ē adtuta vadēdi ⁊ externa deſpicere. et honeſto ꝯtentū eſſe. nā q̄ ꝟtute melius putat aut
vllū p̄ter illā bonū. ad hec q̄ a fortuna ſparguntˀ ſinū expādit ⁊ ſolicitus miſſilia eius ex
pectat. hāc imaginē aīo tuo ꝓpone. ludos facere fortunā. ⁊ ī hūc mortaliū cetū honores
diuicias graciāqꝫ excutere. nulli āt cui etiā rapina feliciter ceſſit gaudiū rapti durauit in

poſterū. Secedamus itaqꝫ ab iſtis ludis et demus raptoribus locū. Quicūqꝫ beatū
eſſe ꝯſtituet vnū eſſe bonū putet qđ honeſtū eſt. Nā ſi vllū aliud malū exiſtimat. primū
male de ꝓuidentia iudicat. qꝛ multa incōmoda viris iuſtis accidūt. et quicq̄d nobis
dedit breue eſt et exiguū. Si ꝯpares mūdi tocius euo. ex hac deploratione naſcit̄ vt
ingrati diuinoꝝ interpretes ſimus. Querimur ꝙ non ſꝑ. ꝙ et pauca nob̄ et incerta et
abitura ꝯtingūt. Inde eſt ꝙ nec viuere nec mori volumus. Vite nos odiū tenet. timor
mortꝫ mutat oē ꝯſiliū. nec implere nos vlla felicitas pt. cā aūt eſt ꝙ nō ꝑuenimus ad il
lud bonū immenſum ⁊ inſuꝑabile. Demū aut iſta bona nō ſtꝫ q̄ vocant̄. aut hō felicior
deo eſt. qm̄ quidē que ꝑata nob̄ ſtꝫ non hꝫ in vſu deus. nec ei libido ad illū. nec epulaꝝ
lauticia nec opes nec quicq̄ꝫ ex his hoiem meſtantibus et vili voluptate ducentibus
ꝑtinet. Ergo aut q̄d incredibile eſt bona deo deeſſe. aut hoc ipm argumentū eſt bona
nō eſſe que deo deſunt. Adijce ꝙ multa que videri bona volunt. aīalibus q̄ꝫ hoībus
pleniora ꝯtingunt. illa cibo auidius vtunt̄. venere nō eque fatigant̄. viriū illis maior eſt
poteſtas. Sequit̄ vt multa feliciora ſint hoīe. Conſidera itaqꝫ an id bonū vocandum
ſit quo deus ab hoīe vincit̄. Summū ergo bonū in aīo ꝯtineamus. Nō eſt ſūma feli-
citatis noſtre in carne ponēda. bona illa vera ſunt que ratio dat ſolida. ac ſempiterna.
q̄ cadere non pn̄t nec decreſcere quidē aut minui. Cetera opinione bona ſtꝫ. et nomen
quidē habent cū veris ꝯmune. ꝓprietas aūt in illis boni nō eſt. Itaqꝫ cōmoda vocent̄.
inter ſubiecta et humilia numerent̄ ꝓpter q̄ nemo ſe attollere debeat. Quid ei ſtulcius
eſt q̄ꝫ aliquē eo ſibi placere qđ ipſe nō fecit. oīa iſta nob̄ accedāt nō hereāt. vtamur illis
nō gloriemur. et vtamur ꝑce tāq̄ꝫ depoſitis apud nos et abituris. Quiſq̄s illa ſine rōne
poſſedit nō diu tenuit. ipa em̄ felicitas niſi tēperetur premit. Fugaciſſimis bonis ſi cre
didit cito deſeritur. paucis deponere felicitatem molliter licuit. Nullus ꝯtra fortunā in
expugnabilis murus eſt. intus inſtruamur. Si ꝑs illa tuta eſt pulſari hō pōt capi nō
pōt. Placeat hoī quicq̄d deo placuit. Ama rōem. huius te amor ꝯtra duriſſima arma
bit. Quāto forcior rō eſt. quāto cōſtantior tāto vehementius ꝑ metus ipſos et pericula
exibit. Non affligitur ſapiens liberoꝝ amiſſione. nō amicorum. eodem em̄ animo fert
illoꝝ mortē quo ſuā expectat. nō magꝫ hāc timet. quā illā dolet. Virtus em̄ cōueniētia

cõſtat.oĩa oꝑa ipſius cũ ipſa cõcordãt et ꝯgruunt. Hec ꝯcordia perit ſi animus(quẽ ex
celſum eſſe oportuit)luctu aut deſiderio ſubmittitur. In honeſta eſt oĩs trepidatio et
ſolicitudo et in vllo actu pigricia. Honeſtũ em̃ ſecurũ et expeditũ eſt.interritũ eſt.in ꝓ
cinctu ſtat.nã que oĩa facienda erũt audacter facit et prompte. Quid ãt demẽcius acu
cerſere ſibi miſerias et admouere ? vis ſcire futuro neminẽ debere torq̃ri. Et q̃ ꝑteri
rũt.et q̃ futura ſtꝫ abſtꝫ. neutra ſentiamus. Nõ eſt ãt niſi ex eo qđ ſencias dolor. Uale)

Semper debemus diſcere etiam ſenes

et ꝙ nihil eſt bonum preter honeſtum Epiſtola ſeptuageſima ſeptima.

Inimicicias mihi denũcias.ſi quicꝙ ex his q̃ quotidie facio ignorauerꝫ
video ꝙ ſimpliciter tecũ viuã. Quid ſtulcius eſt ꝙ q2 diu non didiceris.
non diſcere. Tam diu diſcendũ eſt ꝙ diu neſcias(ſi ꝓuerbio credimus)
ꝙ diu viuas.nec vlli rei hoc magis conuenit quã huic. Queris quid doceam Etiam
ſeni eẽ diſcendũ. Nulli ſapere caſu obtigit. Pecunia veniet.vltro honor affertur.grã et
dignitas fortaſſe ingerentur tibi. Uirtus in te non incidet.ne leui oꝑa aut ꝑuo labore
cognoſcitur ſꝫ eſt tanti laborare oĩa bona ſemel occupatio. Unũ eſt bonũ qđ honeſtũ.
In illis nihil inuenies veri.nihil certi.quecũꝙ fame placẽt. Quare hoc vnũ ſit bonum
qđ honeſtum dicã. Quoniã parum me executũ priore epiſtola iudicas. Omnia bono
ſuo conſtant.vitem fertilitas cõmendat.et ſapor vinum.velocitas ceruũ.in cane ſagaci
tas prima eſt ſi inueſtigare debet feras.curſus ſi ꝯſequi.audacia ſi mordere ⁊ inuadere.
Id in quoꝙ optimũ eſſe debet cui naſcitur quo cenſetur. In hoĩe optimum quid eſt.
Ratio hac ante cedit aĩalia.deos ſequit̃. Rõ ergo ꝑfecta ꝓprium hominis bonũ eſt.
cetera illi cum animalibus ſatis cõia ſunt. Ualet et leones.formoſus eſt.et pauones.
velox eſt.et equi. Nõ dico in his oĩbus vincitur. Non quero q̃d in ſe maximũ habeat.
ſed quid ſuũ.corpus habet.et arbores.habet impetum et motũ voluntarium.et beſtie
et vermes.habet vocem.ſed quãto clariorẽ canes.acuciorẽ aquile.grauiorẽ thauri.dul
ciorẽ nobilioreꝙ Luſcinie. Quid in hoĩe ꝓpriũ. Ratio. Hec recta et ꝯſumata felicitatẽ
hoĩs impleuit. Ergo ſi oĩs res cũ bonũ ſuũ ꝑfecit laudabil' ẽ.et ad finẽ ſue nature ꝑuenit
hoĩ.aũt ſuũ bonũ rõ eſt.ſi hãc ꝑfecit laudabilis ẽ.et finẽ ſue nature tetigit.hec rõ ꝑfecta

virtus vocatur.eadēqꝫ honeſtū eſt. Id itaqꝫ vnū bonū eſt in hoīe qꝺ vnū hoīs eſt.qꝺ qui habet etiā ſi aliȷs deſtituatur laudandus eſt.qꝺ qui nō habet in omniū alioꝝ copia dānatur ac reȷcitur. Que cōdicio rerū.eadē ⁊ hoīm. Nauis bona dicit̄ nō que p̄cioſis coloribus picta ē.neqꝫ opibus regȷs preſſa eſt.ſed ſtabilis ⁊ firma.et inſuncturis aquā excludētibus ſpiſſa. Gladium bonum dices non cui deauratus eſt baltheus.ſed cui et ad ſecandū ſubtilis acies eſt.et mucro munimentū omne rupturus. Regula non q̄ formoſa ſed q̄ recta ſit queritur. Eo quodqꝫ laudatur cui comparatur qꝺ illi ꝓpriū eſt. Ergo in hoīe nihil ad rem ptinet quantū aret.quantū fenoret.a q̄ multis ſalutetur.q̄ p̄cioſus incūbat lecto q̄ pplucido poculo bibat.ſed q̄ bonus ſit. Bonus aūt eſt.ſi ratio explicita eſt et recta et ad nature ſue voluntatē accōmodata.hec vocatur virtus.hoc eſt honeſtū et vnicū hoīs bonū. Nā cū ſola ratio pficiat hoīem ſola ratio pfecta beatū facit.dicimus tñ et illa bona eſſe que a virtute pfecta contractaqꝫ ſtꝫ id eſt oīa eius opa. ſed ideo ipſa vnū bonū eſt qꝛ nullū ſine illa eſt. Si omne bonū in aīo eſt.quicq̄d illū confirmat.extollit amplificat bonū eſt. Validiorē autē animū et excelſiorē facit virtus. nā cetera q̄ cupiditates noſtras irritāt.aīm deprimūt et labefaciūt cū vidētur attollere inflant ac multa vanitate deludunt. Ergo vnū id bonū eſt quo melior animus efficit̄. Vir ergo bonus qꝺ honeſte ſe facturū putauerit faciet.etiā ſine pecunia ſi laborioſum erit etiā ſi dānoſum.etiā ſi piculoſum erit. Rurſus qꝺ turpe erit.nō faciet.etiā ſi pecuniā fert.etiā ſi voluptatē.etiam ſi potentiā. Ab honeſto nulla re deterrebit̄ ad turpia nulla inuitabitur. Nullū ergo bonū aliud dicet q̄ honeſtū.nec aliud malū q̄ turpe. Itaqꝫ quicq̄d ei accidit equo aīo ſuſtinebit.ſciet ei hoc accidiſſe lege diuina .qua vniuerſa procedunt. Dicemus demum feliciorem vitam hoīm q̄ deoꝝ.ſi ea bona ſtꝫ quoꝝ nullus deoꝝ vſus eſt.tanq̄ pecunia ⁊ honores. Adȷce nūc ꝙ vtiqꝫ felicior animabus ſtatus reſtat corporibus ſolutꝫ.q̄ eſt dū verſant̄ in corpe. Atqꝫ ſi iſta bona ſtꝫ quibus p corpa vtimur.emiſſis erit peius.qꝺ ꝯtra fidem eſt. Illud quoqꝫ dixerā ſi bona ſtꝫ iſta et muta aīalia beatam vitā actura.qꝺ fieri nullo modo poteſt. Omnia ꝓ honeſto pacienda ſtꝫ qꝺ non erat faciendū ſi eſſet vllū aliud bonum q̄ honeſtum.anq̄ aūt vera tibi opinio talis videbit̄.niſi aīm eleues et te ip̄e interroges.ſi res exegerit vt pro patria moriaris ⁊

ſalutē oīm ciuiū tua morte redimes. an porrecturus ſis ceruicē. nō tm̄ pacienter ſꝫ etiā libēter. Nemo ex iſtis quos purpuratos vides felix ē. nemo iſtoꝝ quos diuicie hono reſqꝫ in altiori faſtigio ponūt magnus eſt. Quare ergo magnus videt̄ cū baſi illū ſua metiris. hoc laboramus errore ꝙ neminē eſtimamus eo quo eſt. ſꝫ adijcimus illi et ea q̄bus adornatus ē. Atqui cū voles verā eſtimationē hoīs inire. et ſcire qualis ſit nudū inſpice. ponat patrimoniū. ponat honores et alia fortune mēdacia. corpus ipm̄ exuat. aīm intuere q̄lis quātuſqꝫ ſit. alieno an ſuo magnus. Si erectis oculis gladios micā tes videt. et ſi ſcit ſua nihil intereſſe. vtꝝ aīa ꝑ os an ꝑ iugulū exeat. btm̄ voca. Sapiēs aſueſcit futuris malis. et q̄ alij diu patiēdo leuia faciūt. hic leuia facit diu cogitādo. ſcit eīm ſibi omnia reſtare. quicquid factum eſt dicit ſciebam. Uale)

De timore mortis alias de oblectatiōe

Epiſtola ſeptuageſima octaua.

SUbito nobis hodie alexandrine naues apparuere. In hoc omnium diſ curſu ꝓperātiū ad littus. magnā ex pigritia mea ſenſi voluptatē ꝙ epiſto las meoꝝ accepturus nō ꝓperaui ſcire quis illic eſſet reꝝ meaꝝ ſtatus. q̄d afferrēt. H etiā ſi ſenex nō eſſem fuerat ſenciendū. Nūc vo multo magis quātulūcūqꝫ haberē tū plus mihi iā ſupeſſet viatici q̄ꝫ vie. Uita nō impfecta. ſi honeſta ē. Ubicūqꝫ deſines ſi bñ deſines tota ē. nō res ē magna viuere. oēs ſerui viuūt. oīa aīalia. Magnū eſt honeſte mori. prudenter. fortiter. Mori velle nō tantū prudēs aut fortis aut miſer et faſtidioſus pt. Sepe debemus mori nec volumus. Nemo tā imperitus. vt neſciat qñqꝫ moriendū tam cū ꝓpe acceſſerit. tergiuerſat̄. tremit. plorat. Nōne tibi videt̄ ſtultiſſi mus oīm qui fleuit. ꝙ ante mille annos nō vixerat. Eqꝫ ſtultus eſt qui flet ꝙ poſt mille annos nō viuet. Quid fles eo ibis quo oīa eunt. q̄d tibi noui eſt. ad hāc legē natus es. hoc patri tuo accidit. hoc matri. hoc maioribus. hoc oībus ante te. hoc oībus poſt te. Series inuicta et nulla mutabilis ope alligat ac trahit cūcta. quātus te ꝓp̄ls morituro rum ſequet̄. quātus comitabitur. Tu nō putabis te aliqñ ad id ꝑuentuꝝ ad qđ ibas. Nullū ſine exitu iter eſt. Uita ſi moriēdi virtus abeſt ſeruitus eſt. Quid porro iſta vita niſi mors. Sed ego (inquis) viuere volo qui multa honeſtus facio. inuitus relinquo

officia vite.quibus fideliter et induſtria fungoꝛ.q̇d tu. neſcis vnū eſſe ex vite officijs et moꝛi.nullū officiū relinq̇s.nō em̄ certus numerus quem debeas explere finitur.nulla vita nō bꝛeuis eſt.Quo mō fabula ſic et vita.nō ꝗ̄ diu ſed ꝗ̄ bene acta ſit refert.Nihil ad rē ꝑtinet quo loco deſinas.quocūqꝫ voles deſine.tm̄ bonā clauſulā impone.Uale)

De conſolatione circa moꝛbū Epiſtola ſeptuageſima nona.

Vexari te ſcribis crebꝛis febꝛiculis.eo moleſtius mihi eſt qꝛ expertus ſum hoc genus valitudinis.qđ inter inicia cōtempſi. In remediū aūt cedūt honeſta ſolacia.et q̇cq̇d animū erexit etiā coꝛꝑi ꝓdeſt.Studia mihi nrā ſalute fuerūt.Phie acceptū fero ꝙ ſurrexi ꝙ cōualui.illi vitā debeo ⁊ nihil illi minus debeo.Multū etiā mihi cōtulerūt amici ad bonā valitudinē.quoꝝ adhoꝛtationibꝰ.vigilijs ſermonibus alleuabar. Nihil eqꝫ lucilli viroꝝ optime egꝝ reficit atqꝫ adiuuat ꝗ̄ amicoꝝ affectus.Medicus tibi quantū ambules quantū exercearis monſtrabit.q̇bus cibis vtaris.vinū q̄n viriū cauſa aduoces.q̄n intermittes ne irritet ac exaſperet tuſſim. Ego id tibi ꝑcipio qđ nō tm̄ huius moꝛbi ſꝫ tocius vite remediū eſt.ꝯtemni moꝛtē. Nihil triſte ē cū huius metū effugimus.Tria hec in oī moꝛbo grauia ſūt metus moꝛtis . doloꝛ coꝛꝑis .intermiſſio voluptatū.De moꝛte ſatis dictū eſt.non em̄ moꝛieris qꝛ egrotas ſed qꝛ viuis.Iſta te res et ſanatū manet.Cū conualueris non moꝛtē ſed valitudinē effugies.Nemo etiam poteſt valde dolereet diu.Sic nos amitiſſima noſtri natura diſpoſuit.vt doloꝛē.aut tolerabilē faceret.aut bꝛeuē.Maximi doloꝛes conſiſtūt in macerrimis coꝛꝑis ꝑtibus. Nerui articuliqꝫ ⁊ quicq̇d aliud exile ē acerrime ſeuit cū in arto vicia ꝯcepit.ſꝫ cito hee ꝑtes obſtupeſcūt.et ipſo doloꝛe ſenſū doloꝛꝫ amittūt.Sic podagra et chiragra et oīs vertebꝛarū doloꝛ et neruoꝝ interquieſcit.cum illa que toꝛquebat hebetabit.oīm iſtoꝝ pꝛima verminatio vexat.Impetus moꝛa extinguitur.et finis dolendi eſt obtoꝛpuiſſe. dentiū.oculoꝝ.auriū doloꝛ ob hoc ipſum acutiſſimus eſt ꝙ inter anguſta coꝛꝑis naſcit̄ Illud aūt eſt quod imperiti in vexatione coꝛpoꝛis male habent. non aſueuerūt animo eſſe cōtenti.multū fuit illis cū coꝛpoꝛe ſuo.Ideo vir magnus et pꝛudens animū deducit a coꝛꝑe et multū cū melioꝛe ac diuina ꝑte verſatur.cū hac querela ac fragili quātum

neceſſe eſt. Tolerabilis eſt morbi pacientia ſi cõtempſeris illud quod extremū minatꝛ. Noli mala tua facere tibi ipſi grauiora. et te querelis onerare. Leuis eſt dolor ſi nihil illi opinio adiecerit. Quod acerbū fuit retuliſſe iocundū eſt. Naturale eſt mali ſui fine gaudere. Circūcidentia ergo duo ſūt futuri timor et veteris incōmodi memoria. hoc ad me iam non ꝑtinet. illud nondū. Athlete quantū plagarū ferunt glorie cupiditate. immo ꝛ exercitatio ipa tormentū eſt. Nos ǵ euincamus oia quoꝝ premiū non corona nec palma eſt ſꝫ virtus et firmitas animi. et pax in celū parta ſi ſemel in aliquo certamie debellata fortuna eſt. Illud quoqꝫ ꝓderit ad alias cogitationes aduertere animū et a dolore diſcedere. Cogita igiꝛ q̄d honeſte. q̄d fortiꝛ feceris. bonas ꝑtes tecū ipſe tracta. memoriā in ea q̄ maxie miratus es ſparge. tūc tibi fortiſſim⁹ q̄ſqꝫ ꝛ victor dolorꝫ occurrat. ille q̄ cū ceruicē ſecandā preberet legere librū ꝑſeuerauerit. ille qui nō deſijt ridere cū ob hoc ipſum irati tortores oia inſtrumenta crudelitatis experirenꝛ. Nō vinceꝛ dolor ratione q̄ victus eſt riſu. Sed nihil (inq̄s) agere ſinit morbus qui me oibus abduxit officijs. Corpus tuū valitudo tenet. et non aim. Itaqꝫ curſoris moraꝛ pedes. ſutoris aut fabri manus impediet. ſꝫ animus tibi eſſe in vſu ſolet. ſuadebis. docebis. audies. queres. recordaberis. Quid porro. nihil agere te credis ſi temperās eger ſis. oſtendēs morbū poſſe ſugari vel ſuſtineri. eſt (mihi crede) virtuti etiā in lectulo locus. habes q̄d agas bene luctare cū morbo. preterea duo ſūt genera voluptatum. Alterum corꝑalis morbus inhibet nō tū tollit. immo ſi verꝫ eſtimas incitat magis. iuuat bibere ſicientē gracior eſt eſurienti cibus. Quicq̄d ex abſtinētia cōtingit auidius excipiꝛ. Illas vero animi voluptates que maiores certioreſqꝫ ſūt nemo medicus egro negat. Tūm mortē deſinamus horrere. deſinemus āt ſi finē bonoꝝ ac maloꝝ cognouerimus. Ita demū nec vita tedio erit. nec mors timori. Nunq̄ꝫ in faſtidiū veritas veniet. falſa ſaciabunꝛ. His āt neceſſe eſt videri oim vitam breuē qui illā voluptatibus vanis et ideo infinitis menciuntur. His te cogitationibus recrea. interim epiſtolis noſtris vacando veniet tempus. q̄d nos iterum iungat ac miſceat. quantūlibet illud ſit longum faciat ſcientia vtēdi. Nā vt ait Poſſidonius vnus dies eruditoꝝ plus patꝫ q̄ imperitoꝝ lōgiſſima etas. Interim hoc tene aduerſis non ſuccūbere. letis non credere. oēm fortune leticiā

habere in oculis. tanq̄ꝫ quicquid poteſt facere factura ſit. quicquid expectatum eſt diu.
leuius accidit. Uale)

Non deficiet gloria virtuoſo Epiſtola octuageſima.

Expecto epiſtolas tuas q̄bus mihi indices circuitus Sicilie tocius. tu āt
ſolennē hunc oībus poetis locū attingas. quē quo minus Ouidius trac
taret nihil obſtitit. niſi ꝙ iā Uirgilius impleuerat. oībus em̄ feliciter hic locus ſe dedit.
creſcit indies; et inuēturis inuenta nō obſtāt. Inter cetera hoc boni hꝫ ſapientia. nō p̄t
vinci. nemo ab altero p̄t vinci. niſi dum aſcendit. Extollere ſe q̄ iuſtam magnitudinem
īpleuere nō pn̄t. Quicūqꝫ fuerint ſapientes pares erūt et equales. habebit vnuſquiſqꝫ
ꝓprias dotes. Alius erit affabilior. alius expedicior. alius prompcior in loquēdo. Ali
us facūdior. Id de quo agit̄ qđ beatū facit eq̄le ē in oībus. Uirtutē nō flāma nō ruina
inferius adducet. hec vna maieſtas deprimi neſcit. nec proferri vltra nec referri poteſt.
Sic huius vt celeſtiū ſtatuta magnitudo eſt. Nec tn̄ bonitas eſt peſſimis eſſe meliorē.
Quis oculis glorieť q̄ ſuſpicieť diē cui ſol ꝑ caliginē ſplendet. licet ꝯtentus interim ſic
effugiſſe tenebras ad huc nō fruit̄ bono lucis. Tūc animus noſter habebit ꝙ gratuleť
ſibi. cum emiſſus his tenebris in q̄bus volutat̄. non tenui viſu clara proſpexerit. ſed
diē totum admiſerit et redditus celo ſuo fuerit. Surſum illum vocāt inicia ſua. erit āt
illic etiā anteq̄ꝫ hac cuſtodia exoluat̄. cū vicia deſierit. puruſqꝫ ac leuis in cogitationes
diuinas emicuerit. Hoc nos agere Lucilli chariſſime. in hoc ire īpetu toto licet pauci
ſciant. licet nemo iuuat. Gloria vmbra virtutis eſt etiam inuita cōmutabitur. Sed
quēadmodū vmbra aliq̄n antecedit aliq̄n ſequit̄. ita gloria. Q̄m̄ diu fuit Democritus
vix recepit Socratē fama. Q̄m̄ diu Cathonē ciuitas ignorauit reſpuit nec intellexit
niſi cū ꝑdidit. Rutilij innocencia ac virtus lateret. niſi accepiſſet iniuriam. Uides Epi
curum quem non tm̄ eruditi ſed imperitorum turba miratur. hic ignotus athenis fuit
circa quas delituerat. Multis itaqꝫ iam annis Metrodero ſuo ſupſtes ſcripſit. nihil
ſibi et Metrodero nocuiſſe. ꝙ ipſos illa nobilis grecia non ſolum ignotos habuiſſet
ſed pene inauditos. Nōne ergo poſteaq̄ꝫ eſſe deſierat inuentus eſt. Nulla virtus latet

et latuiſſe non ipſius eſt damnū. veniet qui cōditam et ſeculi nr̄i malignitate cōpreſſam dies publicet. Paucis natus eſt qui populū etatꝫ ſue cogitat. multa annoꝝ milia. multa populoꝝ ſupuenient. ad illa reſpice. etiā ſi oībus tecum viuentibus ſilenciū liuor indixerit. Venient qui ſine offenſa ſine grā iudicent. Si quod eſt precium virtutis ex fama nec hoc interit. Nulli non virtus et viuo et mortuo retulit gratiā. ſi mō illam bona ſecutus eſt fide. ſi ſe nō exornauit et pinxit. ſed idem fuit. Nihil ſimulatio ꝓficit. veritas in oēm ptem ſui eadem eſt. Que decipiūt nihil hn̄t ſolidi. tenue eſt mendacium perlucet ſi diligenter inſpexeris. Vale)

De ſpectaculis. Epiſtola octuageſima prima.

Hodierno die non tm̄ meo bn̄ficio mihi vaco ſꝫ ſpectaculi. Cogito mecū q̄ multi corpora exercent. ingenia q̄ pauci. quantus ad ſpectaculū non fidele et luxurioſum fiat cōcurſus. quāta ſit circa artes bonas ſolitudo. q̄m imbecilli aīo ſint quoꝝ lacertos humeroſq̄ miramur. Corpus multis eget rebus vt valeat. animus ex ſe creſcit. ſe ipſe alit. ſe exercet Illi cibo multo. multa potione opus eſt. tibi contingit virtus ſine impenſa. quicq̄d te facere bonū poteſt. tecū eſt. Quid tibi opus eſt vt ſis bonus. velle. Quid āt melius p̄t velle q̄ eripere te huic ſeruituti que oēs premit. Libera te primū metu mortis. illa primū nobis iugum imponit. deinde metū pauptatis. Si vis ſcire q͛ nihil in illa mali ſit. ꝯpa inter ſe pauperū et diuitum vultus. Sepius paup et fidelius ridet. Nulla ſolicitudo in alto eſt. etiā ſi qua incidit cura velut nubes leuis trāſit. Hoꝝ q̄ felices vocant̄ hilaritas ficta ē. aut ḡuis ⁊ ſupata triſticia. Sepius hoc exemplo mihi vtendū eſt. nec eīm vllo efficacius exprimit̄ humane vite munus. oīm iſtoꝝ pſonata felicitas eſt. ꝯtemnes illos ſi deſpoliaueris. Equū empturus ſolui iubes. ſtratum detrahis. veſtimenta venalibus. ne qua vicia corporis lateāt hominē inuolutum eſtimes. Mangones quicquid eſt qd̄ diſpliceat aliquo lenocinio abſcondunt. Itaq̄ ementibus ornamenta ipſa ſuſpecta ſīt. Siue crus alligatum ſiue brachium aſpiceres. nudari iuberes et ipſum corpus tibi oſtendi. Si perpendere te

voles.ſepone pecuniam.domum.dignitatem.intus te ipm conſidera.non qualis ſis alijs credas.Vale)

De ingratitudine. Epiſtola octuageſima ſecunda.

Quereris te incidiſſe in hominē ingratū.ſi hoc nūc primū age aut fortune aut diligentie tue gratias. Sed nihil facere hoc loco diligentia poteſt. niſi te malignū. Nā ſi hoc periculū vitare volueris nō dabis beneficia. Ita ne apud alium pereant.apud te peribunt.non reſpondeant pocius ꝙ non dentur et poſt malam ſegetē ſerendū eſt. Sepe quicq̇d perierat aſſidua infelicis ſoli ſterilitate vnius anni reſtituit vbertas. Eſt tanti vt gratū inuenias experiri et ingratos. Nemo habet tam certā in beneficijs manum vt non ſepe fallatur.aberrent vt aliqñ hereant. Poſt naufragium maria tentantur. Feneratorē non fugat a foro coactor. Cito inerti ocio vita torpebit ſi relinquendū eſt quicq̇d offendit. Te ꝓ benigniorē hec res faciet. Nam cuius rei euentus incertus eſt.id vt aliqñ procedat ſepe tentandum eſt. Sed de iſto ſatis.multa in his libris locuti ſumus qui de beneficijs inſcribuntur.illud magis querendum videtur.an illud quod profuit nobis ſi poſtea nocuit paria fecerit et nos debito ſoluerit. Adijce ſi vis et illud multo plus poſtea nocuit ꝙ ante profuerat. Querendum eſt ꝙ libenter profuerit ꝙ inuitus nocuerit. qm̄ animo beneficia et iniurie conſtant. Nolui beneficium dare. Victus ſum aut verecundia.aut inſtantis ꝑtinatia. aut ſpe. Eo animo quicꝙ debetur quo datur.nec quantum ſit ſed a quali profectum voluntate ꝑpenditur. Vir bonus vtroſꝗ oculos ſic ponit vt ſe ipſe circūſcribat beneficio adijcit.iniurie demit.alter ille remiſſior iudex(quem eſſe me malo)iniurie obluiſci debebit. officij meminiſſe. Hoc certe iuſticie conuenit.ſuam cuiꝗ reddere beneficio gratiam.iniurie talionem aut certe malam gratiam. Verum erit illud cum alius iniuriam fecerit.alius beneficium dederit. nam ſi idem eſt beneficio vis iniurie extinguitur. Poſt beneficia ledenti plus ꝙ venia debetur. Non pono vtriꝗ par precium. pluris exiſtimo beneficium ꝙ iniuriam. Non omnes grati ſciunt beneficium debere. Po

teſt etiam imprudens ac rudis et vnus de turba. vtiq dum ꝓpe ſibi eſt. reddere benefi
cium et penſare ab accepto. ignorat autem quantum pro re debeat. Uni ſapienti no-
tum eſt quanti queq res taxanda ſit. Sapiens em̄ omnia examinabit. ſecum quan
tum acceperit. a quo. quando. vbi. queadmodum. Itaq quenq negamus ſcire grati
am referre niſi ſapientem. nō magis q̄ bn̄ficium dare quiſq̄ ſcit niſi ſapiens. hic ſcȝ qui
magis dato gaudet q̄ alius accepto. An tibi videt̃ fidē habere q̄ referre gratiā neſcit.
plurimū aūt momenti pſona ſolet afferre in rebus eiuſmodi. Dediſti mihi beneficiū in
ſeruo. iniuriā feciſti in patre. ſeruaſti mihi filiū. ſed abſtuliſti patrē. Alia deinceps per
que ꝓcedit oīs ꝯſolatio ꝓſequet̃ et ſi puſillū erit qđ interſit. diſſimulabit etiā ſi multum
fuerit. ſȝ ſi id donari ſalua pietate hac fide poterit. remittet id eſt ſi ad ipm̄ tota ꝑtinebit
iniuria. Sūma rei hec eſt facilis erit in cōmutādo. Paciet̃ plus imputare ſibi inuitus.
beneficiū ꝑ cōpenſationē iniurie ſoluet. Errat ſi q̄s accipit beneficiū libēcius q̄ reddit.
Quanto hilarior eſt qui ſoluit q̄ qui mutuat tanto debet lecior eſſe qui ſe maximo ere
alieno accepti beneficij exonerat q̄ qui maxime obligat̃. Beneficia creſcūt mora. tātoq
plus ſoluendū eſt quāto tardius. Ingratus ē qui beneficiū reddit ſine vſura. Omnia
facienda ſtȝ vt q̄ gratiſſimi ſimus. noſtrum em̄ hoc bonū eſt. Non nemo cum alteri ꝓ
deſt ſibi profuit. Bonum exemplum circuitu ad facientem reuertit̃. ſicut mala exempla
recidunt in auctores. Gratus ſum non vt alius mihi libencius preſtet priori irritatus
exemplo. ſed vt rem iucundiſſimam ac pulcerrimā faciā. Gratus ſum non quia expe
dit ſȝ quia iuuat. Nā ſi malicia miſeros facit virtus beatos. Gratum autem eē virtus
eſt. Rē vſitatam reddidiſti. ineſtimabilem conſecutus es conſcientiam grati que niſi
in animum diuinum fortunatumq nō peruenit. Ingratum autem ſumma infelicitas
vrget. Nemo ſibi gratus eſt. miſer erit. Nō differo illum. ſtatim miſer eſt. Itaq ingrati
eſſe vitemus non aliena cauſa ſed noſtra. Minimū ex nequitia leuiſſimumq alios
redundat. quod peſſimū ex illa eſt et (vt ita dicam) ſpiſſiſſimū domi remanet et premit
habentē. Queadmodū Attalus nr̄ dicere ſolebat. malicia ꝑtem maximā veneni ſui
bibit. illud autē venenū qđ ſerpentes in alienam ꝑniciē ꝓferunt ſine ſua ꝯtinent. nō eſt

huic ſimuie hoc habentibus peſſimum eſt. Torquet ingratus ſe et macerat odit que accepit. q̃ redditurus ēēt extenuat. iniurias vero dilatat et auget. Quid āt eo miſerius cui bñficia excidūt. herent iniurie. at cōtra ſapientia exornat oē bñficiū. Malis vna voluptas ē et hec breuis dū accipiūt bñficia. ex q̃bus ſapiēti longū gaudiū manet ac ꝑenne. Non eñ illud accipere ſꝫ accepiſſe delectat qd immortale eſt et aſſiduū. Nemo aūt gratus eſſe poteſt niſi ꝯtempſerit iſta ꝓpter que vulgus inſanit. Si referre vis gratiā. et in exiliū eundū eſt. et effundendus ſanguis. et ſuſcipienda egeſtas. Non paruo ſibi ꝯſtat homo gratus. Nihil charius eſtimamus q̃ bñficiū qd diu petimus. nihil vilius cū accepimus. Queris q̃d ſit qd obliuionē nobis acceptoꝝ facit. Cupiditas accipiendoꝝ. Cogitamus non quid impetratū. ſed quid impetrandū ſit. Abſtrahunt a recto diuicie. honores. potentia. et cetera que opinione noſtra chara ſtꝫ. precio ſuo vilia. Nō quia concupiſcēda ſtꝫ laudant᷑. ſed ꝯcupiſcuntur quia laudanda ſtꝫ. Sed quēadmodū illa credimus ſic et hoc fide illa credamus nihil eſſe grato animo honeſtius. omnes hoc vrbes. omnes etiam ex barbaricis regionibus gentes conclamabunt. Uale)

De fortitudine maxima et conſtantia cōtra mortem. Epiſtola octuageſima tertia.

PEſij de te iam eſſe ſolicitus. Quem inquis deorum ſponſorem accepiſti. Eum ſcilicet qui neminem fallit. animi recti ac boni amatorem. In tuto pars tui melior ē. poteſt fortuna tibi iniuriam facere. Quod ad rem magis pertinet. non timeo ne tu facias tibi idem. Qua ire cepiſti vade. et in iſto te vite habitu ꝯpone placide non molliter. Malo mihi eſſe male q̃ mollit᷑. Ociū ſine litteris mors eſt et hominis viui ſepultura. Phia circundāda eſt inexpugnabilis murus que in fortuna multis machinis laceſſitum non tranſit. Inſuperabili loco ſtat animus qui externa deſeruit et arce ſua vendicat. infra illum omne telum cadit. Non habet (vt putamus) fortuna longas manus. Neminem occupat niſi herentem ſibi. Itaq̃ quantū poſſumus ab illa reſiliamus. qd ſola p̄ſtabit ſui natureq̃ ꝯdicio. Sciat quo iturus ſit. Unde ortus. qd illi bonū. qd malū ſit. q̃d petat. q̃d deuitet. que ſit ratio

illa que a ꝓpetenda aut fugienda diſcernat. Firmū aīm faciet aſſidua meditatio. ſi non verba exercueris ſed animum. ſi contra mortem te preparaueris. Zenon noſter hac collectione vtit̄ nullū malū glorioſum eſt. Mors aūt glorioſa eſt. Mors ergo non eſt malū. Idem inq̄t. nihil indifferens glorioſum eſt. Mors aūt glorioſa eſt. Ergo mors nō eſt indifferēs. Mors aūt nō eſt glorioſa ſed fortiter mori glorioſum ē. Laudat̄ eñ paup̄ voluntarius non pauptas. ſed que ipſa nō ſubmittit. nec incuruat. laudatur non exiliū. ſed qui hoc non doluit q̄uis iniſſet. laudat̄ non dolor. ſed ille quē nihil coegit dolor. Nemo mortē laudat. ſʒ eū cuius mors ante abſtulit aīm q̄ ꝯturbauit. Oīa iſta non ſꝫ honeſta nec glorioſa. ſed quicquid ex illis virtus adijt tractauitqꝫ honeſtū ac glorioſū facit. Adijce nūc ꝙ nihil fit honeſte niſi cui totus anim⁹ incubuit atqꝫ affuit. cui nulla p̄te ſui repugnauit. virtus eñ ꝯcordi aīo decreta pagit nō timet qđ facit. Que mortaliū circūſcripſiones veſtre forciorē facere pūt. frangūt aīm qui minus nūq̄ cōtra hendus eſt et inmunita ac ſpecioſa cogendus q̄ cū aliq̄d grand' exponit. non tricentis ſed omnibus mortalbus mortis timor detrahi debet. Quomodo illos doces malum nō eſſe. Quomō opiniones tocius eui euinces. Quod auxilium inuenies. Quid dices imbecillitati humane. Quid dices ꝙ inflammati in media p̄icula irruāt. Verba mihi capcioſa cōponis et interrogaciunculas nectis. magnis telis magna portēta feriunt̄. Acuta ſꝫ iſta. Nihil ē acucius ariſta. Quedā inutilia et inefficacia ipa ſubtilitas reddit pro veritate ergo ſimplicius agendum eſt. contra metum forcius. Uale)

Tanquā in cōſpectu dei viuendum eſt ꝯſumendo diē vtiliter et p̄cipue cauenda eſt ebrietas. Epiſtola octuageſima quarta.

Singulos dies tibi meos et quidem totos indicari iubes. Bene de me iudicas ſi nihil in illis eſſe putas qđ abſcondā. Sic certe viuēdū eſt tanq̄ in cōſpectu viuamus. ſic cogitandū tanq̄ aliquis in pectus intimū proſpicere poſſit. et poteſt. Quid eñ prodeſt ab homine aliquid eſſe ſecretum Nihil deo clauſū eſt. inteteſt animis nr̄is et cogitationibus medijs interuenit. faciā ergo qđ iubes. et q̄d agam et quo ordine libenter tibi ſcribam. Obſeruabo me protinus. et (quod eſt vtiliſſimum) diem meum recognoſcam. Hoc nos peſſimos facit ꝙ nemo

vitam ſuam reſpicit. Quid facturi ſimus cogitamus et id raro. quid fecerimus non
cogitamus. Atqui conſilium futuri ex preterito venit. Hodiernus dies ſolidus eſt:
totus inter ſtratū lectionēq; diuiſus eſt. minimū exercitationi corꝑis dat. nō multum
mihi ad balneū ſuꝑ eſt. Panis ſictus. et ſine menſa prandiū. poſt qđ non ſt; lauande
manus. dormio minimū. Conſuetudinē meā noſti. breuiſſimo ſomno vtor. ſatis eſt
mihi vigilare deſijſſe. aliqñ dormiſſe me ſcio. aliqñ ſuſpiro. Ecce circenſium obſtrepit
clamor ſubita aliq̃ et immenſa voce feriunt aures mee nec cogitationes meas excuciūt.
fremitū pacienter fero. Vult nos ab ebrietate deterrere Zenon vir maximus. Audi
ergo queādmodū colligat bonū virū non futurū ebriū. Ebrio ſecretū ſermonē nemo
cōmittit. viro āt bono ꝯmittit. ergo vir bonus ebrius non erit. Similiter dormienti
nemo ſecretū ſermonē ꝯmittit. viro autem bono ꝯmittit. ergo vir bonus non dormit.
Inſtruēda eſt āt vita exemplis illuſtribus nec ſꝑ ꝯfugiamus ad vetera. Caſſius tota
vita aquā bibit. Non eſt animus in ſua poteſtate ebrietate deuictus. Queādmodum
muſto dolia rūpunt. et omne qđ in imo iacet in ſummā ꝑtem vis caloris eiectat. Sic
vino exeſtuāte quicq̇d in imo iacet abditū. effertur ⁊ ꝓdit in mediū. onerati mero quem
admodū non ꝯtinēt cibū ita ne ſecretū quidē. qđ ſuum alienumq; eſt pariter effundūt.
Quāto ſacius ē apte accuſare ebrietatē et vicia eius exponere. ꝑfecto et ſapienti ſatis ē
ſitim extinguere. Qm̄ multa ebrij faciunt q̇bus ſobrij erubeſcūt. Nihil aliud ebrietas ē
q̃ voluntaria inſania. Refert Alexandri macedonis exemplū qui Clitum chariſſimū
ſibi ac fideliſſimum inter epulas tranſfodit et intellecto facinore mori voluit. Certe
diruit omne vicium ebrietas ⁊ intendit et detegit. vbi poſſederit animum nimia vis vi
ni. quicquid mali latebat emergit. Non facit ebrietas vicia ſed ꝓtrahit. tunc libidino
ſus ne cubiculum quidem expectat. tunc impudicus morbum profitetur ac publicat.
tunc petulans non linguam non manum continet. Creſcit inſolenti ſuperbia. cru=
delitas ſeuo. malignitas liuido. omne vicium traxatur et prodit. Adijce illum igno=
rantem ſui. Dubia et parum explanata verba. incertos oculos. gradum errantem.
vertiginem capitis. tecta ipſa mobilia. ſtomachi tormenta cum efferueſcit merum ac
viſcera ipſa diſtendit. et que ebrietas fuit crudelitas facta eſt. Cogita quas clades.

edidit ebrietas .hec acerrimas gentes bellicoſaſq; hoſtibus tradidit Alexandrum(cuius mō feci mentionē)tot itinera.tot prelia.tot hyemes quas tranſierat.tot flumina ex ignoto cadētia.tot maria tutum demiſerunt.intꝑantia bibēdi ac fatalis Siphus cōdidit.Que gloria eſt capere multū cū ſupſtes tocius ꝯuiuij fueris.et nemo vini tam capax fuit.vincerꝫ a dolio.Fere vinolentiā crudelitas ſequit̃.Violat̃ em̄ exaſperaturq; ſanitas mentis.Queādmodum difficiles faciunt oculos diutini morbi et ad nimiam ſolis radij offenſionē.Ita ebrietates ꝯtinue efferāt animos vicia vino ꝯcepta etiā ſine illo valent.Vale)

Quid proficit ſtudiū et de modo colligendi. Epiſtola octuageſima quinta.

Itinera iſta(q̄ mihi ſegniciē excuciūt)et valitudini mee ꝓdeſſe iudico ⁊ ſtudijs: alit em̄ lectio ingeniū et ſtudio fatigatū.non ſine ſtudio tñ reficit.nec ſcribere tm̄.nec legere tm̄ debemus.Altera res cōtriſtabit.et vires exhauriret.altera ſoluet ac diluet.Inuicem hoc et illo cōmutandū eſt et alterū altero tꝑandū.Apes em̄ debemus imitari.que vagant̃ et flores ad mel faciendū idoneos carpūt.deinde q̄cquid attulere diſponūt ac ꝑ fauos digert̃.Et(vt Virgilius nr̃ ait)liquētia mella ſtipāt.et dulci diſtēdūt nectare cellas.has debemus imitari.et quecūq; ex diuerſa lectōe collegim⁹ ſeꝑare.Melius em̄ diſtincta ſeruant̃.deinde ad hibita ingenij noſtri aura et facultate in vnū ſaporē varia illa libamenta ꝯfundere.et vbi etiā ſi apparuerit vnde ſumptū ſit aliud tñ eſſe quā vñ ſumptū eſt appareat.Qđ in corꝑe noſtro videmus ſine vlla oꝑa noſtra facere naturā.Alimenta que accepimus q̄ diu ſua qualitate ꝑdurant in ſtomacho onera ſtꝫ.Atqui cum eo qđ erant mutata ſtꝫ tunc demū in vires et ſanguinē tranſeunt.Idē in his quibus alunt̃ ingenia preſtemus. vt quicunq; hauſimus non paciamur integra eſſe nec extranea ſint ſed concoquamus illa alioquin in memoriā ibunt nō in ingeniū.Hoc faciat animus noſter.omnia quibus adiutus eſt abſcondat .ipſum tm̄ oſtendat qđ effecit.Non vides q̄ multoꝝ vocibus chorus conſtet vnus tamen ex omnibus ſonus redditur aliqua illic acuta eſt.aliqua grauis.aliqua media.Talem animum eſſe noſtrum volo.multe in illo artes.multa pecepta ſunt.multarum etatum exempla.

ſed in vnum conſpirata. Sed quõ inq̃s hoc effici poterit. Aſſidua intentione. ſi nihil egerimus niſi ratione ceſſerimus ſuadenti. Uale)

De vita perfecta. Epiſtola octuageſima ſexta.

PEpercerã tibi et q̃cquid nodoſi adhuc ſuperat preteriergã. ꝯtentus quaſi guſtũ tibi dare eoꝝ que a noſtris dicunt̃ vt ꝓbetur virtus ad explendã beatã vitã ſola ſatꝫ efficax. Qui prudens ẽ tempãs eſt. q̃ tpãs ẽ ꝯſtans eſt. qui ꝯſtans imꝑturbatus ẽ. q̃ imꝑturbatus ẽ ſine triſticia ẽ. q̃ ſine triſticia eſt beatus eſt. ergo prudẽs beatus eſt. et prudẽtia ad beatã vitã ſatis eſt. Nõ diminutionẽ in bono viro intelligo ſꝫ euacuationẽ. Nulla debẽt eſſe ꝑua. nã ſi vlla ſitꝫ creſcẽt et interĩ impediẽt Quo modo oculos maior ſuffuſio excecat. minor turbat. Si das aliquos affectus ſapienti impar erit illis ratio et velut torrente quodã afferetur preſertim cũ illi non vnũ ſꝫ vniuerſum affectuũ cetum relinquis cum quo colluctetur. Sed omnis plus poteſt q̃uis mediocriũ turba q̃ꝫ poſſꝫ vnius magni violẽtia. Melius cũ illo agerer̃ qui vnicũ viciũ integrũ haberet. q̃ꝫ cũ eo qui leuiora quidẽ ſed oĩa. queadmodũ rationi nullum brutũ obtꝑat. ſic nõ ſequnt̃ affectus quãtulicũq̃ꝫ ſint. Tigres Leoneſq̃ꝫ nũq̃ꝫ feritatẽ ſuã exuũt. aliquãdo ſubmittũt. ſic nũq̃ꝫ bona fide vicia manſueſcũt. Si inuita ratione ceperint. inuita ꝑſeuerabunt. Facilius em̃ eſt inicia illoꝝ ꝓhibere. q̃ꝫ impetũ regere. Nunq̃ꝫ ꝑniciosa ſeruãt modũ. q̃uis leuia inicia morboꝝ ſerpũt. et egra corꝑa minima interdũ mergit acceſſio. Quõ ad finiendũ ſatis valeo ad qꝺ ꝓhibendũ parũ valui. cum facilius ſit excludere q̃ꝫ admiſſa cõprimere. Beata vita in ſe bonũ habet perfectum inexuꝑabile. btã em̃ vita diuina eſt. nihil habet in qꝺ amplius poſſit attolli. Preterea ſi beata vita nullius eſt indigẽs. oĩs vita beata ꝑfecta eſt. eadẽq̃ꝫ eſt et beata et beatiſſima. nunq̃d dubitas quin beata vita ſummũ bonũ ſit. Ergo ſi ſummũ bonũ habet. ſumme beata eſt. Queadmodũ ſummũ bonũ adiectionẽ non recipit ita nec btã vita. Si em̃ aliq̃s eſt minus beatus q̃ꝫ alius. ſequit̃ vt hic alterius vitã beatioris magis ꝯcupiſcat. q̃ꝫ ſuã. Beatus autem nihil ſue prefert vtrumlibet ex his incredibile eſt. aut aliquid beato reſtare qꝺ eſſet q̃ꝫ qꝺ eſt malit. aut illũ non malle qꝺ illo melius eſt. Quid aũt in

Biblioteka Uniwersytecka Poznań

beata vita eximium.ꝙ plena eſt.finis(vt puto)bibendi edendiqꝫ ſacietas eſt.hic plus edit.ille minus.Quid refert.vterqꝫ iã ſatur eſt.hic plus bibit.ille minus.Quid refert. vterqꝫ non ſitit.Hic pluribus annis vixit.hic paucioribus.Nihil inter eſt ſi tã illum multi anni beatũ fecerunt.ꝗ̃ hũc pauci.Ille quẽ tu minus beatum vocas non eſt beatus.non poteſt nomẽ minui.Qui fortis eſt ſine timore eſt.qui ſine timore eſt.ſine triſticia eſt.qui ſine triſticia eſt beatus eſt.Fortem caucio decet.non timor.dolet vero.nam ſenſum hominis nulla exuit virtus.ſed nõ timet.inuictus ex alto dolores ſuos ſpectat. Quod malum eſt nocet.quod nocet deteriorem facit.dolor ꝛ pauꝑtas detiriorem nõ faciunt.ergo mala nõ ſunt.Iudico nec artẽ gubernatoris deteriorem vlla tempeſtate fieri nec ipſam adminiſtrationẽ artis.Gubernator tibi felicitatẽ non ꝓmiſit.ſed vtilem opam ꝛ nauis regẽde ſcientiã.Tẽpeſtas nõ opus gubernatoris impedit.ſꝫ ſucceſſum. ideo nõ nocet ei tãꝗ̃ gubernatori ſꝫ tanꝗ̃ nauiganti.Duas ꝑſonas habet gubernator alteram cõem cum omnibus qui eandem nauẽ conſcenderũt.qua ipſe vector eſt.alterã ꝓpriam qua gubernator eſt.Tempeſtas tanꝗ̃ vectori nocet non tanꝗ̃ gubernatori. Sapienti non nocet a pauꝑtate.non ab alijs tempeſtatibus vite.nõ enĩ prohibentur opa eius omnia ſed tñ ad alios ꝑtinentia.Ipſe ſꝑ in actu eſt.ad vtroſqꝫ caſus aptus eſt.bonoꝝ rector eſt.maloꝝ victor.Tu illũ premi putas malis vtitur.Nõ ex ebore tñ Phidias ſciebat facere ſimulachra faciebat ex ere.ſi ad huc viliorem illi materiam obtuliſſes feciſſet q̃le ex illa fieri optimũ poſſet.Sic ſapiens virtutẽ ſi licebit in diuicijs explicabit.ſi minus in paupertate.Si poterit in patria.ſi minus in exilio.Si poterit imꝑator.ſi minus miles.Si poterit integer.ſi minus debilis.quãcunqꝫ fortunã accepit aliq̃d ex illa memorabile efficiet.Certi ſtꝫ domitores ferarũ q̃ ſeuiſſima aialia mitigãt. leonibus manus magiſter inſerit.oſculat̃ tigrim ſuus cuſtos.Elephantem ethiops iubet ſubſidere in genua et ambulare per funem.Sic ſapiens artifex eſt domãdi mala. dolor.egeſtas.ignominia.carcer.exilium vbiqꝫ horrenda.cũ ad hunc peruenere manſueta ſunt.Vale)

De magnanimitate et parſimonia Scipionis. Epiſtola octuageſima ſeptima.

EN ipſa Scipionis africani villa iacens hec tibi ſcribo. Adoratꝫ manibus eius. ⁊ ara quã ſepulcrũ tãti viri ſuſpicor. aĩam q̃dem eius in celũ ex quo erat rediiſſe pſuadeo mihi. non qꝛ magnos exercitus duxit hos em̃ et Cambiſes furioſus habuit. ſed ob egregiã moderationẽ pietatẽqꝫ quã magis in illo ad mirabilem iudico cum reliquit patriam q̃ꝫ cum defendit. Quid ni admirer hanc magnitutinẽ animi qua in exiliũ voluntariũ receſſit et ciuitatẽ exonerauit. Eo pducta res erat vt aut libertas Scipioni aut Scipio libertati faceret iniuriã. neutrũ fas erat Vidi villam ſtructam lapide quadrato. murum circumdatum ſilue. turres quoqꝫ in ꝓpugnaculũ ville vtrimqꝫ ſurrectas. Ciſternã edificijs ac viribus ſubditã. balneolũ anguſtũ tenebroſum ex ꝯſuetudine antiqua. Magna ẽ voluptas me ſubijt cõtemplãtẽ mores Scipionis i hoc angulo. ille Cartaginis horror cui Roma debet. qꝛ tm̃ ſemel capta eſt. Abluebat corpus ruſticis laboribus feſſum. exercebat em̃ ope ſe terrãqꝫ (vt mos fuit priſcis) ipe ſubigebat. At nũc quis ẽ qui ſic lauari ſuſtineat. Paup ſibi videẽ ac ſordidus niſi parietes magnis ac p̃cioſis orbibus refulſerint. In hoc balneo Scipionis minime ſtꝫ rime magis q̃ꝫ feneſtre. muro lapideo excete vt ſine inuiria munimẽti lumẽ admitterent. At nũc blactaria vocãt balnea ſi qua non ita aptata ſtꝫ. vt tocius diei ſolem feneſtris ampliſſimis recipiãt niſi et lauanẽ ſimul et colorautur. niſi ex ſollo agros ac maria pſpiciunt. At olim et pauca erãt balnea. nec vllo cultu exornata. Cur em̃ exornaretur res quadratoria et in vſum non in oblectamentũ repta. nũc autem inventa eſt non ſalubris tpatura ſꝫ ſimilis incendio. nihil tñ iam videẽ intereſſe algeat balneum an caleat. Aiunt autẽ qui priſcos mores vrbis tradiderũt. brachia ac crura quotidie abluebant que ſordes opere collegerant. Ceterum toti nũdinis lauari. nunc poſtq̃ꝫ multa balnea inuenta ſunt. ſpurciciores ſunt. Vale)

De verecundia que ex paupere ſuppel lectile. Epiſtola octuageſima octaua.

NAufragium anteq̃ꝫ nauim aſcenderem feci. qũo acciderit cum volueris. a ꝓprobabo immo etiã ſi nolueris. Interim hoc me iter docuit q̃ꝫ multa haberemus ſupuacua et q̃ꝫ facili iudicio poſſemus deponere ſeu cõtemne

re.q̄ ſi q̄n̄ neceſſitas abſtulit nō ſentimus ablata. Culcitra in terra iacet. ego in culcitra. ex duabus penulis altera ſtragulū altera optoriū facta ē. De prandio nihil detrahi potuit. paratū fuit nō magna hora. nūq̄ʒ ſine carici. nuſq̄ʒ ſine pugillarib⁹. Ille ſi panē habeo ꝑ pulmētario ſtʒ. ſi nō ꝑ pane. Quotidie mihi aīm nouū faciūt quē ego fauſtū et felicē reddo bonis cogitationibus et animi magnitudine q̄ nūq̄ʒ maior ē q̄m̄ vbi aliena ſepoſuit. ⁊ fecit ſibi pacē nihil timendo. fecit ſibi diuicias nihil cōcupiſcendo. Uehiculū in quo poſitus ſum ruſticum ē. Mule viuere ſe ambulando teſtanť. Mulio excalciať non ꝓpter eſtatem. vix a me obtineo vt hoc vehiculū nolim videri meū. Qui ſordido vehiculo erubeſcit precioſo gloriabiť. Parū ad huc profeci nondum adeo frugalitatē palam ferre. et nunc curo opiniones viatoꝝ. cōtra tocius generis humani opiniones mittenda erat vox. Inſanitis. erratis. ſtupetis ad ſuꝑuacua. neminem eſtimatis ſuo. cum ad patrimoniū ventū eſt diligentiſſimi cōputatores. Sic rationem ponitis ſingulorꝝ. quibus aut pecuniam credituri eſtis aut beneficia. Nam hec quoq̄ʒ iam expēſa fortis late poſſidet. ſed multum debet. habet domum formoſam ſed alienis patam. familiam nemo cito ſpecioſiorem ꝓducit ſed nominibus non reſpondet. Si creditori ſoluerit nihil illi ſuperit. diuitem illū putas quia aurea ſupellex. etiam in via cū ſequeť. quia in omnibus prouincijs arat. quia magnus kalendarij liber voluitur. Cū omnia dixeris paup eſt. Quare. quia debet. quantum inquis. omnia. niſi forte iudices intereſſe vtrum aliquis ab homine an a fortuna mutuum ſumpſerit. Quid ad rem ptinent mule. pertinent ſignate vnius oīs coloris. Quid iſta vehicula celata intraſti alipides pictiſq̄ʒ tapetis demiſſa monilia collo. pendent. Iſta nec dn̄m meliorem poſſunt facere nec mulā. Marcus Catho (quē tam neceſſariū Reipub. fuit naſci q̄ʒ Scipionē. alter em̄ cū hoſtibus noſtris bellū. alter cū moribus geſſit) cauterio vehebať. Dipoperꝫ quidem impoſitis vt ſecū vtilia portaret. O quantum erat ſeculi decus Imꝑatorem triumphalem cenſorium. et (quod ſuper hec omnia eſt) Cathonem vno caballo eſſe cōtentum. et ne toto quidem. ꝑtem em̄ ſarcine ab vtroq̄ʒ latere dependentes occupabāt. Nunc volo pauciſſimas ad huc interrogationes noſtrorum tibi reddere ad virtutem ꝑtinentes. Quod bonum eſt bonos facit. nam et in arte muſica qd̄ bonum eſt bonum

facit muſicum.fortuita bonū non faciunt.ergo non ſtꝫ bona.Item qđ contemptiſſimo cuiqꝫ cōtingere ac turpiſſimo pt bonū non eſt.opes aūt et lenoni et laniſte cōtingunt. ergo nō ſtꝫ bona.virtus extollit hoīem et ſup chara mortalibus collocat.Nec ea que bona.nec ea que mala vocanť aut cupit nimis aut expaueſcit.Celidon vnus ex Cleo patre nobilibus patrimoniū grande poſſedit vtrum illū pecunia impurū fecit.an ipſe pecuniā in ſpurcauit.que ſic in quoſdā homines quo modo denarius in cloacā cadit. Uirtus ſuper iſta conſiſtit.ſuo ere cenſeť.nihil ex iſtis quomodolibet incurrentibus bonum iudicat.Medicina et gubernatio non interdicit ſibi ac ſuis admirationem taliū rerū.Qui non eſt vir bonus.poteſt nihilominus medicus eſſe.poteſt gubernator.poteſt grammaticus tam me hercule eſſe ꝙ̄ cocus.Qualia quiſqꝫ habet.talis eſt. Fiſcus tāti ē quantū hꝫ.immo in acceſſionē eius venit qđ hꝫ.Quare ergo ſapiēs magnus eſt.qꝛ magnū animū hꝫ.Queris q̄ res ſanitatē faciat.que deū.des oportꝫ illi diuinū aliq̄d.celeſte.magnificū Nō in oēs bonū cadit.nec quēlibet poſſeſſorē patiť.Uide ꝛ q̄d queqꝫ ferat regio et q̄d queqꝫ recuſet.hic ſegetes.illic veniunt felicius vue.Arborei fetus alibi atqꝫ iniuſſa vireſcūt.Gramina nōne vides croceos tinolus odores.India mittit ebur molles ſua thura ſabei.At calibes nudi ferrū.Iſta in regiones deſcripta ſtꝫ.vt neceſſarium mortalibus eſſet inter ipſos cōmercium.ſi inuicem alius aliq̄d ab altero peteret.Sed ſummū illud bonum habet ſuā ſedem.non naſciť vbi ebur.nec vbi ferrū.Quis ſummi boni locus ſit queris.Animus.hic niſi purus ac ſanctus ē deū nō capit.Bonū ex malo.nō fit.Diuicie fiūt ex malo.fiunt aūt ex auaritia.diuicie ergo nō ſunt bone.Itaqꝫ malū eſt ſacrilegiū.et furtū.multi tamen furto nō erubeſcūt.ꝙ̄ multi adulterio glorianť.nam ſacrilegia minuta puniunť.magna in triumphis ferunť.Non naſciť itaqꝫ ex bono malū.nō magis ꝙ̄ ficus ex olea.Ad ſemē nata reſpondent.Bona degenerare non pñt.Queadmodū ex turpi boneſtū non naſcitur.ita nec ex malo quidem bonū.Nam idē eſt boneſtū ꝛ bonum.Poſſidonius(vt ego exiſtimo)melius ait diuicias eſſe cauſam maloꝝ.non quia ipſe faciunt aliq̄d.ſed qꝛ facturos irritant.Alia eñ eſt cauſa efficiens.alia pcedens hāc.pcedentem diuicie habent.inflant animos.ſupbiam pariunt.inuidiam contrahunt.Bona aūt omnia carere culpa decet.Pura ſunt

non corrũpunt animos nõ ſolicitãt.extollũt quidẽ et dilatãt. Sed ſine timore q̃ bona
ſtꝫ fiduciã faciunt. diuicie audaciã et inſolentiã. nihil aũt aliud eſt inſolentia ꝙ̃ ſpecies
magnitudinis falſe. Virtus quoqꝫ precedentẽ habet cauſam ad inuidiã. multis eñi
ꝓpter ſapientiã: multis ꝓpter iuſticiã inuidetur. Alia eſt etiã cõmodoꝝ condicio. alia
bonoꝝ. Cõmodum eſt qđ plus vſus habet ꝙ̃ moleſtie. Bonũ ſincerũ eſſe debet et ab
oĩ pte in noxiũ. Non eſt id bonũ qđ plus ꝓdeſt ſed qđ tm̃ prodeſt. His interrogationi
bus ſuaſuri ac diſſuaſuri ſumus his effecturi vt ꝓ plus romanus paupꝫtatẽ. fundamen-
tum et cauſam imperij ſui requirat ac laudet. diuicias aũt ſuas timeat. Si poſſumus
forcius loquamur. ſi minus apercius. Vale)

De ſtudijs liberalibus Epiſtola octua-
gesima nona.

DE ſtudijs liberalibus quid ſenciã ſcire deſideras. meritoria artificia ſtꝫ.
hactenus vtilia. ſi preparent ingeniũ. non detineant. Tam diu eñi iſtis
immorandũ eſt ꝙ̃ diu nihil animus agere maius p̃t. Rudimẽta ſtꝫ nrã.
nõ opa. Quare liberalia ſtudia dicta ſtꝫ vides. qꝛ hoĩe libero digna ſtꝫ. Ceterũ vnum
ſtudiũ vere liberale eſt qđ liberũ facit. hoc eſt ſapiẽtie. ſublime. forte. magnanimi. cetera
puſilla et puerilia ſtꝫ. An tu quicꝙ̃ in illis eſſe credis boni quoꝝ ꝓfeſſores turpiſſimos
oĩm ac flagicioſiſſimos cernis. Nõ diſcere debemus illa ſꝫ didiciſſe. Quidã illđ de libe
ralibus ſtudijs querendũ iudicauerũt. an bonũ virum facerent. ſed ne ꝓmittũt quidẽ.
nec huius rei ſcientiam affectãt. Grãmaticus circa curã ſermonis verſatur. et ſi lacius
euagari vult circa hiſtorias aut carmina. q̃d hoꝝ ad virtutẽ viã ſternit. ſillabarũ ener-
ratio aut v̾ſuũ modificatio. Quid his metũ demit. cupiditatẽ eximit. libidinẽ refrenat.
Ad geometriã tranſeamus et ad muſicã. Nihil apud illas inuenies qđ vetet timere.
vetet cupere. q̃ſq̃s hec ignorat alia fruſtra ſcit. Hoc me doce q̃uo patriã amẽ. q̃uo vxorẽ
q̃uo patrẽ. Quid inquirꝫ an Penelope impudica fuerit. aut Vlixẽ illũ eſſe quẽ videbat
añꝙ̃ ſciret ſuſpicata ſit. Doce me q̃d ſit pudicitia. et quantũ in ea bonũ. Ad muſicam
tranſeo. doces q̃uo inter ſe acute et voces graues ꝯſonent. fac pocius ſciã q̃uo animus
meus ſecũ ꝯſonet. ne ꝯſilia mea diſcrepẽt Mõſtras mihi qui ſint modi flebiles. mõſtra

pocius inter aduerſa non emittā flebilē vocē. Metiri me geometria docet lati fundia. pocius ꝙ doceat quō meciar quantū hoī ſatꝫ ſit. Numerare docet me Arithimetica ⁊ auaricie accōmodat digitos pocius ꝙ doceat nihil ad rē ꝑtinere iſtas cōputationes. Quid mihi ꝓdeſt ſcire agellū diuidere in ꝑtes ſi neſcio cū fratre diuidere. Quid ꝓdeſt colligere ſubtiliter pedes iugeri. ſi triſtē me facit vicinus potēs aliq̄d ex meo abradens Doceto quo mō nihil ꝑdam ex finibus meis. At ego diſcere volo quō totos agros hilarꝫ amittā. O egregiā artē. ſcis rotūda metiri. in quadratū redigis quancꝫ accepis formā. interualla ſiderū dicis. nihil eſt qꝺ in menſuram tuam non cadat. Si artifex es metire hoīs aīm dic ꝙ magnus ꝙ puſillus ſit. Scis que recta ſit linea. q̄d tibi ꝓdeſt ſi q̄d in vita rectū ſit ignoras. Uenio nunc ad illum qui celeſtium noticia gloriatur. Frigida Saturni ſeſe quo ſtella receptet. Quos ignis celi cillenius erret in orbes. Quid ꝓderit ſcire cū ſaturnus et mars ex cōtrario ſtabunt. aut cū mercurius veſꝑtinū faciet occaſum vidente ſaturno. pocius ꝙ hoc diſcā vbicūcꝫ ſunt iſta. ꝓpicia eſſe nec poſſe mutari ſcias iſta aut neſcias. fient. Si vero ſolem ad rapidum ſtellaſcꝫ ſequētes. Ordine proſpicies nūꝙ te craſtina fallet. Hora. nec inſidijs noctis capiere ſerene. Satis abūdecꝫ ꝓuiſum eſt vt ab inſidijs tutus eſſem. Nunq̄d me craſtina non fallit hora. Fallit enī quod neſtienti euenit. Ego quid futurū ſit neſcio. q̄d fieri poſſit ſcio. Ex hoc nihil deſperabo. totum expecto. malis patus ſum. Quid ergo inquis nihil nobis liberalia ſtudia cōferunt. ad alia multū. ad virtutē nihil. nā et hee viles ex ꝓfeſſo artes que manu ꝑſtant ad inſtrumēta vite plurimū ꝯferunt. tñ ad virtutē non ꝑtinent. Quare ḡ liberalibus ſtudijs filios erudimus. non q2 virtutem dare pn̄t. ſed quia aīm ad accipiendum virtutē preꝑant. vna re ꝯſumat̄ animus. ſcientia bonoꝝ ac maloꝝ immutabili. que ſoli phie ꝯpetit. nihil aūt vlla ars alia de bonis ac malis querit. Singulas habꝫ circuire virtutes. fortitudo ꝯtemptrix timendoꝝ eſt. terribilia deſpicit et frāgit. Fides ſanctiſſimū humani pectoris bonū eſt. nulla neceſſitate ad fallendū cogitur. nullo corrūpitur p̄mio. vre inq̄t. occide. non ꝑdam. Sed quo magis ſecreta queret dolor. hec illa alcius condet. Temꝑantia voluptatibus imꝑat. alias odit atq̃ abigit. alias diſpenſat et ad ſanum modū redigit. Nec vnꝙ ad illas ꝓpter ipſas venit. ſcit optimum eſſe modū cu

pidorum non quãtum velis ſed quantum debeas ſumere. Humanitas vetat ſupbum eſſe aduerſus ſocios vetat auarũ. verbis rebus affectibus cõmunem ſeſe facilẽqꝫ oĩbus pſtat. Nunqd liberalia ſtudia hos mores precipiũt. nõ magis qm̃ ſimplicitatẽ. qm̃ modeſtiã ac moderationẽ. nõ magis qꝫ frugalitatẽ ac pſimoniã. nõ magis qm̃ clementiã. que alieno ſanguini tanqꝫ ſuo pcit. et ſcit hoĩ non eſſe hoĩe pdige vtendum. Magna et ſpecioſa res eſt ſapiẽtia. vacuo illi loco opus eſt. De diuinis humaniſqꝫ ſimul diſcendũ eſt. de preteritis. de futuris. de caducis. de eternis. de tẽpore. de quo vno vide qꝫ multa queruntur primum an ipm ſit aliquid. deinde an aliqd ante tempus ſit. an etiam ante mundũ. Innumerabiles queſtiones ſunt de aĩo. vnde ſit. qualis ſit. qñ eſſe incipiat. qꝫ diu ſit. an aliunde alio tranſeat. et domicilia mutet. ad alias alium formas aliaſqꝫ cõiectus. An non amplius qm̃ ſemel ſeruiat. et emiſſus vagetur in toto vtrum corpus ſit an non. quid ſit facturus. cum p nos aliquid facere deſierit. quomodo libertate ſua vſurus cũ ex hac effugerit cauea. Hec tam multa. tam magna ſupuacua ex aĩo tollẽda ſtꝫ. Non dabit ſe in has anguſtias virtus. Lacius ſpaciũ res magna deſiderat. Expellantur oĩa. totũ pectus illi vacet. At em̃ delectat arciũ noticia multarꝫ. Tantũ itaqꝫ ex illis retineamus quantum neceſſariũ ſit. plus velle ſcire. qꝫ ſatis ſit intempantie genus eſt. Iſta ergo liberaliũ arcium conſectatio quia moleſtos verboſos intempeſtiuos. ſibi placentes facit. Ideo non diſcentes neceſſaria. quia ſupuacua didicerunt. Quatuor milia librorũ Didimus grãmaticus ſcripſit. miſerere ſi tam multa ſupuacua legiſſet. In his libris de patria Homeri querit. In his de Enee matre querit vera. In his libidnioſior Anacreon an ebrioſius vixerit. et alia que erãt dediſcẽda. Sꝫ ad noſtros quoqꝫ cum per veneris oſtendam multa ſecuribus recidenda. Adeo mihi preceptum illud ſalutare excidit. tempori pce. Hec ſciam et ignorẽ. De liberalibus ſtudiis loquor. philoſophi iſti quantũ habent ſupuacui quantum ab vſu recedentis ipi quoqꝫ ad ſillabarum diſtintiones et cõiunctiones. ac pꝓſitionum pꝓprietates deſcenderunt. ſic effectum eſt vt diligentius ſcirent loqui qꝫ viuere. Audi quantum mali faciat nimia ſubtilitas. et qꝫ infeſta ſit virtuti. Pijthagoras ait de omni re in vtramqꝫ ptem diſputari poſſe ex equo et de hac ipſa an omnis res in vtramqꝫ partem diſputalis ſit. Nauſipha

nes ait ex his que videnť eſſe. nihil magis eſſe qm̄ non eſſe. Parmenides ait ex his que videnť nihil eſſe ab vniuerſo. Zenon heleates omnia negocia de negocio deiecit. ait nihil eſſe. Circa eadē fere Phironei verſanť. et Megarici. et Critici. et Achademici qui nouam induxerunt ſcientiam. nihil ſcire. Hec omnia in illum ſuꝑuacuū ſtudiorum liberaliū gregem cōijce. Illi mihi non ꝓfuturam ſcientiam tradūt. hi ſpem omnis ſcie eripiunt. Satius eſt ſuꝑuacua ſcire q̃ nihil. Illi non preferunt lumen ꝑ quod acies dirigatur ad verū. Hij oculos mihi effodiunt. Si Pitagore credo. nihil in rerum natura ē niſi dubiū. Si Nauſiphani hoc vnū certum ē nihil eſſe certi. Si Parmenidi nihil eſt preter vnū. Si Zenoni ne vnum quidem. Quid ergo nos ſumus. Quid iſta que nos circunſtant. alunt. ſuſtinent. Tota rerum natura vmbra eſt. aut inanis. aut fallax. Non facile dixerim vtrum magis iraſcar illis qui nos nihil ſcire voluerunt. an illis qui ne hoc quidem nobis reliquerunt nihil ſcire. Uale)

Epiſtole Senece vſq3 ad

decimū librum abbreuiate finiunt. Impreſſe Liptzk ꝑ Arnoldū de Colonia Anno ſalutis Milleſimoquadringenteſimononageſimotertio. Sexto Kalendas Julij.

Laus deo.

Tabula Epiſtolaꝝ Lucij Annei Sene/ce cordubenſis Maximi latinoꝝ Magiſtri et inſtitutoris honeſte vite Ad lucilliũ.

De tempore. Epiſtola prima.
De modo ſtudendi. Epiſtola ij.
De vera amicitia. Epiſtola iij.
De cõtemptu mortis. Epiſtola iiij.
De mediocri habitu in ſtudio. Epiſtola v.
De cõmunicanda ſcientia cum amicis. Epiſtola vi.
De euitanda turba. Epiſtola vij.
De bonis fortune. Epiſtola viij.
Quomodo ſapiens ſe ipſo ſit cõtentus. Epiſtola ix.
De ſolitudine. Epiſtola x.
De naturalibus vicijs ſiue defectibus. Epiſtola xi.
De conſolatione ſenectutis. Epiſtola xij.
Ut ſpes non deficiat .et ſtulticia ſemꝑ incipiat. Epiſtola xiij.
Que terrent homines. Epiſtola xiiij.
Quõ exercitatur corpus et animus. Epiſtola xv.
Quõ ex falſa opinione naſcentia non deſinunt. et quomodo naturalia deſideria finita ſunt. Epiſtola xvi.
De volente prius parare diuicias et poſtea ſapientiam. et ꝙ acquiſitio diuiciarum nõ eſt finis miſerie ſed mutatio. Epiſtola xvij.
De refrennandis voluptatibus. Epiſtola xviij.
De ocio. Epiſtola xix.
Ut facta dictis cõueniant. Epiſtola xx.
De fugiendis altis rebus. Epiſtola xxi.
De officijs publcis euitandis. et morte non timenda. Epiſtola xxij.
De vero gaudio. Epiſtola xxiij.
De conſolatione contra timorem. Epiſtola xxiiij.
Qualiter mouendi ſint amici. et etiam ſenex vt viuant ac ſi videantur. Epiſtola xxv.
De conſolatione ſenectutis et aliaꝝ paſſionum. Epiſtola xxvi.
Qui aliũ monet ſe ipſum monet. Epiſtola xxvij.
Locoꝝ mutatio non tollit vicia. Epiſtola xxviij.
De malis diſcipulis diſciplinam cõtemnentibus. Epiſtola xxix.
De cõtemptu mortis. et maxime in ſenectute. Epiſtola xxx.
De cõtemptu laboris. et quid ſit bonum et quid malum. Epiſtola xxxi.
Cum pueris familiariter eſt viuendum. Epiſtola xxxij.
Plus placet rerum dignitas q̄ verboꝝ flores. Epiſtola xxxiij.
Quõ magiſter letatur ex profectu diſcipuli. Epiſtola xxxiiij.
Exhortatio ad diſcipulum vt proficiat. Epiſtola xxxv.
Felicitas mundana deſpicienda eſt. et mors non timenda. Epiſtola xxxvi.
Omnem dignitatem cõfert philoſophia ſiue ratio recta. Epiſtola xxxvij.
Plus prodeſt familiaris inſtructio q̄ publica. Epiſtola xxxviij.
De appetitu ex celſi ingenij. et de vicijs inueteratis. Epiſtola xxxix.
De celeri pronunctiatione. Epiſtola xxxx.
Omnis ſapientia eſt a deo. ⁊ quid in homine laudabile ſit. Epiſtola xxxxi.
Difficile eſt hominem fieri bonum. Epiſtola xxxxij.
Comparatio facit magna et minima et praua vita querit abſcondi. Epiſtola xxxxiij.
Da vera nobilitate. et errore beatam vitam optantium. Epiſtola xxxxiiij.
De inopia libroꝝ. Epiſtola xxxxv.
Ingenium fecundandum eſt. et mendacium fugiendum. Epiſtola xxxxvi.
De familiaritate ſeruoꝝ. Epiſtola xxxxvij.
Cũ deliberatiõe ſoluant̾ dubia. ⁊ viuendũ ẽ alteri ſicut tibi vis viuere. Ep̄la xxxxviij.

De cōuerſatione circa zophiſmata et de inutilibus ſciencijs cōtemnēdis. Ep̄la xxxix.
Breue eſt tempus noſtrū et ideo erogandum circa vtilia. Epiſtola l.
Inueterata etiam vicia extirpari poſſunt Epiſtola li.
De abijciendis delicijs que locoꝝ amenitate veniunt. Epiſtola lij.
De diuerſitate ingenioꝝ. et ꝙ ſtulticie nihil diu placet. Epiſtola liij.
A vicijs ſurgendum ⁊ ad mentis ſanitatem feſtinandum. Epiſtola liiij.
De infirmitate et morte et ꝙ ſapiens nihil facit inuitus. Epiſtola lv.
De inepto ocio. Epiſtola lvi.
Conſtans ingenium clamoribus non abducitur. Epiſtola lvij.
Quedam affectiones inexpungnabiles ſunt. Epiſtola lviij.
De verboꝝ defectu et multiplici rerum diuiſione et differentia. Epiſtola lix.
Plus rebus q̄ꝫ verbis accedatur et ꝙ triplex ſit vita ꝓficientium. Epiſtola lx.
De vero et inani gaudio. Epiſtola lxi.
De deſiderio deliciaꝝ. Epiſtola lxij.
Voluntas cōformetur rebus. Epiſtola lxiij.
Negocioꝝ multitudo ſtudia liberalia non tollit. Epiſtola lxiiij.
Conſolatio de amico mortuo. Epiſtola lxv.
Qualis eſt ſermo cōuiuij. Epiſtola lxvi.
Animus non vincatur dolore corporis. Epiſtola lxvij.
Non exaltemur proſperis nec deprimamur aduerſis. Epiſtola lxviij.
Animoſa tolerantia aduerſarioꝝ bona eſt. Epiſtola lxix.
De ocio. Epiſtola lxx.
De mutatione locoꝝ. Epiſtola lxxi.
De curſu vite. Epiſtola lxxij.
Conſilia ſunt aptanda temporibus. Epiſtola lxxiij.
Leticia fortune momentania eſt ſapientis vero perpetua. Epiſtola lxxiiij.
Philoſophi diligunt poteſtates. Epiſtola lxxv.
Nihil eſt bonum preter honeſtum et quid ſit honeſtum. Epiſtola lxxvi.
Semper debemus diſcere etiā ſenes et ꝙ nihil eſt bonū preter honeſtū. Ep̄la lxxvij.
De timore mortis alias de oblectatione. Epiſtola lxxviij.
De conſolatione circa morbum. Epiſtola lxxix.
Non deficiet gloria virtuoſo. Eoiſtola lxxx.
De ſpectaculis. Epiſtola lxxxi.
De ingratitudine. Epiſtola lxxxij.
De fortitudine maxima et conſtantia contra mortem. Epiſtola lxxxiij.
Tanquā in conſpectu dei viuendum eſt cōſumendo diem vtiliter et precipue cauenda eſt ebrietas. Epiſtola lxxxiiij.
Quid proficit ſtudium et de modo colligendi. Epiſtola lxxxv.
De vita perfecta. Epiſtola lxxxvi.
De magnanimitate et parſimonia Scipionis. Epiſtola lxxxvij.
De verecundia que ex paupere ſuꝑpellectile venit. Epiſtola lxxxviij.
De ſtudijs liberalibus. Epiſtola lxxxix.

Tabula Epiſtolaꝝ Senece
vſqꝫ ad quartumdecimum librum finit. Laus deo.

BIBLIOTEKA UNIW. W POZNANIU
Inc. 256
INKUNABUŁY